

BIBL. R. ORTO
BOTANICO-PADOVA

Az
B.18

Carte n° 207

Bianche n° 1, 149, 150,
151, 207

ISTITUTO E ORTO BOTANICO DELLA R. UNIVERSITÀ
PADOVA

M

Proprietà dell' Istituto Botanico della
R Università di Padova

AVERROIS CORDUBENSIS DEANI MALIBVS LIBER PRIMVS

2

PROSPERO ALPINO MAROSTICENSI MEDICO ET PHILOSOPHO INTERPRETE
VNA CVM DIODATO HEBREO PHILOSOPHO CAYI AEGIPTI

AN. 1554.

PROOEMIUM.

Volamus in hoc sermone tradere vias, et ordines sermocinales particulares
in arte speculativa, de naturis animalium: et hoc quia ordines sermocinales non
versales tractati sunt in libro de Demonstratione. Primum res particularis dicta
est in illo lib^o omnium artium, totiusq^{ue} artis. Illudq^{ue} quod hic dicitur hoc de se dicitur,
in isto sermone, concludetur post principium super tribus inquisitionibus. Una
est numerus causar^{um} requisitarum in illa, et quomodo sit proportio unius ad
alteram: Secunda quomodo reperitur accessivas in rebus naturalibus,
et quomodo illis attribuntur: Tertia quomodo sit via in numerandis sub-
iectis huius scientiæ, quomodoq^{ue} sit ordo doctrinæ, qui in illa fit. Sed ecce
principium erit in illo, in exordiu in cognitione necessitatis huius specu-
lationis sermocinalis: Secundum auctorem huius scientiæ in istis
inquisitionibus, quas ~~reperimus~~ numeravimus. ^{ET DICAMVS.} ^{uniusq^{ue}} ^{quælibet} ^{artium}
Cognitionis reperitur in ea arte, ^{duas} ^{species} ^{differentes} ^{differentiarum} ^{specierum}
Cognitionis: quarum una est cognitio rer^{um} requisitar^{um} in ea arte, et se-
cunda cognitio ordinis, et via particularis: qua quilibet speculans in ea
arte debet, debet speculari, quousq^{ue} in illa perseveraretur, super illud quod
erit in ea arte veritatis, quod sit verum, et super illud quod falsita-
tis dicitur, quod sit falsum falsitas. Est ideo necesse est ut anteponat spe-
culationem in arte, ut apud ipsu^m hoc cognitio sit ante artis speculatione.

Deoq^{ue}

Itaque necesse est, in quolibet arte, ut sint illi ei cognita definitiones, et Causae
determinatae, et subiecta Cognita, ordinem Cogniti. Et cum res sic in se
habeat, sequitur, ut ista res debeant in principio in speculante cognosci.
et cuilibet horum rerum sit subiectum intelligibile, et lata intelligentia.

PRIMA INQUISITIO. Clarum est, ut est conveniens auctori huius scientiae, ut
superat ea, quae sensui apparent, de re quolibet animalium genere, et
de quolibet specie eorum, ut requirat in illis quatuor causas, scilicet
quonobrem facta sunt haec res, et quae causa finis. et quomodo fuit, quae est
causa agens, et de quo fuit, quae est materialis causa: quod ipsius sit
substantia ac natura, et est formalis. Exemplum in hoc. quod non ter-
minus atque terminus quidem tunc videbimus, et scimus de carne perfecta
cum sciverimus, quae sit illius natura, et cognoscit, atque quomodo gene-
retur, et cur in animalibus reperitur. Hoc est etiam in rebus artifi-
cialibus, quod quemadmodum fabri lignarii deest in conficiendo cubiti-
culis, quod exempli gratia cubiti, ut scire, cur ipsi fiant, et quomodo illud fiant,
atque ex quo debeant fieri. sic etiam oportet auctorem huius artis scire
scire. Nisi quod, ut dicit Arist. quod fabri lignarii potest palliare cubi-
tulate et determinare illud perfectius, quam naturalis. Quoniam potest
palliare omnes operationes, quas facit in illo ordinem, eas tenas per-
veniat ad formam cubiti. sed ^{quod} naturalis scientia auctori est impossibile.
Et Antiqui de iis quatuor causis uberius sermonem habuerunt, de
causa agente, et causa materiali solummodo; sicut posuit Empedocles ^{posuit} quatuor
elementa esse causas materiales, et aeternam et ordinem causas agentes,
et sic posuit Heraclitus infinitam ^{esse} causam materialem, et in

Conficiatur, nisi sciat lum hoc, formā cubitis, et imaginem eius particularem.
Et ^{quoniam} uniuersaliter quia res naturales à Natura fiunt, et Natura dicitur de
forma et materia, necessarium est naturalis contemplationem, ~~esse~~ ut sciat
naturam quæ est forma: Nam natura nomen dicitur principaliter de forma,
et ~~de materia~~ ^{secundario} de materia. Est igitur necessarium naturalem ho-
minem, ~~quæ~~ materiam contemplari, et magis formam. Neq[ue] sat est huius
scientiæ autorem ~~scire~~ cognoscere formas sensibiles animalium et hominis,
et imaginem uisibilem, nisi sciat ^{scire} ~~scire~~ imaginem, qua operet hanc speciem sui
opus. Nam homo ex lapide confectus, et homo naturalis, unum sunt in
similitudine, et forma, et sic etiam manus hominis hanc manus facta ex
quolibet re unum sunt in similitudine. ob idq[ue] hominis nomen ~~apud~~ ^{apud} qui-
uocæ prædicitur de homine uero, et lapideo, et ita manus uiui, et manus
mortui nomen dicitur de ijs æquiuocæ. et cum res ~~ita~~ ita sit, manifestum
est speculatione animi esse ex scientia naturali, lum ipsa anima sit ulti-
ma forma corporis animalium. et manifestum est etiam, necessarium esse, ~~ipsam~~
^{scire} ~~scire~~ animam quatuor quæ causas, scilicet materiam agentem, et finalem, et
sciat animam ex una consideratione esse unam, et ex alia plures; quo ad na-
turam quæ in ipsa est, una est; et quoniam animal in multas partes est diuisi-
bile, uidetur plures: Ecce ~~uidetur~~ apparet, non quemcumq[ue] motum habere par-
ticularem animam. siquidem anima quæ est principium motus magnitudinis,
atq[ue] essentia, ~~ita~~ non est alia ab anima quæ est principium motus sensus,
atq[ue] ^{ita} magis separata ~~ita~~ anima, quæ principium motus intellectus. et ideo necessa-
rium est autorem scientiæ natura, scire animæ naturam in sermone uniuersa-
li, et postea sciat, quæ sit natura cuiuslibet partis, partium ipsius, et ip-
^{sui} ~~scire~~ ^{proprium} cuiuslibet partis. et quemadmodum in forma natura apparet in rebus
naturalibus

4
naturalibus, in eorum apparet inuenio naturae causa finalis. Nam natura
operatur illud quod operatur propter aliquid, sicut rem artificialem facit artifex
de rebus artificialibus propter aliquid et nisi hoc fieret, esset rerum inuentio
casualiter facta, nec esset ibi aliqua causa operans. et inuenio huius
causa in corporibus celestibus ~~est~~ ^{est ea} manifestior quia quae est in rebus ge-
nerabilibus et corruptibilibus. quia non apparet ibi res casualiter inuenta.
sicut hoc ~~videtur~~, in illo apparet, quod apud nos est, in rebus quae con-
sumuntur, et corrumpuntur. idcirco stulticia eius, qui corporum celestium inuentio-
nem causa factam, dixit, maior apparet, stulticia illius, qui rerum generabi-
lium et corruptibilium inuentioem casui tribuit. iam explicatus est in hoc ser-
mone quid sit numerus causarum, quem debet auctor huius scientiae con-
templari, et unius ad alteram aliam proportio. Inquisitio secunda. Et dicitur
quod omne quod ~~reperitur~~ ⁱⁿ natura reperitur, in altero duorum modorum re-
peritur, aut propter aliquid rerum, aut necessitate, scilicet necessitate
materiam. Hoc fuit ~~causa~~ quod antiquos decepit, qui existimabant
omne quod in natura reperitur, necessitate materiam reperiri. exemplum
in hoc, quoniam respiratio ~~reperitur~~ ^{res est necessaria} quod animali sanguineo generabili
primae speciei. quae ad hoc facta est, ut frigidum attretat aere, ut
calor naturalis contemperetur. Ecce quod in hac scientia necessitatem duobus mo-
dis dicitur, quorum unus est in rebus quae accidunt animali ex necessitate
materiam, ut mors, et alia quae ~~accidunt~~ quibus animal nudari non potest
et secundus, in ~~re~~ modo necessitatis, est attributio trium causarum finali, quo-
niam, tam reperitur finis, aut necesse sit, ut reperitur, sequitur necessa-
rio, ut reperitur genus, et materiam conforma in essentia, et finis conforma

sint unum in subiecto, duo in definitione, quamquam non sit absurdum ut ipsa
forma sit finis; et finis est unum in subiecto, sicut ipsa ipsa est finis in essentia
scilicet, quod ipsa est finis motus essentialis. exemplum in hoc, nam si supponatur
formus, sequitur necessario ut sint, artifex et lateres, sed ^{hoc} non convertitur, sci-
liet quia non sequitur, cum sint artifex et lateres, ut sit domus. et olim
disimus de rebus, quae convertuntur, et de diis, qui non convertuntur,
in 2° nostro lib. de generat. et corrupt. et ea quae reperiuntur in animali
illis ^{sub} attributa, non possunt non comprehendi ab una forma tria veram: aut
ut reperiatur necessario propter finem, scilicet quia est impossibile finem
reperiri absq. illa re, sicut impossibile est visum absq. vultu reperiri.
aut ut reperiatur, ad inventionem finis requisiti in illo secundum melius
sicut duplicatio sensuum et alia huiusmodi. de rebus, quibus animal
absq. illis stare potuerat: nam si animal esset ^{unius vultu} ~~invenitum~~, aut unius auris
~~sufficiens~~ sufficeret in eius generatione. sed huius duplicati sensus in-
ventio in illo est secundum melius, et magis ut ipsi magis conserventur.
aut ~~tertio~~ ut sint illa, quae accidunt animali propter necessitatem mate-
riae, sicut epulas experimentorum, et pilorum pullulatio, et alia huiusmodi
sunt quibus animal consistere nequit. et secundum hunc modum antiqui
~~repperunt~~ ^{dixerunt} esse inventionem formae et finis: scilicet quoniam ipsi presue-
runt ea, ut essent res factae ex necessitate materiae. hocq. est ipsorum stat-
tura in scientia naturali. sed ^{apparet quod} ~~repperunt~~ naturam suam habent, ut in
animali ex necessitate materiae ipsi utatur, ob aliquam utilitatem, si-
cut subministratio Cholerae in producendos pillos, et melancholicis in ex-
citantibus

5
speculando appetitum iam declaratum est in hoc sermone, quot modis deat
necessitas in ista scientia, et attributio illius rebus naturalibus. Inquisitio
Tertia. Sed in hac tertia inquisitione est locus ~~speculandi~~ inquisitionis et specu-
lationis, quoniam in servando modo, qui convenit auctori huius scientie
ut ipsa tractetur iuxta ordinem eius doctrinae, et sua subiecta ~~connumerentur~~
magis principia, quoniam erit differentia. Siquidem creditur, modum esse alte-
rum duorum, aut viam scientie arithmetice, et Geometriae in connumeran-
dis suis subiectis, et hoc quia via divisionis in istis duabus scientiis, set
est in cognitione subiectorum. aut viam auctoris astronomice scientie, que
erit in connumerandis suis subiectis secundum sensum. nam via in cogni-
tione subiectorum huius scientie erit, auctorem huius scientie se se fidere
sensato suorum subiectorum, et hoc quo magis suo sensu ^{id} consequi poterit:
et excipiat illud, quod alij sensu novarunt, excipiat, fatenturque, quoniam
tempus eius brevis est, in observando. Quomodo in hac arte ~~publicum~~
est, sicut in hac arte ~~per~~ manifestum est, ex eo, quod fecit Ptolemeus,
Ita in aspectibus Abarcas, et ~~Mabata~~ Mabatini, qui sunt antiquiores:
~~etiam~~ qui auctorem scientie astronomice. et cum ~~hoc~~ ^{immo} voluerit in hac
re speculari, videlicet, quod non est erit sufficientia in uno illorum
duorum modorum, auctori huius scientie, atque in per noscentis suis sub-
iectis, et in ordinanda illa ordine naturali, quoniam si procederet in illa
secundum viam scientie astronomice non sufficeret illi sensus: verum est, quod
ipse perveniret in cognitione cuiuslibet speciei, et daret eius causam et
ei accederet, ut ea, que sunt multa in seipsis, et sunt illa, que sunt communia
speciebus ultimis, ignorentur ab eo. Amplius quod subiecta, a quibus hoc de
monstratur.

demonstrationes componuntur, non essent primaria, nec essent subiecta scilicet
dum viam quiddamam. Vltimus quoniam non est in hominis potestate cognos-
cere species ultimas ~~sub~~ auxilio sensus, et hoc est contrarium in
rebus, quae sunt in scientia astronomia. Sed via diuisionis est, ut assignet
ea, quae sunt communia in scientia, et postea ea, quae sunt particularia sicut
Aristoteles etiam declarauit hoc esse insufficientem in cognitione subiectum
huius scientiae, et quod ipse non tenetur in inquisitione uti omnibus
ultimis speciebus, ~~veluti~~ ^{ut} fuit auctor arithmetice et Geometriae particu-
larimque cum utatur in illa ~~re~~ diuisione duarum differentiarum oppositarum,
et diuisione harum differentiarum in differentijs oppositis, sicut hoc modo
usi sunt in causa diuisionis famosi. Causa difficultatis huiusmodi est quoniam
in una specie reperitur multi differentia, sed illud quod est particulare
cuiuslibet speciei non est nisi una differentia et propterea non conuenit
illum uti via diuisionis generis in differentias, et connumerare ultimas
species, quae in illo inueniuntur, auideretque ei unus ex quatuor modis.
primus quia multa genera diuiduntur in differentias, et priuatio harum
differentiarum in differentijs oppositis, ut si diuiserimus animal in ratio-
nale atque in ~~ratio~~ irrationale et priuatio quatenus sit priuatio im-
possibile est ut diuidatur eius antecedens in differentijs oppositis, et
sicut impossibile est hoc in illo, tenetur diuisio, atque ^{illa} tenentur
illa in usu ultimarum specierum. secundus quia cum diuidimus genus
in duabus oppositis differentijs, fieri potest, ut in his duabus oppositis
differentijs, quodlibet eorum diuidatur in alijs duabus differentijs,
et sic procederet ad ultimas usque species, quae habent differentias
substantiuas, non diuisiuas, essetque numerus specierum quo diuiduntur
secundum numerum paritatis, qui oriretur ex unius duplicatione. et

et si essent species huius generis ultima circa hanc ordinem non sine hoc or-
dine numeri, non numerarent divisionem, nec illam manifestarent.

Tertius, quoniam accidit ei in divisione generis in duabus differentiis,
et quilibet harum differentiarum in alijs differentijs, ut concurrerent uni spe-
ciei duae differentiae oppositae, sicut in divisione animalis in alatum et
non alatum sicut inveniuntur multae species habentes has oppositas dif-
ferentias ~~oppositas~~ veluti in formicis, quia ipsarum aliae habent alas
et aliae non. et sicut divisio animalis in domesticum et agreste. quae saepe
veniuntur species in quibus sunt domesticum et agreste. Quartus, quoniam contin-
git in divisione ^{generis} ~~speciei~~ in duabus differentijs, quod concurrat species oppositae
in quolibet harum duarum differentiarum oppositarum, in quibus dividitur genus.
sicut divisio animalis in terreste et aquatice, et sanguineum et non sanguineum
haec est maior differentia, qua animal dividi potest. et quilibet harum
duarum differentiarum reperitur, in quolibet harum differentiarum, nam sanguineum
et non sanguineum inveniuntur interterre et aquatico. Vide quomodo in istis
causis, quas numeravimus, via divisionis omnino leuatur propter haec in-
finitas species, et tanto magis cum fuerit divisio in differentijs substan-
tialibus, et non continget unam in ~~alteram~~ alteram ingredi. Sed cum fue-
rit divisio in differentijs accidentibus fieri quidem non potest, ut divi-
sio in illas non ingrediatur, et non tollitur divisio, sed adheret. At hoc per-
fieri non potest, cum substantiali differentia uti viduimus. Sed cum
dividerimus genus in duabus oppositis differentijs, et rursus ~~et~~ divi-
derimus quolibet harum ~~et~~ duarum differentiarum in substantia in dua-
bus differentijs oppositis, et servabis in hoc communiter conditionem di-
visionis substantialis, alterum duorum defui non potest, aut quae non per-
fuit

perficiat in progressu suo usq; ad ultimas species, aut si perficiatur,
continget speciebus secundum ordinem numeri pari. hinc sunt ~~ita~~ que
divisionem ~~concordant~~ concordant, ut ne perveniamus ad ultimas species
animalium, et causa fuerit brevitatis in hac scientia, ob intentionem
quam dedimus in scientia Geometrica et Arithmetica, nam ea, quae
sunt nobis priora in hac scientia, scilicet naturalia, sunt posteriora
in essentia, et ea quae apud nos cognitione sunt posteriora sunt
forma, quae subsistit quolibet animalium species, ob idque ille qui non
viderit speciem specierum animalium, et non sensit illam, non per-
veniet ad eam veritas inventionis eius, nisi evidentialiter, et eo
magis quod non pervenit ad illam imaginatio in quiditate illius. sed
^{in scientia}
~~Cognitio numeri et Geometria~~ et scientia numeri ea, quae sunt priora
~~in cognitione~~ in inventione sunt etiam priora in cognitione. et
ob id omnes ~~differentia~~ differentia, in quibus dividitur genus sunt in hac re
sunt nobis cognitae a principio, et causa est, quonia in definitio-
nibus ~~mathe~~ vera mathematica non includitur materia sensibilis,
et ideo possibile est, ut reperiantur subiecta in istis duabus scientiis
per viam divisionis. Interdumque via divisionis in rebus naturali-
bus communitur cum genere, sicut ut si quis animalia dividerit
in rapax, et non rapax, hoc non contingit in mathematicis. Eae
quae iam apparet ex hoc sermone, quod via divisionis non consistit
^{officium}
per secundum ordinem suum in eo, quod requiritur in hac scientia
et causa apparet in hoc. et licet sit, ut dicimus, in industria in nu-
merandis subiectis huius scientiae, et in numero super quo ordinatur

7
doctrina demonstrativa est, ut dividamus animalia in principio in suis ge-
neribus, quibus differunt eius differentia, in convenienti proportione
sicut dividendo animal in sanguineum, et in non sanguineum, eum quod
non sanguineum in illo est res sanguini attributa, eiq[ue] convenienti; rursusq[ue]
dividamus sanguineum in pedes habens, in pisces, et volatiles: et divide-
mus gressibile in pariens aëria viva, et non pariens. et hoc est, quod dif-
fert animal sanguineum in diversis differentijs et erit in proportione plu-
ma in animalibus sicut squama in piscibus, et ovum ad fatum. Di-
viditur etiam non sanguineum in generibus famosa generibus famosis, et ha-
bens nodos, et in molle instar cere, et in durum crustatum. Ulterius non debemus
abire non debemus, ut dividamus ista genera in ea, quae differunt secundum ma-
gis et minus, et augmentum et diminutionem, sicut volatiles differunt unum ab
altero magnitudine, aut secundum rostrum, longum, breve, aut latum, et unum versa-
liter secundum augmentum et diminutionem. Ceterum capiamus haec genera
distincta secundum magis et minus, ac si esset unica natura, quoniam nisi huc
in modum fecerimus unius eisdemq[ue] rei multoties recordabimur. et si fuerit
aliqua species ~~interioris~~ interioris speciebus famosior, ut struthio camelus in
genere volatilis, elephas in genere quadrupedum. et Universaliter hoc nos-
tra erit intentio in genere horum generum, aut ut numeremus illa secun-
dam similitudinem, et hoc, ut numeremus ea nos, aut secundum quod ab alijs
numerata accipimus, ut apud homines huius artis liquido constat, quia
in multis subiectis huius scientiae ~~opere~~ contemplatione speculari facere
est opus illius inventionem secundam viam famosam veluti est confessio
nostra in inventione elephantis, ceterorumq[ue] animalium, quae in nostris
regionibus

regionibus non inveniuntur et hoc secundum, quod nos facimus inventionem
rerum publicam in artibus, ad quam artium subiecta sensus quidem pervenire
non potest, ut accidit in arte astronomica, Nam plures ex caelestibus multo-
rum caelestium motuum inventionem auerimus ab eo, qui ~~sensu~~ sensu
observavit ab Antiquis huius artis, non etiam in hoc, si esset una species
aut plures, et non esset in genere differentia augmentati, et diminutionis,
ut homo. Nervarium est, ut hanc speciem in ~~fratrum~~ sermone ab alijs se-
paremus. Hicq; motus atq; industria est ac illa usus ~~est~~ fuit Aristoteles in
connumerandis subiectis huius artis, ac si esset composita ex duobus
modis, scilicet ex modo Arithmetici et Geometri, et ex modo astro-
nomi, idq; quoniam ipse hoc divisionis modo est usus, ex una parte
secundum ~~secundam~~ unam divisionis, atq; ex altera, ~~secundum~~ secundum
illum qui sensui fidem habet. ~~Hicq; ita~~ non tamen sic se habeat, eae or-
do naturalis in doctrina huius artis erit, ut exordiamur à rebus
quae sunt omnibus animalibus communes. Hicq; prosequamur etiam
~~conceptionem~~ in rerum communium contemplatione cuiuslibet generis
generum animalium, cuius quidem species differunt secundum in-
sensum, et diminutionem, differuntq; etiam proportione et con-
suetudine. ~~At~~ Ab hoc etiam dicemus species quibus haec genera inter-
stingantur in quibusdam particularibus. Hicq; doctrina species, est
ordinata doctrina, quae ^{à magis} ab universalibus ad ^{magis} particulare per ^{nomina} ~~transitus~~ ^{nomina} ~~transitus~~ atq;
et eummet eandem rem multoties reiterari. fientq; in illa demonstratio-
nes compositae ex propositionibus primis, quidamque et huius rei est
causa, subiecta huius scientiae qm componuntur ex duplici modo com-
ponuntur, nimirum à motu, qui desumitur à fiducia sensuum. siquidem

8
prima genera, quae diuiduntur in diuersas differentias secundum proportio-
nem et convenientiam, cum essent eorum differentia notis cognitae, ~~quae~~
fuit modus cognitionis eorum possibilis in via diuisionis, et assimilatur
in hoc nostra operatio, operationi auctoris arithmeticos. et quorundam
species, quibus haec genera diuiduntur, in rebus particularibus notis mi-
nime erant cognita, in cuius negotij initio, oportebat in illarum enu-
meratione sensui nos ~~fidere~~ quidem fidere, ~~receptam~~ famosam recep-
tioni, veluti astronomia auctor fuit in caelestibus motibus. Aristoteles
etiam hac inuexit uia, in hos primos decem libros huius operis, ~~propa~~
propria cuiuslibet animalis enumerando, quod apparet in diuersis
generibus, in differentijs proportionalibus, in proprietate eorum mem-
brorum, ~~ueluti uiderat~~, ac quod ipse uiderat, et quod ei ~~firmam~~ relatum
fuerat firma suspitione. Adeo ut, qui post illum uenit, non poterit mul-
ta conscribere. et multo magis in corporis humani anathome, cum istae
ars Galeni temporibus perfectior fuerit. memorabimusq; ea, aliubi illa,
quae ipse excutauit, idq; etiam non minus, ea recordabimur, in quibus ipsi in-
ter se dissidebant de membrorum utilitate, idq; uir rationalibus. sed de ijs,
in quibus quo ad anathomen differunt, non possumus ijs quidem ^{adris} temporibus
uerum terminare. et haec erant, ~~de quibus quasi tractare~~ de quibus in
hoc opere agere secundum primam intentionem ~~non~~ Aristot. agere propo-
suerat. At ipse ~~ab his meminit~~ hoc post hoc memoriam praebet, ~~de~~ cognitio-
ne harum rerum generabilium, et corruptibilium, ea componendo cognitioni rerum
aeternarum. Dicamusq; nostram cognitionem in rebus generabilibus et corrup-
tibilibus esse facilem, atq; in rebus aeternis difficilem, nihilominus hanc
quae praetermittere debemus contemplari, neq; nos laborare debet in spe-
culatione

speculatione, et in ipsa investigatione illorum, nec parum inde gaudium
inde quod auipicimus, nec nos turbari oportet, quod id quod consequitur,
parum ac difficile sit, ac quoniam magis minus esse debet cognitionis huius
rei desiderium, acq. maior diligentia, siquidem quod ab ipso habetur, nobis
est delectabilius, multo, quod consequitur in rebus, quae apud nos existunt,
idq. amantius est proprium, quippe ~~parum ex ea re parum ex ea re,~~
quam amat, multo alterius rei, esse delectabilius. ~~et~~ Causa facilitatis
cognitionis in genere reru generabilium et corruptibilium, et causa diffi-
cultatis cognitionis in genere reru aeternarum, est, quoniam haec
generabilia et corruptibilia inveniuntur in ~~rebus~~ inq. animis nostris, ab
ipsis nascuntur, ac aeterna nobis sunt remota, ipsorumq. principia
sunt pauca, ~~et accepta ab ipso~~ quae ab ipso accepta rebus, quae ut animatis
comparentur, sunt similiores. Amplius iniecit verba, quibus, qui debet in hac
scientia speculari, sollicitetur, ne desinat loqui, omne, qd apud ipsum ma-
nifestum superioru animalium, et curet hac bene sufficientem effuere ser-
monem. Fuerat etiam alij ~~ita~~ loquens, qui de ignobilioribus animalium
speciebus loqui recusarunt. ~~ipso~~ a nobis responsum factum dabitur,
idq. quoniam naturalis scientia magis in utili quam in nobili materia
manifestatur, ob essentia difficultatem in humili materia, id hocq. ma-
nifestatur in rebus artificialibus, quia nobilitas artificis, eiusq. industria
cum difficultate recipienda materia, et illius pauca sunt manifestio-
re eo, quod ⁱⁿ recipienda facilitate materia facilitate ac multitudine fit,
sunt manifestiores. Universaliterq. inde, quanta nobis conveniat,
nostros animos sollicitos in contemplati speculatione naturae animalium
sit nobile, vel ignobile, hocq. ob diuinam naturam, quae ei iungitur, non

9
quatenus animal sit rationale aut irrationale. hanc uniuersalem est conclusio,
circa quam hic sermo uersatur, iuxta paucitatem intelligentiam nostram, cum
temporis angustia, quoniam nullus interpretum inuenitur, qui in hac re fue-
rit locutus, praeter difficultatem, quam in uerbis Aristotelis ^{inuenitur} apparet,
et quod confusionis in hoc libro ~~apparetur~~, in exemplari quod in hoc
seruatur, hoc scribendo inspexi, atque Deum, ut deest, laudabo. ~~ordinabimusque~~
~~notam~~ ~~uocem~~ ~~in~~ ~~hoc~~ ~~opere~~ ~~curabimusque~~ in hoc opere, ut nostra uerba ordi-
nem seruaue, quoniam is maxime ^{est} utilis in hac scientia.

AVERROIS CORDVBENSIS DE ANIMA

LIBVS LIBER SECVNDVS

De Compositione et Diuisione membrorum Caput primum.

Quoniam in superioribus libris huius tractatus nuerat membra similia et insou-
mentalia, ex quibus animalia corpora componuntur, et in precedenti libro egit de
rebus demonstratiuis, atque ordinibus contemplatiuis, qui sunt in hac arte. modo
in hoc hoc secundo libro explicat sermones, qui illum sequuntur, ad explican-
das causas, formas, et finis uelut membra animalium, uidelicet qui in hijs tribus
libris peruestigantur utilitates membrorum, ipseque huic illud anteposuit, quod in
hoc negotio necessarium esse uideretur. Dicimusque compositiones, quae inueniuntur
in rebus animalibus naturalibus esse in triplex differentia, quarum prima est
quae fit a prima materia ^{et} forma quatuor elementis, ~~in quatuor~~ quate-
nus sunt elementa, scilicet calidum et frigidum, humidum et siccum, et olim ~~per~~ de
monstratum est in libro de gener. et corrup., quod formae elementorum, in quibus
sunt elementa, sunt haec quatuor qualitates. sed alia differentia, quae in hijs
suis existunt, eas subsequuntur, ut grauitas, et leuitas, pilonitas, et glabri-
tas

glabritas, et porositas, et densitas. Secunda est compositio, quae ex ipsi
quatuor elementis fit in corporibus similaribus, sicuti in carne et osse, et de
^{hac} ~~hac~~ compositioe uniuersaliter in quanto meteororum egimus. Tertia ac
ultima compositio est membrorum instrumentalium ex membris similaribus,
ut manus et pedis est compositio. Manifestum est harum compositionum ~~co~~
~~positionem~~ proportionem, ad id cuius gratia componuntur, esse proportionem
materiae et formae, et rei perfectae ad id, quod ~~perdit~~ ante est. Quae istarum rerum
quae in essentia prima apparent, sunt ultima in natura, et ultima in esse, prima
in natura. Ille quod apparet, res naturales in hoc similes esse artificialibus, ut later,
et lapis: utrius gratia reperitur ante, causa domus, et non domus ante causa lapidis
atq; ita etiam est negotium in naturalibus, et ob id apparet, ea quae tempore sunt
ultima in arte et natura, definitione ac quidditate prima esse, idq; quoniam
omne quod fit, ex aliquo fit, cuiusq; essentia est in aliquo, quod est subiectum
et ab aliquo quod est agens, et propter aliquid quod est finis. terminusq;
a quo ~~ad~~ et ad quem unus est in specie, nam homo ab homine generatur,
et arbor ab arbore. et cum ita hoc se habeat, est necessarium, materiae
tempore dici antiquiorem, et formam priorem definitione ac causa, idq;
si aliquis uoluerit definire aedificium, nisi domum in illius definitione acce
perit, minime poterit. Et si domum definire uoluerit, non debet in eius
definitione ~~ad~~ aedificium recipere: quoniam in definitione materiae
uideretur suscipere formam, et non in formae definitione materiam. Hocq;
ita ut diximus, totum cum sit, uide quod elementa sunt materia corporum
similarium et corpora similaria instrumentalium. et instrumentalia sunt
perfectio perfectio, aut finis in essentia. siquidem operationes et opera
reperiuntur in istis membris, ueluti in manu, pede, ~~na~~ et naribus,
quoniam haec membra ~~est~~ necessario fiunt propter operationes. At
quia motus et operationes animalis sunt binerui, fit, ~~est~~ ^{ut} membra
eius.

10
eius ac instrumenta sine diuersa in forma: et quoniam ab uno membro fiunt
multae operationes, sequitur, ipsum à pluribus quam uno membro componi,
scilicet à membris similaribus, ut habeat plusquam unam uirtutem. quia unum mem-
brum similarium non habet nisi unam uirtutem exempli gratia manus est ho-
mō posita ex carne, ossibus, et musculo, ut ~~scilicet~~ quod eoque mollior carnis
est apta ad retinendum, et suscipiendum, atque ossis durities, quae est sub cute
est apta ad portandum. hanc ob causam membra similaria diuersae uirtutis
existunt, quae ipsorum siquidem alia molliora, alia duriora, alia humidiora
alia sicciora, alia continua, alia discreta existunt. hoc explicatum est cum sit
necessaria ab animali multos emanare effectus, et res diuersas, ideo oportet
ipsum esse compositum ex membris instrumentalibus, atque haec membra instrumē-
talia ex membris similaribus, et similaria ab elementis. quoniam declaratum
est explicatum est, uniuersaliter membra simplicia ob instrumentalitatem inue-
niri et instrumentalitatem propter operationes. et iam cognitum est membra
similaria in animalibus habere particularem utilitatem, ~~idcirco~~ idcirco etiam
maxime conuenit, animali reperiri compositum ex membris similaribus,
hanc uirtutem est ^{passio} affectio particularis in animalibus: nam sicut opera-
tiones fiunt per membra instrumentalitatis, ita passiones fiunt per mem-
bra similaria. et ideo aliqui ex antiquis attribuerunt facultatem
quing sensum simplicibus corporibus, dixeruntque ipsorum aliquem
esse in aqua, aliquem in igne, aliquem in terra, et aliquem in aere.
hoc ob id affirmarunt, quoniam sensus sunt uirtutes passiuae, et non
actiuae, scilicet quis fiunt perfecti in sensato extra. imaginemque eos
esse in actu, postquam fuerunt in potentia. et ~~quoniam~~ etiam si sint aff passio-
nes particulares in animalibus, quae perficiuntur cum membris simplicibus.

simplicitas, necessario fit ut membrum simplex, à quo passio fit, sit pars
membrum instrumentalis, alioquin perfecta passio non esset, ut ubi glau-
cis humor per quem fit visus visiva facit induit ei passionem, quate-
nus est oculi pars, et in illo etiam est, quod hoc non consequitur, scilicet
caro, per quam fit iuxta Aristotelis sententiam, fit sensus tactus. sed
an possibile sit unam operati-^{onem} ex operationibus recipiri in membro
similari, indiget consideratione, signitem ⁱⁿ operationibus Vegeta-
bilis aliquid observatur, quod videtur sapere simularum membrorum,
cum instrumentalia in illo lateant. crediturq; in aliquibus membris ~~tu-~~
~~poris~~ corporis, generari ab ~~alio~~ alio corpore, quod similitudine tantum
differant. unde quod iam ab hoc sermone monstratum, quod absolute sit
utilitas membrorum instrumentali, ac simularum, rationi modo ex-
postulat, ut ad cognoscendam huiusmodi membri ^{membrorum animalium} utilitatem auada-
mus, ^{exordiamur} ~~principium~~ faciamus iuxta ordinem inquit per investigationis ab
eorum utilitate ~~particularium~~ à carne ^{incipiamus}

De Carne Cap. 2^m

Hoc membrum est commune omnibus animalibus, quia omne animal habet carnem,
aut illud quod loco carnis stat. ob idq; existimatur esse membrum necessarium ad
esse animalium. Dicamusq; quod animalis definitio est, ut sit corpus nutritibile
sensibileq; per sensum tactus, siquidem nullum animal hoc sensu privatum inue-
nitur, sequitur necessario, ~~in~~ in quolibet animali reperiri membrum hanc
passionem recipiens, quod sit commune toti corpori animalis. hocq; inuenit
in toto corpore animalis. hincq; sensus alium membro ^{atribuitur} non ~~atribuitur~~, sicut
sensus visus qui attribuitur oculo, et et auditus auri, idq; ita est, quia
animal est animal per hunc sensum scilicet tactus. et animal est animal in

in toto, et non in partibus eius. atq; ubi hoc membrum est commune toti corpo-
ri animalis, sequitur, illud esse ex partibus similibus: quoniam simplex
sensus debet esse in membro simplici, et Compositus in Composito, idq; quia
virtutes quinq; sensuum, quatenus sunt sensus passivi, sequitur necessa-
rio, ut et id, quoniam virtutes quinq; sensuum, ^{quatenus} sunt virtutes passivae =
sequitur necessario, ut ea membra, quae illas recipiunt, sint ex membris simila-
ribus. siquidem haec membra nihil habent in actu de sensatis, quae perveniunt
ad illa, sed in illis sunt virtutes, quibus recipiunt sensata, quae perveniunt ad
illas ab extra: et sequitur, ut sit virtus unius subiecti, quae tamen in una
^{est} forma, tamen est in multiplici materia, quod apparet in quolibet quinq;
sensuum, scilicet quia nos eos invenimus in membro similari praecipue esse
attributos, ut uti est sensus visus ad humorem glaucum est proportio, atq;
sensus auditus ad aerem, qui pervenit ad aurem; et quia quatuor sunt
sensus, ^{et in} ^{reperitur} etiam ~~ad~~ sensus Compositus particularis, qui est sensus tactus,
necessario sequitur, ~~illi~~ esse in membro Composito. et quoniam sensus tactus est
simplex et non Compositus, sequitur, ut debeat esse in membro simplici: atq; ubi
fuit necessarium, ^{esse} in animalibus membrum hunc in modum, et non invenimus in animali-
bus hunc in modum nisi carnem, aut id quod stat loco carnis, sequitur ~~necessario~~
necessario ut caro sit membrum particulare sensui tactus, scilicet quod
sit membrum ordinatum sensatis huius virtutis, ut uti ~~est~~ ~~pro~~ ~~portio~~ est pro-
portio humoris glauci ad sensata visus. hocq; membrum necessario primum
est et simplex in animalibus, ob idq; omni animali est caro, aut quod stat
loco carnis. et non creditur, animal, quod non habet alium sensum nisi tactum
posse aliud quam hoc membrum habere, scilicet carnem, aut quod stat loco
eius: ut uti dicitur de spongia marina. et hoc etiam sequitur Galenus, qui

quamq;

quamquam uiderit instrumentū tribuens sensū tactus carni esse neruos, uti
Lomius ^{ulla} ~~non~~ ^{est} differentia ^{est} in sermone, si dixerimus carnem esse partem
carnis instrumentū tactus, ut quod hoc carni ^{est} ~~est~~ ^{est} eius substantia,
aut medianibus neruis, nam manifestū est carnem quo ad omnes eius partes
esse sensibilem, sed nerui non extenduntur per omnes partes carnis, et ipsi
etiam ex seipsis ~~non~~ ^{non} ~~dicuntur~~ ^{dicuntur} Galeno ~~duo~~ ^{duo} ~~esse~~ ^{esse} sunt duo. ut dicit
Galenus. et ideo dicere non possumus animal sentire neruis solummodo, absq[ue]
alijs membris. et Galenus posuit huiusmodi similitudinem in sensu uisus, quoniam
ipsi uidetur uisū in duobus neruis perforatis consistere, uerantamen dicit
humorem glaucum esse particularem in uita facultate uidendi. hocq[ue]rit
si faciamus neruos reperiri in quolibet animali, ac nisi hoc faciamus, non
habebunt ij introductionem in sensu tactus, nisi in secundū meliorem digni
tatem. Illud igitur monstratū est ex hoc sermone, quod sit carnis utilitas,
et quod ipsa est particularis in sensu tactus. et quoniam est necessariū omni
animali communem esse operationem altionem, quemadmodū illi passio est
communis. ut si dixerimus membrū quod in nutritione ^{operatur} ~~operatur~~ et motu
agit in animali, quod motu locali mouetur, hanc ~~operatur~~ altio fiet per mē
brum instrumentale, sequitur cuilibet animali esse instrumentale membrū
commune, quod est Cor, ueluti est necessariū ut si sit membrū simplex com
mune, quod est Caro, hancq[ue] de causam Cor est Carnem, uolo dicere, quod
quatenus sit principū sensus, necessario esse Carnem, et quatenus sit
principū operationis communis ^{potu} ~~potu~~ animali, sequitur esse instrumē
tale. Aristotelisq[ue] uisū est membrū quod motus nutritionis, et sensus et
motus est principū, unum esse. ~~membrū~~ Galenusq[ue] hoc facit de sensu
et motu, sed non de uirtute nutritia. et Aristot. arbitrat, membrū
in quo uiuatur haec tres uirtutes esse Cor. At Galeno uidetur ~~nutritio~~
nutritio

12
nutritivam esse in hepate, et ~~virtutem~~ virtutem sensitivam et motivam in ce-
rebro. At de hoc postea disputabimus. Sed necessarium est hoc esse Carno-
sam ~~quatenus~~ quatenus est principium sensus tactus, si ~~tamen~~ fateamur carnem
esse instrumentum principale sensus tactus, deum principale sed non primum,
quoniam si illud primum posuerimus, alteri ~~deorum~~ contingeret, aut alijs
animalibus non esse nervos, aut nervos ac cerebrum non habere facultatem
in sensu scilicet tactus, ac hoc supponi absque fallacia non potest, nam
visum est in Anatomie cerebrum ac nervos impressionem in sensu tactus
habere. Sed an sit particulare animali habere nervos ac cerebrum secundum
melius, aut si nervi ac cerebrum inveniuntur in omnibus animalibus, pe-
sito quod sensus in quantum sensus sit mediatis ~~et~~ nervis ac cere-
bro, cognoscere veritatem ex duobus perdifficile est, et non ~~est~~ apparebit,
nervos ac cerebrum habere facultatem in sensu tactus, in animali habenti
nervos ac cerebrum, nisi inspectum in Anatomie omne animal esse hunc
in modum. ac si hoc in Anatomie non observabitur, omnia hoc in loco
valde dubia erunt. ~~igitur~~ ^{nam} conceditur in spongia marina non apparere
nervos neque cerebrum, quia istud forsan nobis est occultum, aut vere
illam neque nervos cerebrum habere, hoc cum erit, ratio ~~per~~ ^{quod}
opposita, nos hanc rem ⁱⁿ ratione contemplari. Dicimus ~~virtutem~~ ^{nam}
demonstrationis Aristotelis universalis Antecedentis sequi ex eo necessa-
rio carnem esse primum instrumentum sensus tactus et particulare in
illo. sed ut sit instrumentum particulare iam sufficienter a nostris ver-
bis est explicatum. sed ut sit necessarium esse instrumentum primum, hoc non
apparet ex eius sermone, quoniam ipse supponit virtutem sensus
simplicis unam esse, et una virtus non debet inveniri in uno mem-
bro

membro simpliciter, sicut virtus composita invenitur in membro compo-
sito. et cum res sic se habeat, nervi ac cerebrum reperiantur in animali-
bus habentibus nervos ac cerebrum, ut possit sensus adequari in calidi-
tate animalis, scilicet quod ipse adequat illum. nam sensus tactus
est in aequalitate sensus ~~per~~ per quatuor qualitates. et habens etiam
hoc factum, ideoque existimavit Lutimannus, et illam particulatim
quam est in summitate digitorum, esse iustioram in sensu ceteris partibus
corporis humani, quia est temperatior. et cum hoc ita sit, ~~scilicet~~ cum ce-
brum apud ipsum sit frigidum et humidum, et nervi frigidi et sivi, quo-
modo fieret ex ipso principio huius sensus? ac necessario sequitur
ex hoc non esse talem sit principium sensus tactus, nam omnes affir-
mant ~~esse~~ ~~frigidiores~~ in qualitatibus temperatiorum esse ceteris
humani corporis membris. et quod sensus tactus debet esse in
membro huiusmodi membro. Vide quod hactenus explicatum
est ex hoc sermone, cerebrum esse primum instrumentum et ordinatum
in sensu tactus, et cor esse principium huius virtutis. huius, nec
quod in anatomico ~~ab eo~~ a Galeno atque alijs est observatum, demonstratio-
nem eius destruere. Vide quam sit admiranda divina ^{vis} virtus, qui
ab huius viri demonstratione manifestatur, et quam ~~ipso~~ ab huius
opinionis principio remotus sit. et id ~~quod~~ ^{quod} ~~per~~ ~~esse~~ sentit Galenus de
nervi et cerebri necessitate ad sensum. Hocque ut in aliquibus animali-
bus est patet, ut illud quod existimatur de felice, et liene, quod hoc
manifestatur ^{est} in novallis animalibus, idque ei non est obscurum, qui in
huius scientia principijs admodum est versatus. nam communes omnium
animalium operationes fuerunt in quibusdam membris coniunctis, aut ob-
nobilitatem

fiens si esset eorum differentia in calido et frigido, quod nobis sunt proxi-
miora, esse magis debebat in in rerum nobis absconditara differentia sed
re ipsa inquisitio operationum harum quatuor qualitatum diversa est ab alijs
qualitatum generibus, quia hoc genus inter cetera qualitatum genera
est causa mortis, ac vitae, iuventutis et senectutis, ~~sanitatis~~ somni ac li-
gntia alicuius rerum in rebus animati ad aial ~~attinentibus~~ dicimusq;
quod caliditas, frigiditas, humiditas et siccitas quodlibet sui quatuor
modis, uno cum fuerit calidum in actu, ut cognoscatur sensus tactus
ut ignis et alia calida: Secundo cum in potentia fuerit calidum, ut
illa, quae in actu induunt caliditatem, ut luti ligni eburni calidum esse, et
secundum hanc speciem a nominata calida aut frigida esse dicimus: Tertio cum
fuerit aliquod calidum substantia et natura, et non separatur a re, ut
dicimus ignem elementarem esse calidum in sui substantia. Quarto cum
dicimus aliquod esse calidum per accidens, sicut ferri ignitu. Ac ex
his qualitatibus sunt aliqua, de quibus loquimur absolute loquimur,
et de aliquibus comparatiue. et id quod absolute dicitur, illud est,
quod simpliciter rebus attribuitur, sicut caliditas ignis et frigiditas
nivis. sed eius quod comparatiue dicitur sunt duae species, una est
similitudinaria partium corporis proportio in qualibus in compositione praesentibus,
ut luti dicimus sanguinem esse calidum et humidum, et os
frigidum et siccum: secundo species est quarunda[m] specierum similitudo
ad aliquas hanc in modum, sicut dicimus carnem esse fortius cali-
diorum, et animal sanguineo calidius non sanguineo. Haec igitur
hi sunt modi quibus haec dicuntur qualitates. sed earum operatio est,
sicut dissolutio et condensatio, alijsq; operationum istarum qualitatibus
attribuatur.

attributa, ut quae sit qualitas hanc operationem, et in quo conveniant
 dicta est in 4° meteororum. et in ip^s operationibus, res caliditati attribuitur
 et cum dicimus rem esse calidam ob aliquam operationem, esse aliud
 ab eo, quod dixerimus esse calidum ob alteram operationem. hinc
 haec multifariam dicitur. Contrahit unam esse caliditatem una parte, atq^{ue}
 ex altera frigiditatem, ut tunc sanguinem intra corpus esse calidum et humi-
 dum, et extra corpus per accidens frigidum et siccum. et ut sint duae
 res, quarum una sit altera caliditas diversis modis, atq^{ue} cum hoc ~~ex se~~
 seipso clarum sit, manifestum est sensum tactus esse substantialiter ca-
 lidum et humidum. hocq^{ue} est, quod concordamus sanguinis nomen cum de
 eo secundum veritatem. estq^{ue} quoniam quotidie nuncius est pars, et cum
 videri separatur, ^{fit} frigidus et siccus accidentatiter, quia ab eo sepa-
 ratur naturalis calor, humiditasq^{ue} quae in eo est, à frigiditate emanat
 et iam monstratum est, corpora quibus hoc accidit, esse terrena, et fieri
 potest sanguinem esse calidum externa caliditate, sicut alicui febre
 vitanti accidit, quamq^{ue} calidum non accipitur, sed eius definitionem,
 nisi per accidens, ut tunc albedo accipitur in definitione hominis albi,
 quoniam albedo non reperitur in homine igitur est homo sed non san-
 guis sic ultima nutritio membrorum, hunc in modum manifestabit
 nam omne quod pulchrit, necessarium nutriti, sed nutritio fit pluri-
 et siccum, ut tunc in plantis observatur, quarum nutritio fit ex aqua
 et terra. et nutritio non fit, nisi post convectionem ^{et lassitudinem} hocq^{ue}
 non fit nisi mediante calore naturali, ut in 4° meteor. declaratum est, igitur est
 necessarium ut omnibus animalibus et plantis ^{sit} principium naturalis caloris
 et

et cum hic sit caliditas et conuulsio, et necessario sequitur, ut latices mi-
nati sit membrum ordinatum ad conuulsionem nutrimentum, et ~~laticem~~
^{excretionem} ~~nam~~ et si erit vegetabile existimabitur attrahere per terra suum alimentum
et ibi conuolutus. horum membra diuersimode in animalibus reperiuntur
tam numero, quam tum qualitate. cum natura animalium uerid sit
secundum approximationem, et elongationem cuiuslibet eorum a motu
to, ut mox uidebitur. sed oportet, et communiter reperiatur in omni
animali inueniri membrum, per quod latus in illius corpore ingrediatur
et membrum, quo conuoluitur, atque membrum ^{quo} expellatur per quod
exeat excrementa, quae excrementa sunt tibi ~~legitima~~ deiectiones. qui non
recte conuenit membrum excrementis. hoc in sic se habent, conueniens est,
ut omnibus animalibus, sint multi modi, quibus medijs latus
perueniat ad locum conuulsionis in illius membrum, ut est in plantis
quarum radices terra adhaerent, et cum res sic se habeat sequitur illud
quod peruenit hoc modo in membrum, esse fluxilem humiditatem. clarum
est hanc humiditatem esse ultimum nutrimentum. et quoniam ^{illud} in cuius
gratiam sermonem facimus, recte cum eo conuenit, quod in anatomico sensu
conspicitur, ut omnibus animalibus et praeterquam grassibili, ~~repe~~ reperi-
tatur aliis, et arteria radiuntur ~~conuenit~~ ab omnibus membrum
permeantes ad aliam, atque etiam ut in illis arterijs reperiatur san-
guis in animali sanguineo. Vide, quod conuenit, sanguinem esse ulti-
mum nutrimentum. sed sanguis est membrum nutrimentum, quia est, et
eorum materia, et quo fiunt. idque conspicitur obseruatur in libro
nis generatione, quod in principio omnia illius membra
apparent sanguinea, sed sanguis animalis ultimum nutrimentum
est humiditas sanguini conueniens, eius attributa habentur ab hoc

15
sensum apparet, esse in aliquibus animalibus quendam modum, quo Caliditas
emanat à membro in quo fit principium Caliditatis, ad omnia reliqua
membra, ~~non~~ ^{non permittit} humiditates. At non sit necessariū, esse omnes motus
quibus humiditas pervenit ad membra, eisdem quibus pervenit Calidi-
tas, hic est considerandū. si quidem arteriæ in animali respiranti
duæ sunt differentie, pulsantes scilicet, et non pulsantes. sed pulsan-
tes Galeno videtur, esse ordinatas ad duendum spiritus, tamen si fatea-
tur, eas etiam videri operari ad ~~duendum~~ ^{duendum} sanguinem. Minime autem
pulsantes videntur ei, magis particulares in sanguine educendo, quàm
etiam ~~conducant~~ ^{conducant} fateatur ipsas deducere spiritus. et quoniam sanguis
est nutrimentum membrorum, et ei non ~~possit~~ esse sensibilitatem. Sanitas
et aegritudo ~~animæ~~ ^{animæ} pendet in ~~compositio~~ ^{compositio} compositione, et com-
positione huius humoris. et sanguis varius fit in animalibus, spissitudi-
ne, et subtilitate, claritate, et turbulencia, caliditate et frigiditate: et
quanto magis animal est expertus Caloris, et puri sanguinis, tanto ma-
gis est cordatum, et magis prudens, hæcque ob causam, plura inveniuntur
animalia magis cordata, prudentiora animalibus habentibus sanguinem
vitæ ^{est} apes, et formice, in quibus apparet maior prudentia ad vitam du-
cendam, apparetque animal quod habet sanguinem frigidum, esse timidum,
hæcque de causa animalis sanguinis ~~expertia~~ ^{expertia} expertia sunt ~~hæc~~ sanguinem
habentibus, sunt timidiora. et sanguinis proprii existit, et in eo mi-
nuta sanguinis fragmenta ~~reperiuntur~~ ^{reperiuntur} inveniuntur pilis similia. inveniuntur
que crassiora, significant ~~exp~~ ^{exp} exsuperantiam ~~terrestri~~ ^{terrestri} partis terrestri.
et animalis habentis sanguinem ~~et~~ proprium est, tarde irasit. siquidem

hæc temeraria corpora postq̄ ab iracundia inalescunt, ceteris ^{est} calidiora
ipsorumq̄ caliditas est urbensior. hæcq̄ caliditas terreis corporibus
comparatur, quæ caliditas tarde perfrigerantur, in hæcq̄ modum
dicitur, unam rem alia esse calidioram, hæc modo diciturq̄ etiam eu-
dem modo esse sanguinem vitulum. idcirco eius ira admodum est ur-
bens. sed sanguis, qui nullis, qui non habentur est concoctus dicitur
pituita. Cuius declaratum est ex hoc sermone, quod sanguis sit
natura, quæq̄ illius utilitas.

De seuo et pinguedine

Cap. 3^a

Agamus de seuo et pinguedine. manifestum est ipsorum naturam nam esse in
genere, sed differre seuerum magis et minus differentia materiam, at quod
eis est commune, est quod eorum substantiam cuiuslibet hominis esse superfluita-
tem sanguinis concocti boni et excrementosi, quod non recte conueniunt
esse corpus membrorum, necq̄ eorum partem, ob abundantiam concoctionis
in hac parte. atq̄ ob exuperantiam naturæ aeris et ignis in eo. hæc quia
necessaria est, excrementa non bene ^{conueniunt} in esse nutritionis, ob
unius quatuor elementorum exuperantiam, aut plurius quam unius, ut
exuperantia frigidi atq̄ humiditatis in excremento aquoso, et caliditatis ex-
perantia in excremento siccis, ita etiam hæc ^{est} excrementum, quod est seuum
et pinguedo, præuente ei caliditas humiditasq̄, et quoniam caliditas atq̄
humiditas præter alias qualitates, recte in uita conueniunt, sanguisq̄ calidus
est ac humidus, necnarium est istud excrementum esse sanguinem boni, con-
cocti excrementosiq̄, et hoc non multiplicatur, nisi in animali boni diges-
tionis. hæc apparet, quoniam hæc non reperiuntur, nisi in animalibus
sanis, quæ sanguine abundant. In uero, quæ sunt pauca sanguine

ferunt

parum pinguedinis habent, et approbatur sanguinis esse excrementum ex hoc
 quod non reperitur in animali exanguo, amplius quod eius color est albus
 natans super aquam recipiens succisionem dilatationemq. hoc significat
 exsuperantiam aeris et ignis in illo, idcircoq. non recte conuenit esse cor-
 pus animalis sed ad aequalitatem fine inuentu. ^{atq. dicitur} ~~probatum~~ qm corpus ta-
 lio robustum ac bene se habens. Differentia vero inter seum et pingue-
 dinem est, qm seum est excrementum sanguinis magis terrestris, quam san-
 guinis cuius pinguedo est excrementum. et ideo seum est magis terrestris
 quam pinguedo, demonstraturq. quoniam seum citius congelatur, qm
 pinguedo, et eius ^{laxitas} ~~laxitas~~ ^{laxitas} seum ~~laxitas~~ magis congelatur, quam in
 carnis animalis seum non habentis. idcirco seum inuenitur in corporibus
 animalium ~~facientibus dentibus~~ ^{facientibus} ~~dentibus~~ ^{dentibus} in superiori mandibula
 et habentiu cornua et ~~ungues~~ ^{ungues} unguis, signum horum animalium natu-
 ra, est magis leuius n. alterius animalis terrestris. idcirco ~~si~~ ^{si} sunt cor-
 nua et unguis. sed animalis habentis dentes in superiori mandibula, cornibusq.
 carentis, est pinguedo loco seui; hoc qm pinguedo cum exsiccatur non con-
 gelatur, quod eius natura non sit ferrea, hocq. cum sit, pinguedo in ani-
 mali significat bonu nutrimentu, et ~~virtutem~~ ^{virtutem} uim eius sanitatis. qm tunc
 temperata non exsuperat naturam eius, carnis naturam: ut prohibeat in eo seum
 suum naturam. ideoq. ^{ita} ~~pinguedo~~ ^{pinguedo} in animali cum pinguedo augmentatur
 in animalibus magna in copia est causa ~~et~~ ^{et} seruitutis, et dispositionis ad susci-
 pienda accidentia, quia eius corpus refrigeratur, non sanguis copia con-
 umitur in hoc excremento, qm hoc membru, scilicet pinguedo in corpore cor-
 roboratur ad atrahendum in se bonitatem sanguinis et insipienti illi mutat.
 Diminuiturq. caliditas et humiditas sanguinis ~~et~~ ^{et} eius ~~uirtutem~~ ^{uirtutem}

Corpus

Corpus refrigeratur, et diminuitur ^{sensu} huius animalis, eiq[ue] prevaleret frigidi-
tas et siccitas, atq[ue] ita moritur, siquidem est manifestum, quod si commata
retur universu[m] corpus in seum et pinguedinem, tunc hoc animal periret
et sic etiam si commata fuerint multa partes partiu[m] corporis in seum
vel pinguedinem, necessario hoc animal facile corruptionem reciperet,
ob idq[ue] animal valde pingue parv[um] generat, quia parv[us] sanguinis est in
illius corpore: animal ^{istud} habent[is] parv[um] sanguinis communiter eius natu-
rales operationes debilitatur, atq[ue] ~~seu~~ ^{si} ei supervenerit
corruptio in calido et frigido: et seum tamen si fiat ex necessitate ma-
teriu[m] sanguinis, habet veram tamen aliquam utilitatem in animalibus: q[ui]a
est calefacere membra seum subiecta, ideoq[ue] medici cum in aliquibus
nutrientib[us] et morbis hominibus contingentibus faciunt inunctionem, ob
seum membra ei subiecta corrumpitur. hactenus explicata est in hoc
sermone quid sit seum et pinguedo.

De Ossium medulla.

Cap. 4^m

Medulla est universaliter excrementu[m] sanguinis coacti, quo ossa nutriun-
tur, et spina, quae in piscibus sunt loco ossium, hanc apparet esse excre-
mentu[m] sanguinis coacti, nam reperitur in animali pingui quoddam
in ossibus natura pinguis natura pinguedini assimilis, ut huiusmodi
in animali non habenti seum loco seui quoniam pinguedo seum
assimilis. ~~Universality~~ Universality demonstrat exuperantiam ca-
liditatis et humiditatis, et ideo medulla est residuum nutrimenti ossium
siquidem ossium nutrimentu[m] debet fieri opposit[um] modo sua natura opposit[um]
sicut frigiditas seum, quia hanc ossis est natura. nutrimentu[m] debet
fieri a simili, et excrementu[m] a contrariis: hoc ostenditurq[ue] sanguinem

esse illius materiam, nam apparet in ossibus embryonis quaedam sanguinis
 vitas, et cum roboratur embryo, roboratur etiam medulla, et sic aliter refit
 medulla. et quoniam ossium inuentio fuit necessaria, aut membrum quod
 est ossi simile in animali, longius os sit nutritio necessaria est inuocatio
 medulla in illo, loco necessitatis nutrimenti. et multae ex animalibus multa
 non habent medullam, et sunt animalia quorum ossa sunt dura, et per lucida,
 ut ossa leonis. hocq; fuit reuera, quia medulla consumitur in istis ossi-
 bus. propter magnitudinem caliditatis, quae est in illis, et propter virtutem
 mutationis, quae est in ossibus leuius animalis. At animal habens spi-
 nas non habet medullam, nisi in spinali medulla. illudq; quod in spinali me-
 dulla inuenitur loco medullae, sed an sic operamentum hic est peruestigandum.
 nam ex antiquis qui nos praecesserunt arbitrantur esse medullam, quoniam est
 in osse dorsii. et Aristoteles putat, illud quod in dorsii osse spinarum
 reperitur, esse a medulla in sui natura esse diuersum, quoniam ipsa videtur
 alba quaedam nervosa. et eius color est diuersus a colore medullae, eiusq;
 utilitas in dorso est ut huius clauus, qui concolleat ambas extremitates simul
 ligat ac firmat. hoc utilitas, quam meminisse Aristoteles est vera, sed non
 Aristotilem inuenit aliam utilitatem hac notitiosam, quae sit eadem
 eius utilitas, cum cerebri utilitate in sensu et motu. sed de hac utilitate
 nos disputabimus, cuius itaq; quod in sermone declaratum est, quid sit
 officium medullae.

De cerebro atq; eius utilitate

Dicamus cerebrum capitis non esse illius naturae, cuius est ossium medulla siquidem
 multi ex antiquis existimant ossium medullam diffiniri per os cranium ut capi-
 mus. at cerebrum capitis inter membra nobiliora receditur sed etiam iam ar-
 bitrantur

attributum est illud esse principale principium sensus et motus, nam si duas facultates
comista sunt in cerebri comissione. Simplicius quoniam cerebri natura frigida ac humida
existit, ostenditur eius frigiditatem siquidem in eo nihil est sanguinis, tamen
frigidum apparet, ipsumque a frigore oblectatur, et agritudo epilepsica dicitur est ei par-
ticularis, idque quoniam huius agritudinis causa esse frigiditatem ~~est~~ creditur,
et causa etiam huius agritudinis sunt vapores libori qui ascendunt ad ce-
rebrum, concurrens in eo aer frigidus ab externa, qui eos vapores frigefacit, eoque
in humorem convertit, qui est similis pluviali humori. Somnusque qui in animo
liber fit ob hoc membrum, eius humiditatem ac frigiditatem significat. Somnus
fit gravis propter ~~hanc~~ frigiditatem et humiditatem, qua ei praevaleat. indeque
etiam manifestatur, ea qua ei praevaleant, esse aquam et terram, siquidem
ipsi dum cogitur, aridum euadit, humiditas namque a caliditate ~~dis-~~
~~persipatur~~, remanetque pars terrea separata. igitur est manifestum, esse mem-
brum et non excoerctum propter necessitatem, hocque ex seipso apparet mani-
festum. At speculabimur, qua eius sit utilitas, natura enim nihil
frustra facit. Dicamus igitur, cum suppositum sit cerebri esse ob aliquam
operationem operationum et cum hoc etiam supponimus, quod per ana-
phorem apparet, de morbis, quibus sensus et motus vitiantur, vitio
cerebri, et sani euadunt eius cum sanitate. sequitur itaque ex hoc, ut in
cerebro imperatorem sit quaedam introductio ~~non~~ ~~est~~ ~~in~~ aliquid ad inuentio-
nem sensus et motus, non quod cerebri sit principium motus et sen-
sus ut dixit Galenus, quoniam motus et sensus a cerebri ~~et nervo~~ ~~vitia-~~
~~to~~, vitiantur a cerebri et nervi vitiatio. Diciturque huius membrum aff-
fectum, ~~esse~~ ~~omnes~~ occasione omnes causas aboleri, sed si supponatur
cerebri esse ^{una} causam causarum corporis, et aliquid quod perturbetur in
illius perturbatione, ^{non} immittitur, excepto sensu ac motu; ^{ex hoc} sequitur,
illud esse aliquam causam sensus et motus, non quod ipsi sit causa

18
ipsū sic causa principalis. At ~~ubi~~ ubi consideramus simpliciter locum inue-
tionis, ut fecit Galenus, et ei non copulabimus hanc secundam proposi-
tionem, quā est, cerebrū et nervos esse unam causam causatū sensus et
motus, sed ipse ~~ipsa~~ illam cum loco unius operationis operationum con-
fundit. Enterū ex hoc non manifestatur, esse causam principalem. ac si vo-
luerimus uti duabus propositionibus ut diximus, manifestabitur cerebrū
aliquā causam habere in sensu et motu, sed an ipsū sic causa proxima
vel remota substantialiter, et secundū primā intentionem, aut euidē-
tialiter, et secundū intentionem secundo, hic est locus per investigationis.
Dicimusq; ^(si) cerebrū, ut supposuimus, habere introductionem ad sensū et
motum, ~~altero~~ unum trium modorū esse oportet, ut ut sic causa prin-
cipalis harū duarū potentiarū, absq; alterius membri ~~officio~~ opera,
vel ut sit, in hoc causa secunda, respectu ad primam causam, ut serviat
principali membro, in quo ~~realiter~~ reuera sunt hae duae potentiae, et ei
opem ferat: ~~ut si fuerit~~ et si cerebrum alteri subterruit, fieri non potest,
et eius operam non esse secundū primā intentionem aut ~~secunda~~ ^{secunda}. Uterius
si cerebrū subterruit, fieri non potest, illius servitiū non esse ^{unū duorum} ~~unū alterorū~~
modorū, scilicet aut ut habeat aliquam principalem ⁱⁿ aliquibus me-
bris aut ut non habeat principalem. ~~sed~~ At cognoscere illud, quod
Cerebrū ^(exp. sp.) ~~est~~ consequitur, cognoscitur hunc in modum. hocq; quoriam dec-
laratū est, et magis declarabitur, ~~per~~ quod parte calidā ignē, quā est in
corpore, ~~quā~~ spī humano, spiritū appellatā, esse principalem instrumentū
animā, quatenus sic anima, adeo ut ~~hinc~~ plures ex antiquis sint
ardiorati, esse propriam, ^{animā} ~~q;~~ propter affinitatem, quam hic spiritus habet
cum

habet cum natura animi, et cum spiritus inventio sit in corde, igitur generatur
secus ex substantia eius non proveniens ab aliquo membro membrorum
et a corde ad alia membra emanat. mediastibus arterijs, quae ab eo repit
ad alia membra, ut apparet in anatome, sensusque in hoc cum ratione con-
venit, eius quod in superioribus sermonibus dictum est, et quod etiam est expli-
candum scilicet esse necessariū, dari membrū hunc in modū in corpore
humano. et iam manifestū est principij virtutis animi sensibilis vel
insensibilis esse in ^{ter} membro, in quo quae sunt animi instrumenta
primaria, quod est cor. Hocque clarum est etiam quod apparet in dilatatio-
ne expansione caloris a corde, eo tempore quo animal vivit suis membris
in motu et sensu. et ex opposito cum animal quiescit, particulatimque in
somno, quia tunc temporis dicitur ~~frigeret~~ frigeret sed cum expungitur,
sensusque exeret sensus calor expanditur per eius corpus, qui calor ~~ex~~ prius
erat in corpore, atque ita etiam cum animal movetur post quietem
^{exitatus} ~~per~~ in illius corpore caliditas, quae in illo antea non erat. et ita
~~videtur etiam per tremorem qui fit timoris causa ex tremore appa-~~
~~ret, qui ob timorem insuitur, quia eo tempore naturalis calor con-~~
centratur in corde, quod hoc demonstrat. et quia natura cerebri est
opposita huic naturae, ob exuperantiam partis aquatilis et frigo-
ris in illo, et dicitur in ^{caus} dicitur in dicitur meteor. quod frigore insit ^{est} frigus, natu-
ra non utitur in operatione operationum, nisi secundum ^{caus} auidem, et per
secundam intentionem, et per modum aequalitatis. et ^{commensurationem} ~~per~~ ~~symmetriam~~ ad
calorem naturalem, qui est in hac natura operatione est particula-
ris. veluti etiam non ex qualibet caliditate fit operatio naturalis sed
ex ea, quae est commensurata in quantitate et qualitate. Manifeste igitur
sensui apparet, cerebrum habere aliquam introductionem in ~~in~~ sensu

non dari in eo principalem. In Universalij sermone diximus sensu
tactus non indigere membro instrumentali, nisi ob nobilitatem, aut ne-
cessitatem superveniens animali quodam animalibus, qualis sunt ani-
malis sanguines ob eorum caliditatem. Cumq; res hoc modo se habeat hoc
operatio arguatis est principalis in cerebro hinc animalibus est
necessarium, in tribus sensibus, inquantum sunt animalis totum sensum.
sed non est necessarium in sensu tactus et gustus, in animalibus quatenus
sunt animalis nisi secundum nobilitatem et necessitatem provenientem
aliquibus animalibus, qualis sunt acies cerebri ac nervi princi-
pa. Hic tres sensus sensu tactus et gustus nobilitatem existunt. Univer-
saliterq; vide quod fuit manifestum Galeno et alij in Anatome post
tempus Aristotelis de hinc res. At operatio est nos qdem
in Aristotelis verbis finitatem sinceritate ac perfectione versari de-
bere, non quia in verbis Aristotelis sint contradictiones, et mutatio-
nes, ut Galenus existimavit, signidem Aristotelis verba sunt univer-
salia demonstrationes desumpta à principij naturalibus, primis, uni-
versalibus, substantialibus. harum demonstrationum proprium est
ut unq; in ipsis aliqua fallacia recipiatur. et in hunc modum incedet
nostras ^{rationes} ~~diffinitiones~~ ^{facimus} ~~veritas~~ ^{veritas}. quoniam nos antiquorum distis
addimus, atq; ea perfectiora ^{facimus} ~~reddimus~~ ^{reddimus}, quoniam ad hominem ^{possit} ~~pervenire~~
ultima perfectio huius ^{logitimus?} ~~perfectioris~~, hinc est humana fortitudo. sed
is, qui via sophistica ~~perdit~~, aut amore victoriae, aut amore superio-
ritatis, aut amore posterioritatis, ut dicitur, antiquos ab eo fuisse
revertentes, non habebit in eius verbis aliquam utilitatem, nisi con-
trouersiam, atq; remotionem ab humana intentione. Cui declaratum
est

est per hunc sermonem, quoniam utilitas cerebri, et spinulis medullae et ner-
 vi. Aristotelesq; dicit humanu cerebrum ~~est~~ comparatione alioru anima-
 lium esse maius, ~~et~~ Mariz cerebrum maius esse cerebro feminae, homi-
 nemq; ~~et~~ inter caetera animalia esse in hoc particularis habere
 utilitat eius cerebrum quod esse ~~diametraliter~~ ^{directe} per cordi et pulmonibus
 oppositum. magis esse calidum atq; humidu ^{cerebris} ~~caeteris~~ aliorum animalium.
 ob idq; in pueris cerebra in ~~principio~~ ipsorum infantia sunt humidiora
 atq; dum adulescent, calor humiditatem expulsiat, et ideo pueri inuruntur refo-
 capite, primiq; pelli ~~exiunt~~ abeunt, ex omnibusq; animalibus refo corpore
 inurunt. quoniam calidi propriu est sursum deferri, signum illi est
 ei naturalis locus. ut in plantis apparet. sed futurae quae sunt in capi-
 te sunt propter caput, nam ipsu est sicut fenestra in corpore, et ad ipsu
 calor ascendit, naturaq; in ipi futuris hac arte fuit usa, quoniam conti-
 nuu sanitatis est studiosa

De ossium utilitate

Cap 5^m

Quoniam habemus demonstratu corpus primu animalis esse carnem, postq; ipsa
 est primu membru sensibile in primo sensu scilicet tactus. hocq; membrum
 est molle, atq; ~~potest~~ ^{potest} sustentari, ponit ~~et~~ natura ossa in animalibus habon-
 tibus ossa ob sustentatione et adhaerentiam carnis propter sanitatem, ob
 ipsa illius molliem. atq; ~~ita~~ ac illi qui fingunt ex ligno aut alio cor-
 pore nulli forma cuiuspiam animalis apponunt carnem supra lignum
 aut aliquam aliam rem firmam, ita etiam fit in Natura. Universali-
 terq; ossium proportio in corpore animato est proportio fundamti

ad parietem, et ligni supra quod xavis conditur, ad naucem. hinc
sunt ossa spinae, et aliquorum est proportio sicut est proportio custo-
diae, ut luti sunt copectus et costa. naturamque ossis ut ait Aristoteles
est similis naturae arteriarum, in hoc, quod quodlibet ipsorum reperitur
adhaerens alicui articulo de ipsorum genere, cuiusque origo est spina dor-
si quemadmodum arteriarum est cor, aut hepatis, ut mox dicitur. ossaque
reperiuntur ^{inter} suis articulis, ita ut una pars alteri est coniuncta. ipsaque
sunt ~~coniuncta~~ ^{coniuncta} multa et alligata ob motum rectitudinis et curvaturae,
atque si ossa unum tantum essent, non ~~esset~~ daretur motus curvaturae, et
istae una pars alteri ^{est} alligata ob motum rectitudinis. Amplius nisi in
nium ligarentur, in corpore ~~obseruaretur~~ ^{ut} ~~retineretur~~ ^{spinae}, nec ossium officio
fugerentur, in motu rectitudinis et curvaturae, et ob motum et custo-
diam iuxta naturam inveniuntur in quibus ^{dam} ossibus manus et pedum qua-
dam loca ~~inveniuntur~~ ^{apta} ad ~~incastRANDI~~ ^{instaurandi} partem in parte. ~~quod~~ ^{igitur} ~~est~~
quoniam ex ipso aliquod in extremitate est concavum, et alteram rotandi
ac eminentem in utroque conde ingredi eam concavitatem queat. et una etiam
alligatur ligamentis ob dilatationis, et sustentationem. Ex ipso etiam
sunt aliqua, quorum ambae extremae sunt concavae, in medioque est ali-
quid simile calcaneo iustum, ut si in eo fiat motus ~~curvaturae~~ ^{curvaturae} ~~rectitudinis~~
et dilatationis. ipsorumque aliqua ^{ossa} ~~reperiuntur~~ ^{reperiuntur} quorum extremitates
sunt similes extremitatibus ~~alterius~~ ^{alterius} a liora. in medioque ^{ipsorum} ~~est~~ ^{est} sunt quae-
dam partes cartilaginosae ut ~~est~~ ^{est} os lum. movetur, in quo non est. unum
saltemque quodlibet particula particularis animalis ~~reperiuntur~~ ^{disposita} ~~reperiuntur~~
ut conveniat motui illius particulae. hocque in uno duobus modis, aut
ut sic impossibile moveri illam particulam, nisi secundum illam dispositi-

21
positivam, aut ut illius motus iuxta hanc dispositionem fiat
melior, agitur, et tenuior. At tanta sunt ossa, quae ~~venae~~ alium
substant, scilicet. Costa brevis, quarum una illa extremitas non alteri
coniungit, ne faciunt Costa pectoris. idq. factu est ob tumorem venarum
animalis in libo, atq. ob fatum in mulieribus. Natura vero ben
dixit, media est inter naturam ossis et carnis, ob idq. ~~fieri~~ facti sunt
tendones in ~~ossis~~ extremitate ossium quos Carnem habeant, ut la
no dolore non afficiantur, aliquandoq. Natura facit cartilaginem se
paratam ab osse, sicut est tendo nasi ~~et~~ aurisq. quoniam opus fue
rat corpus lenius, quod esset medium inter duritiam ossis, et molliem
carnis, nisi atq. nisi esset os nasi cartilaginosa non perficeret sui
operationem in Respiratione. Quae quod ossa reperimus in corpo
re animalis. Ob hanc hanc utilitatem et ob necessitatem partem
ferreae, quae in illo reperitur, ^{particularis.} ~~prae~~ in animalibus magna stru
tura, et quae pariter animalis ~~et~~ ac ipsa existant, quoniam quo ma
ius animal est corpore, tanto tanto maior est pars ferrea, qui est in
illo. ipsius existentia ~~reperitur~~ indiget magno subst
tatur factus tempore, quae uterq. generum
nuntur proportionata quantitate suorum
ipsorum, scilicet magnitudine duricie et si. et si.
exuperat est ex genere aialis parsentis animal, illi
illud in magnitudine sequitur animal ovifera. dūm si pesu
spinae low ossium, ~~at~~ sed Pellicanus habet ossa low spinarum quoniam ipse
generat animal ac ipse est. et quoniam maior robur indiget operationibus

loca **PROSPERIALPINI** 22

**MEDICI MAPOSTICENSIS
DE MEDICINA AEGYPTIO**

~ RVM LIBER PRIMVS ~

De foelici reditu in patriam congratulatio, causaq;
itineris narratio.

PROLMIUM

GVILAND. ALPIN.

Gratulor summopere Alpine te ex Aegypto tandem incolumē
Patavium rediisse; quando maximum esse existimem, hominem
multas, quas longissima itinera ferunt, molestias, crebrioraq; et
grandiora simul pericula à uaria illiusce gentis barbarie sibi
sape oblata, superasse, in patriamq; saluum omnino reuersum
fuisse: quem tui reditum in patriam haud parum difficilem facere
debuisset uaria illius regionis locorum natura, coeliq; calores, à
quibus nostra corpora diuerso aspectu coelo multum alterantur,
atq; leduntur. Quamobrem gaudeo certe maximo pere atque
iterum gaudeo, quod nunc te saluum huc denuo contuleris, mihiq;
ita hilarem te nunc obtuleris. ALPIN. Atq; eo etiam ingenti gau-
dio perfundor, quod te uiram doctissimum miram ob tuam docti-
nam uniuersis litterarum professoribus et principibus multis ac-
tissimè in hac praclarissima studiorum urbe
et tua uoluntate tuis studiis in te, pra gaudioq; tanti tui boni

et

A

et praesumptate quasi quid loquar nescio. Gratias uero mihi
possunt tibi nunc ago, quod ex meo reddito tantum audivi acce-
peris, meaque tantum memineras: quem totum qualiscumque, si me
tibi ex animo bono animo offero, atque uoueo. GUILAND. Hec omit-
tentes, cum utriusque de me tui perfectique amoris nostri signa
hactenus non obscura habuerit, neque nostram amicitiam maiori
uinculo egere existimo; etiam nunc operam daret tuum amorem,
ut mihi rursum stenderes, eum proculdubio suspectum mihi
efficeres. Sed nunc dic mihi quorsum, quid tu tandem in Aegypto fe-
cisti, quibus uel studiis animum toto eo tempore oblectasti? Neque
enim te eum esse arbitror, qui non egregium aliquod nobileque stu-
dium sis prosecutus: quando credendum est, plurimas, easdemque
pulcherrimas tibi non defuisse occasiones quibus aliquid te ipso di-
gnum in re medica meditari posses. ALPIN. Quid facerem otiosus
toto eo tempore in Aegypto? nisi apud Aegyptios qualis nam
exercebatur medicina, atque etiam quales nam plantae in eo solo
nascerentur discere operam darem; maximeque ne diceretur
nocturne Aegyptum peris. Illo itaque tempore ibi semper publice
medicinam exercendo, apud illos medendi usitatum modum ani-
maduertere studui, atque non minus Aegyptias plantas obseruare.
quod uero etiam temporis mihi supererat ab hoc studio, et
ab aegrotorum curis, consumabam, ut tu scis in opere de praesaga-
tio medicorum multis iam ab hinc annis a me incepto.

GUILAND. Recte sane fecisti, sed ne graue tibi sit quae-
sio, causam mihi referre, cur in Aegyptum proficisci uoluisti.

ALPIN. Mihi fere a natiuitate haec fuit sententia, quippe ne-
minem posse perfectum medicum esse, qui uarias regiones,

loca,

loca, non peragrauerit, diuersosq; hominum mores non obserauerit.
 atq; hoc dixerm pace illorum, qui istar urbium nunquam nidus su-
 os deserunt, neq; ab his passibus recedunt. Varia etenim regiones
 uarios tum morbos patiuntur, & in medicinas ferunt ad persa-
 nandos accommodatas: atq; etiam ^{te} uarij medendi usus in uarijs
 locis obseruantur, quorum cognitio ne medicus sit prudentior et
 doctior. Qua sententia, ut dixi, ductus, probeq; ahortatus,
 suasusq;, ut si in arte cuperem aliquid proficere, mundi partem
 aliquam peragrarem, uariosq; morbos in uarijs nascentes locis
 diuersasq; medicinas, ac plantas, qua ibi nascerentur ad ipsorum
 curationem, uariosq; usus medendi apud uarios populos affec-
 tatos obseruarem, atq; cognoscerem; Cum itaq; publice tunc
 medicinam facerem in proximo oppido Campi s. Petri aliquo
 remotius magis abeundū existimaui, atq; in hac multum ~~sa~~
 sententia perstiti, sed quorsum ~~uolui~~ ^{uolui} esse proficisci, igno-
 rabam. Venon mihi de itinere ancipiti Deus. Quid optatissi-
 mam occasionem praestitit, ut in Aegyptum proficiscerer me-
 dicus cum Clariss. Georgio Hemio, qui illo tempore a Severiss.
 foelicissimaq; Veneta republica Consul in ea prouincia fuerat
 electus. Ad hoc iter etiam me multum ahortatus est Francis-
 cus Alpinus medicus pater charissimus. Tandemq; in eam ueni-
 sententiam, ut mihi quam facile eo eundi, sententia accomoda-
 retur, proinde accepi conditionem ac me tunc ad iter hilari ani-
 mo parauit. GUILAND. Quoniam uirtus laudato crescit, non
 pudebit me hoc te presente dicere, peraugendam fore tuorū
 studiorum laudem, ac peritiam, ob hanc tui domini non uulgare
 nobilitatem, quā hanc peregrinationem sciendi gratia ita probe
 fueris

si fueris prosecutus; sed istae ~~missa~~ ~~faciamus~~ ~~omittamus~~: Ego sane
cupio hisce omnibus diebus, quibus Parauy es commoraturus aliquid
tecum loqui de Aegyptiorum medicina, deq; Aegyptijs plantis.
spero etenim non parum uoluptatis ex his sermonibus nos acceptu-
ros, idcirco te nunc rogo ne pigreat in his aestiuis caloribus
sub umbris suauissimis huius uiridarij mecum de his loqui. ALBIN.
Dabo equidem operam libentissime, conaborq; non in hac re solū
sed sane in alijs omnibus tua uoluntati, quo poteo magis mo-
rem gerere, quam nullam unquam meritorij ^{tuorum} partem ego assequi
ualeam, idcirco tibi nunc satisfaciam, idq; faciam libentius, quod
plurimum emolumentum me sperem ex hac nostra colloctione pro
tua doctrina, et humanitate consecuturum. sed quaso quo or-
dine uis incipiam atq; perficiam. GUILAND. Initium faceres uelle
ac dices itineris accidentia, et mox Aegyptum adires eiusq; cali-
qualitates, corpora, morbos, et medicinam, plantas probo ordine
narrares. ALBIN. Id faciam, sed nunc conspicimus solem ad occa-
sum accedentem flammeo plusquam asolet fulgore nitescentem, in-
diciū fortasse magni futurae diei caloris aestus, ideo in proximā
apparentem auroram principium sermonis huius prorogabimus.
Ipsaq; fulgescente philumena cantibus suauissimis auditum, et ocn-
los barbarum, florum, frondiumq; amoenitate, animūq; aura matu-
ritate recreantes initium loquendi faciemus. GUILAND. Recte di-
cis, sed tu fortasse dum Philumena cantu suas nobis elapsas
miserias manifestabit, uidem et tu pericula in Aegyptum eun-
do qualia pertulisti, narrabis, nam cupio priori loco ~~este~~
iter quaecumq; tibi obtigerit, audire.

24

Iter longissimum, quod sex mensibus gravioribus tempesta-
tibus maris navigatione peractum est.

Cap. I GVIL. ΑΙΩΝ.

Aurora nunc clarissima suadet, dulciq; aurum cantu, au-
raq; matutina florum variorum suavissimos odores spiran-
te, optimum erit sub hac Platano in amenissimo hoc vi-
vidarij recessu nunc consedere, et principium facere nostris
sermonibus, in primisq; expecta nunc iter tuum, ut referas.
Sed te loquendi principium facere nunc melius est. ALPIL.
Anno à Virginis beatissima partu MDLXXX. Septembri men-
se navim Peccatoram appellatam conscendi unà cum
Georgio Hemo consule electo pro Cyro Aegypti, viro sa-
sanè pro sua ipsius humanitate animiq; integritate cla-
rissimo: quibus in consulatu ita se gessit, ut cuiq; cha-
rissimus fuerit, et illius discesum ab Aegypto non mo-
do veneti mercatores, sed vel ipsi Aegyptij agere tulisse,
acq; adeo laxasse, visi sint. Itaq; soluta naui datisq;
velis Zacynthum secundis ventis mare hilari animo sub-
cantes paucis diebus peruenimus, portumq; ingressi
sumus. Unde digressis non ita ex voto reliqua nauig-
atio successit, quando paulo post ita à validissimis
procellis, tempestatibusq; agitari turbariq; ^{apimus,} mare furore agitato,
ut tu facile dixisses nobis evenisse, quod Ovidius cecinit:

Nauita

Nauis sollicitus quoque uentus horret iniquos
Et propè tam læsum, quam propè cernit aquam.
Quod si concussas Triton exasperat undas
qui tibi nunc toto est, natus in ore color.

Tu facunda uoces generos Hydera Leda,
Et foelix dicas quem sua terra tenet.

Capit enim nocte diei decimi septimi mensis ~~Septembris~~ Octo-
bris, quem diem omnes nauis stellarem, ut ita dicam, appel-
lant, uentus Helespontius ita contra nos insauire, atque
tempestuose perflare, ut coacti fuerint nauis nauim
retrogradi sinere: qui, pertimentes ab Aphricis uentis, ne
eo temporis, quo si saepe flare solent, ut creberimis, gran-
dioribusq; procellis mare subuertant, nauis in solum ab his por-
tarentur, naufragiumq; fieret, per eodem Aphricos uentos
iter dirigerunt: quo sane ita directo itinere nauis in uas-
tissimum mare procellose ab Helespontio uento, quem Gra-
cum Orientalem appellat, raptim ferebatur, ita ut à terra
semper magis magisque ipsa elongaretur, nostrorum iudicio
et prognostico decepti, ^{siculis} quando speraremus cito exortu
eum uentum finitum iri, ab eoque rursus nostrum iter, quod
per circium uentum fuerat, cito recepturi, ut nos longe
omnes spera nostra decipit, siquidem prior uentus non
ita cito, ut sperabamus, cessauit, sed multo magis tanta

tempestate

25

tempestate, ac furore contra nos perauultus nobis ita saue
minari cepit, nosq; perterrefacere, ut coacti fuerimus na-
uim uelis omnino nudatam per altum sinere quomodo
libet ab ijs procellosis, impetuosisissimis sumersionem nos-
tris oculis millies in hora ostendentibus uentis comporta-
ri, atq; ab his absq; ullo regimine in uastissimo pelago
nunc ab hac unda, nunc ab illa nobis continuo exitiū
sumersione offerente, ad libitum agitari, pelliq; impetuo-
sissime. Atq; hac horrenda tempestat ad diem usq; uige-
simum secundum protendebatur, cum tanto nostrorum
omnium timore, ut nemo se posse ab ea tempestate salua-
ri sperauerit. Quamobrem uniuerso eo tempestatis tem-
pore, nos animos nostros misericordī Deo commendantes
mortem certō expectabamus, et si quando nauim abunda
maris agitari sentiebamus mortem esse, qua nos uellet
pro certo habebamus. quod nostram aliquantulum demul-
cebat miseriam, erat Lucretius, qui hac dixit:

Certa quidem finis uita mortalibus adstat,
Nec uitari sechum potē quin obeamus.

Atq; hoc etiam, quod nos non modo, sed omnes alij, etsi
imperent uniuerso terrarum orbi, morituri sunt. qui-
bus quidem mors grauior esse deberet. Nobisq; admo-
dum ex nauis assidue motu debilioribus factis hac spei su-
pererat,

ut mitius morremur, ut Ovidius cecinit: Nam,
Mitius ille perit subita qui mergitur unda,
quam sua, qui liquidis brachia lassat aquis.
Placuit tamen misericordi Deo ne ab ea tempestate mori-
remur, quinimo magis, ut fortasse ob aliquam rem etiam
uiuereamus, horrendissimamq; ac summe exitiosam illam
procellam superaremus: Cui quas possum maiores nunc gratias,
ago ac referam, qui sua misericordia, ac pietate me in-
columem ab ea tempestate vindicauerit, atq; seruaerit.
Die igitur uigesimo secundo mensis Octobris aurora
lucescente, quando obrui à mare expectabamus ad cor-
cyre eam partem peruenimus, quam Faro appellant,
uentis omnino absorptis. Et paulo post Zephiri placida
aura spirante insula canale ingressi fuimus, summa
omnium uoluptate, ac gaudio. Atq; ad Merleras appel-
latum portum applicuimus; subitoq; sanctum locum, què
Santi quaranta uocant, propè Merleras positum unanimi-
ter, atq; summa omnium lætitia humanissime amplexati
fuimus. Deoq; Optimo Maximo gratias, quas potuimus
maiores omnes uno ore nautarum more acclamantes
egimus, qui nos à tanto maris periculo liberarit. Alteraq;
die in aurora alium in portum parum à priori distante
uenimus, atq; ab eo Corcyram; in qua per diem moram

traximus

maximus; et mox postidie Septentrionali exorto vento ~~ter-~~
~~re~~ ~~orientem~~ ab eius portu digressi summus; cessante
 vero illo non multo post in portum apud Gomenizas
 accedimus. Ac rursus cum eodem vento ~~orientem~~ ~~orientem~~
 navigarimus in arenosae Syrtis navis nostra ~~inde~~ incidit,
 ex quibus naufragium valde pertimuisimus. Dei tamen beni-
 gnitate nihil mali ab eo casu habitum est. Contrarijs ve-
 ro nostro itinere ventis diu perseuerantibus, simul cum lar-
 guinis pluujs, magnisq; imbribus, quibus quidem Coryra
 ob situm in anno sex mensibus exuperat, atq; alijs sex ca-
 lore et siccitate exurit. Porro hoc in adagio dicitur
 Coryrenses sex in anno mensibus obrui, et alijs sex exuri.
 Ab assiduis ijs pluujs simul cum Apbrijs, Meridionalibus,
 Eeuris, Subsolanis, Helespontijsq; ventis perseuerantibus
 Coacti sumus in Coryra portum redire, ac nos ibi saluare.
 Coryra igitur usq; ad ~~domini~~ ^{domini} natiuitatem permansimus,
 cuius diei festiuitate deuote seruata, altera die orto Sole
 trireme nostra nauis e portu deducta, uela uentis dedimus,
 eodemq; die Paxo circa Meridiem Fauonio leniter per-
 flante uidimus; quo ita ~~et~~ ^{leniter} spirante propè Cephalo-
 niam portati, Capimus ab Aparctia impetuose exorto uelo-
 cissime orientem uersus portari, atq; ita, ut altera die cum
 Aurora illuxisset Zacynthum rursus uiderimus. Nocteq;
 cum

cum magna omnium eam urbem accolerentium admiratione
portum ibi ingressi sumus. Mox naui egressi quamprimū
templum beatissima Virginis uisitauimus. Reuerendiq; eius
templi patres nobis aculemōt elapsa in priorē nostrā illa
tempestate cum uiri omnes pro certo habuissent à mare
absumptos diuina officia sollemniter cantasse. In ea
uero insula per totum Ianuariū mensem commorau-
mus. Et die tertio sequentis mensis ab eo portu disces-
simus, ac meliori fortuna iter nostrum recepimus, atq;
per diem ante cinerens in portum Suda fortissimi pro-
pugnaculi Creti insula peruenimus, et ibi per albis quinq;
diebus portum Frasebiam appellatum, qui ab urbe Creta
decem mille passibus distat, inuasimus. Multi ex Cre-
tensibus qui pro certo audierant, habuerantq; nostrā
nauiū mense Octobri à mare absorptam fuisse, simulq;
cum ea aliquot Cretenses, nobiscum et nauigantes nos-
tro aduentu tanto gauisi sunt gaudio, ut ipsorum
Iactitiam tum multam esse, tum multā maximā esse uo-
luptatis publicis campanarū in templis sonis per multos
dies publice factis, manifestarent. Ubi uero multis die-
bus Creta moram traximus inuicente mense Martio
ut nostro longissimo itinere finem tandem imponeremus,
uela rursus uentis dedimus, in altumq; nauiū à Cirio

uento

uento, qui leniter spirabat, comportari sinuimus. Ceterum
 tertia die Austrinis uentis rursus procellose ex portis retro
 gressi in portum Staudiam applicuimus, ab eaq̄ noua pro-
 cella salui fuimus. Distat et hic portus ab urbe decem
 mille passibus. Ibiq̄ ritus peractis diebus orco Sole ab
 eo portu nauim soluimus, ab Agrestiq̄ uento, et Fau-
 nio impetuosissime spirantibus mare Mediterraneum in-
 gredimur, perq̄ ipsum ita procellose nauigantes duobus
 diebus tantum Alexandriam procul inspeximus, ma-
 ximoq̄ omnium gaudio iter nostrum tunc finem habitu-
 rum sperauimus. Neq̄ nos astra decipisset sententia, ni
 ille uentus non modo omnem subito furorem dimisisset,
 at penè omnino siluisset. Mare etenim, quam cito uentis
 omnino caruit, adeoq̄ siluit, ut nauis ulterius porta-
 ri ab ipso non potuerit; ob maximam eius tranquilli-
 tatem, à qua ualde pertimuius, ne ab ipsa alia ad-
 uersa tempestas nos inuaderet, nostriq̄ itineris finem,
 quem oculis prospiciebamus, prohiberet, nobis alia gra-
 uiora maris pericula afferens. At Deus, cui displice-
 bat aliarum tempestatum nos periculū amplius facere,
 infinita sua ductus erga nos pietate, tandem Alexan-
 dria in portum perduxit; finemq̄ longissima nostra
 nauigationi, qua sex mensibus est peracta, tradidit.

Cui

Cui gratias quo potuimus eo tempore maiores egimus.
Die igitur decimo septimo Martij nostra nauis trireme
praefecti Alexandria, quem Sangaos appellant, in portu
deducta est. In hunc modum mihi Guilandinus doctissi-
me iter meum Aegypti factum est longissimum, ita, ut a
nobis omnibus multo odio haberetur. Hauius igitur
egressi Alexandriam olim praclarissimam urbem in-
gressi sumus. In qua usq. ad Iulium mensem ob sauis-
simam pestilentiam Caerum atrocissime tunc deuas-
tancem, mansibus. Cuius sane mensis septima die
per Nilum flumen nauigantes Caerum peruenimus.
Iterq. nostrum undecim mensibus peractum est.

De plantis per iter uariis in locis obseruatis.

Cap. 2^m

GVILANDINVS ALPINVS

Omnia certe maris itinera suauis periculosa experiantur,
quando nauigantium uita, quae proxima mari sit, proxima
^{semp} ~~ita~~ exitio obseruetur, atq. etiam, quod spes prosperi itine-
ris in acris inconstantissima natura referatur: sed quae
in fastidiosissimo tuo itinere sustulisti miseriam osten-
dunt. Verum ne te pigeat hoc atq. illa pericula passum
fuisse, nam ut Virgilius cecinit ~~Quaerit~~:

Forsam

Forsam hac olim meminisse iunabit,
~~Per varios casus, per tot discrimina rerum~~
~~Tendimus in laetiam.~~
 Summe certe iocundum esse existima boniam posse dicere
 hac atq illa sum passus, nam eventuum eorum memoria
 hominem efficit prudentiorem, ac ad ferendos a quo animo
 malos casus, mundiq huius miseriam, faciliorem. Qua
 sane sola cognitione quisq potest cognoscere, homini-
 bus ~~in hoc mundo~~ brutia animalia esse beatiora, ut etiã
 certe credatur, qd dignoscatur alium esse locum hominis
 foelicitatis ac beatitudinis; quod ille potius miseriarum
 ac ~~infelicitatis~~ infelicitatis homini sit occasio. Sed hac
 missa faciamus: Cupio priusq sermo noster ulterius
 progrediatur, ut plantas, quas per iter vidisti, nar-
 rare non te pigeat. **LEPIN.** Te non ignorare certo scio
 parum mihi in itinere temporis fuisse ad observandas pla-
 tas, sed quas uiderim tibi dicere non recusabo; Idq hic
 libenter faciam. Primo itaq memini me Coryrae in
 hortu antipro-pugnaculi plantam **Rababari** uidisse,
 quam dux quidam militum ex nauis Syria illuc ad-
 uecta, habuerat: qui eam à viro Persa Trypolim fuis-
 se asportatam affirmabat. Hac planta respondet
 omnino **Rababari** figura ab Andrea Matheolo descripta

praeterquam

præterquam, quod ipsa folijs angustioribus, acatioribusq; constat.
ipsa herba Regina siue Tabaci indi ualde similibus. In hac ea-
demq; insula Cyperi radices longas ualde odoratas uidi, odore
Aegyptijs minime inferiores. Amplius Samedior plantam uidi
arborescens altitudine trium usq; cubicorum folijs magnis ad-
modumq; odoratis. Locus ubi ipsa nascitur est scopulus
paruum distans à Butintro. Et Zacynthi oxalidem, qua
pharmacopolz ad medicina usum utebantur inspexi, folijs
omnino ab italica oxalide diuersam. Exilis enim est
herba, crassis folijs rotundis parumq; oblongis maxime
Caltia foliorum amulis, sapore acido non seorsum
nostra guttur ferit. Flores non uidi, neq; ~~semina~~.
Acaciam quoq; secundam Mattheoli ibi obseruauit, qua folijs
et floribus minori ~~q;~~ anagyridi ~~est~~ ^{mibi} ~~uisa~~ similis est uisa.
folia floresq;, quos mense Februario inspexi aspero sapore
linguam feriebant. Aliud noui in hac insula, quod mi-
hi fuit iocundissimū, scilicet Smilacem asperam esse
ueram Salsaparillam, qua medici utuntur ad pellenda
huicem gallicam. GUILAND. Copiosissime haec planta etiam
in Italia nascitur, idcirco nouum te uidisse non est di-
cendum. ALPIN. Verum dicis, atq; ego saepe eam uideram,
sed semper anceps fui, utrum esset salsa parilla, uel non,
et cum ipsam in hac quoq; insula uidissem clare noui ipsam
esse

29
esse procul dubio Salsaparillam. GUILAND. Cur nam in Italia ea
cum eadem illam plantam uideris, eiusdem non fuisti sententia
ut esset Salsaparilla. Quoniam icaea atq; etiam qua longi-
na uideram, exiles admodum, et breues, capillaresq; radices habe-
bat. Atq; ea, qua Zacynthi obseruatae longas et crassas asportatis
Hispania Salsaparilla radicibus omnino similes, et hoc quomodo
pacto uenerim tibi nunc referam. Ego enim ut ocius nostri
itineris euitarem, forte fortuna collem illum in insula perreptas
in ualle ad saxem occubens diuinae tempestatis multis asperis
similacibus contextam, cuius radicibus omnibus terram omne
impetuosam torrentis aqua abduxerat, atq; ita eximerat, ut
illarum plantarum saxem texentium omnes radices non se-
cus quam uena arteria et nervi humani corporis a carne
separati apparerent, nudi conspicere torrentur. Similacisq;
aspera longos sane serpentes immitata, alijsq; radicibus
obuoluta magna longitudine atq; crassitie mihi apparetet.
Ut aliquas radices inspexerim trium quatuorq; cubitorum
longitudine et crassitie communibus radicibus Salsapa-
rilla similes. Proptereaq; eam plantam uere Salsaparilla
esse diiudicauerim. Atq; dum haec cum alijs, qui una mecum
aderant, considero, augurium adcessit opportunissimum.
Nam ex transeunte Graeco homine eius loci accola atq;
agricola, peto quomodo ibi ea planta appellaretur,

qui

qui respondit smilachyam appellari, eamq̄ musum apud
ipsum esse pro curando gallio morbo. His dictis magis con-
siderare sedulo. inuicem omnes eiusdem plantae radices, quas
uideo longissimas, coasas, atq̄ eadem substantia, qua
constant radices salsa parilla, eodemq̄ sapore, colligo uerā
esse eorum sententiam qui smilachem asperam esse salsa
parillam affirmant. Pharmacopola eius loci multam lucri
se fecisse hac radice nobis affirmavit, quoniam multos fasces
harum radicum in loca mittebat, qua pro uera salsa
parilla uendebantur. Hoc officio cum fungebatur, eam
plantam ne alij discerent. Adde. Cayri me in Hispania sal-
sa parilla fascibus uidisse frustra radice nodosa smila-
cis asperam, à quibus radices, quibus utimur, exeunt,
atq̄ cum iisdem tum folijs, tum ramulis spinosis, ita, ut
nemo, qui uidisset eos fasces salsa parilla, et simul asperam
smilachem, posset denegare, esse asperam hanc smilachem,
salsam parillam, et non speciem salsa parilla, ut uidetur
Mattheolus atq̄ alij affirmasse. GUILAND. Placuit mihi
te nouisse hanc ueritatem de smilache aspera, cuiusq̄ de
sententia non solum me, ^{esse} sed plerumq̄ etiam alios fuisse
tibi persuasum uelim, atq̄ in primis Gabrielem Faloppium
herbarum materia ~~peritissimum~~ doctissimum, qui in
libello de morbo gallio in Capite de salsa parilla hac
scripsit.

31

usu laudantur. qui igitur negant smilacem asperam esse
salsam parillam, dicunt radices esse inuicem differentes,
forma, et magnitudine; Forma quia smilacis solum pri-
mas radices considerantes, quae albae nodosae crassae ac
breues existunt illisq; secundas radices, longas non nodo-
sas, grauior comparant, et uidentes eas forma atq; magri-
tudine inter se multum differre, negant esse salsam parillam.
Dicunt enim smilacis radices esse crassas, breues, et sal-
sa parilla grauior, et oblongior. Errant quidem isti, nam
non recte comparant radices, quoniam si radices salta pa-
rilla grauior, longas, quae sunt secundae radices, non primis
radicibus crassioribus, nodosis, atq; breuioribus, sed se-
cundis à nodis primarum radicum orientibus, comparasset,
proculdubio nullam reperissent differentiam. Atq; si quae
ad magnitudinem diuerent, quod smilacis radices se-
cundae breuiores et grauiiores sint radicibus salta pa-
rilla, id soli terrae, in qua nascuntur mollitiei uel duri-
tici ratione efficitur. In duro enim solo non possunt
crescere, ut in molli radicibus cedente faciunt. ALPIN.
Vera omnino loqueris, omniaq; haec à te dicta, oculatim
in Zacynthi insula inspexi, ac sedulo obseruaui. Et haec
ueritas satis clara apparebit ex inspectione plantae hu-
ius smilacis asperae Zacynthi, quae omnino utrasq; ra-
dices

radices tum nodosae crassa breues, atq; alias longas graciles ab ipsis nascentes, pictas ostendit.

Sed cur non cesso tuar hac de re amplius aures obtundere, cum prolixitate sermonis tibi nunc esse fastidio timeam. GUILAND. Perge igitur alias plantas exarrare, quando nobis nihil dubij ~~est~~ relictum sit, quia credamus asperam similem esse ueram salicam parillam. ALPIN. In insula Creta etiam alias plantas me uidisse memini. Vidi enim in primis ueram Thymbra, Epithimum, marum, Ladanum, Aspalatum, ^{4m}Styracem. Thymbra est planta similis Thymo ramulis duris, lignosis, folijs thymo latioribus, asperioribus, durioribus herbaceo colore, non ordixatis, ut scripserat Mantheolus nascentibus; neque ab his alia folia parua nascuntur. Hincq; plantam à Mantheo lo descriptam ac pro Thymbra ~~picta~~ secunda depictam falsam esse existimo. Cum Thymbra secunda in eadem insula uiderim

32

uiderim cum Epythimbro ab ipsa admodum differentem. Epythimum
uero in loco eius insula Frascchia dicto cuscuta modo Thymu-
mu, Thymbra, atq; alijs plantis alligatum et obuiatum re-
peri. Atq; hinc falsum quodammodo esse Epythimi speciem dignosci
scilicet unam esse Thymu florantem. ~~capillaria~~ hanc her-
bam cuscuta amulam. Epythimum namq; nigra ~~capillaria~~ purgare
omnes medici affirmant, Thymu uero flores id purgare nemo
dicit. Aliqui ex Cretensibus aiunt Epythimu adq; Epythimbra
purgare sanguinem colore exustum; multoq; inter se diffe-
rentes morbos ab illius herba capillaria ~~capillaria~~ uarias
differentesq; plantas ~~ita~~ reperta usu curari. Nam qua su-
pra Origanum alligata colligitur morbis omnibus purgatiue
conducere asserunt, quibus Origanum per se solum succurre-
re aiunt. Atq; ita in alijs omnibus plantis repertam atq; ab
ijs collectam uim habere purgandi humores, a quibus humo-
ribus ortis morbis haec planta uim habent succurrendi. Nam
apud nonnullos Cretaenses uidi, quae planta nostro amara
omnino est similis, quamq; gracilioribus, exilioribus, asperio-
ribusq; folijs ipsa constat, at multo odoratior est amara
nostro. Plantam a qua Cretenses colligunt omni-
no differentem ab ea quam depinxit Matt. Seculus perspexi.
Namq; haec simillima Gysto famina conuicitur. Folijs enim
Gysto longioribus constat, yluestris salvia folijs similibus.

Flower

Flores ferè rosæ sylvestribus similes virei etidem coloris etiam
à Cysto famina. florum tantū magnitudine differt. GVILAND. Plan-
ta Martioli pro Ludano pila. ~~omnino~~ est diuersa à uera folijs
floribus, ~~etiam~~ ~~similibus~~. Deapthiq; ipse fuit ~~Dioscoridis~~ uerbis
Dioscoridis ~~dicentis eide~~, ~~Cyrtogenis~~ lodanum Cysti genus lon-
gioribus folijs constans, et nigrioribus, quæ sane notæ in
planta, ex qua Creteaser colligunt lodanum, omnes ~~atque~~
unquam observantur; Nam hæc planta omnino Cysto fa-
mina est similis, quando ysdem tum folijs, tum floribus ob-
seruetur sed Cysti famina maioribus tum folijs, tum flori-
bus. ALPIN. Aspalathum copiosissime in ea insula propè
portum Trascbia nascentem, florentemq; uidi: Odorisq;
ex multis eius floribus suauitas fuit in causa, ut ipsum
nouerim. Estq; planta arbutus spinis horridus cortice
albo creuens altitudine duorum uel usq; trium cubitorū.
Flores fert multos paruos aureos ~~suauis~~ odoratos spar-
thij floribus persimiles summeq; odoratos. Multas ar-
bores ~~hanc~~ ^{hyrcis} ~~planta~~ ibi uidi propè nonnullos fontium
rimulos nascentes. Hæc obiter tibi narrata sint de plan-
tis, quas per iter obseruaui. GVILAND. Satius est, ut
Aegyptum te transferas atq; de eius loci medicina iam
dixeris. ALPIN. Antequam de medicina Aegyptiorum loqui
incipiamus, melius erit, ut prius de ipsorum celi qualitate

corporumq;

corporumq; temperamento, habitu, uictu, deq; morbis ~~de~~
~~ipris~~ familiaribus uerba faciamus. His namq; omnibus
recte prauidetur ad illorum ~~max~~ medicinae narrationem mox
promptius accedere poterimus. GVILAND. Recte dicitur pro-
inde sequere quid uis praenarrare, incipiens.

De Aegypti situ atq; aeris temperie.

Cap. 3^m

GVILANDINVS, ALPINVS

Iam peruenisti in primarias Aegypti urbes Alexandriam scilicet
atq; Cayrum, quam urbem cum mense Julio uisisses du-
bito te sentissee quales namq; ^{essent} aestiui calores. ALPIN.
Alexandriam in eunte uere ueni celo satis temperatu, quo
tempore primo florentes palmas inspexi, atq; aer eius
loci toto eo tempore, quo ibi ob Inuicentem Cayri pesti-
lentiam moram traximus, minime calore mihi unquam
fuit molestus. quando, ut te certo meminere arbitror,
ubi olim eam urbem ~~tu~~ uideris, aerem ob sibi proximum
mare, non multum ~~in~~ calefcere, qui ab illius frigida au-
ra temperetur. Cayri uero ^{a eodem} ~~calidum~~ ~~reperi~~ calidum qd
~~calidum~~ ~~sentij~~, sed non in eo caloris gradu, atq; excessu,
quem ibi regionis calida natura experiri debere suaderet.
sed satis clementem, et temperatum, qualem facile per-
ferre

perferre potuissemus. GUILAND. Huius aeris haud ualde
calidi sub calidissimo caelo causam esse arbitror stili auc-
tionem, quae eo tempore fit; sed dico nunc tibi temperiem
~~Est~~ Caeli Aegypti, quam memini me olim ibi observasse.
Scio enim te non ignorare, Cayrum ptolemaeo docente ab
aequinoctio ^{latitudine} triginta gradibus distare latitudine, et longitu-
dine sexaginta. sexq; tantum gradibus huius civitatis ^{zenith}
ad tropicum Canceri auerere. ^{ibi diem} ~~ipsa~~ ^{maior} ~~maior~~ ^{horarum}
horarum quatuordecim, et minorem decem. ob quam rem
Sol in Aegypto multum ^{calificat} ~~calificat~~, et maxime ⁱⁿ ~~in~~ aestate,
quo tempore solum Aegyptium ^{radia} ~~radia~~ fortius, copiamq; radiorum
maiores ipsius aulis demittit. qui sane calor quousq; ab om-
nibus magnus uel multo uehemens obseruatur, nihilomi-
nus, non, ut loci caliginatione esse deberet, ob aquas Nili
fluminis incrementa, quae caloris astu minuit obtundiq;
eius acutem; atq; non minus etiam propter uentos Sep-
tentrionales assidue ^{toto} ~~illu~~ ^{frigidum} spirantes. Quod ~~Est~~
calidius sit eius loci aer comprobendū ~~est~~ etiam potest,
ab adium locis, quos frequentant, atq; ab eorum modo
edificationis. Omnes siquidem illos terrens adium locis
gaudent, ipsaq; frequentant, qui etiam ^{frigidus} ~~omnia~~ fontes arte
factos ^{ex} ~~ex~~ dulcibus aquis habent, quibus aerem totūq;
aestatem assidue refrigerant. Haec omnia Aegyptiorum frigidū

esse

expetere, et ipsosq; calidum pati aerem ~~et~~ significat.
 Amplius civitas hac altissimis ^{constru} edificijs, quae supra vias
 ita latissimis expanduntur tegumentis, ut vix supra ferè
 omnino conueniant, obseruentq; ne Sol, quando omnibus
 horis umbrae vias occupent, atq; obtegant, maxime inferet
 viatoribus. Vastissimas vero fistulas per maxima tubi
 similes Aegyptij in singulis domibus pro aere refrigerando
 parant, quae à medio domus meatu latitudinis deor-
 cubitoni ex plus exurgunt, per mediumq; veltissime
 sursum feruntur in aerem, peruiamq; multo latiori ore
 instar Campanae oris expansae ad summa uestigia
 desinunt. Quo latissimo ore versus septentrionem
 aperto aerem frigidum ventum excipiunt, in fernisq;
 locis adiuua locis demittunt. Et hac via singulari
 adiuua inferna terrarum loca refrigerantur quod
 artificium accolae eorum locorum calori aere eè
 obnoxio indicium est haud obscurum. Cuius sanè
 ambientis aeris caliditas ab aqua Nili aestate
 perauicta diminuitur. Sed die soles nunc quasi ipsi
 aere uentur per omnia anni tempora. ALPIN.
 Et eorum locorum aer calidus et siccus, inaequalis
 valdeq; inconstans, substantiaq; tenuissimus. praesertimq;
 in locis à mare remotis, ut Cayrum aliaq;

Ciuitates

civitates supra fluminis ripas positae existunt. Hic
aer hyeme aliquando insigniter frigidus apparet, et
aliquando calidissimus, ob siccitatem immixtae aeris
quando rarissimi ibi pluat, quae sane siccitas, ut na-
tura perici affirmat, aequa ab utraque qualitate acrit,
veluti ab humido hebetatur haec aeris qualitates. Id-
circo aer hyemis frigidior quam venerat, ab Aegyptijs
experitur, quia is ab partium tenuitate corpora penetrissi-
me penetrat, permentq; frigidamq; qualitatem introducit, laevissq;
frigiditate sensibilis partes est causa sensus maioris, quam
sit frigoris, maximiq; ex omnibus corporis partibus caput
ab aeris eius loci oborta frigiditate oblaeditur, multoq;
magis quod antea à calido aere calfactu valde apertus me-
atus habuerit, per quos facilius frigidum aërem suscipit,
atq; ab ipso offenditur. Hincq; non datur genus morbi
à Capitis distillatione, quo Aegyptij non vexantur. Praeualet
vero aer summe calidus tum Coeli, ut dixi ratione, quod
altitudo polaris sit graduum triginta. Civitasq; haec sex
tantum gradibus à tropico caneri distet. Ob quam parvam
distantiam, Sole ad ipsum tropicum accedente, quin solze-
nitibus illorum fit vicinior, aer multum incalorescit. Et nisi
Ethiopia illo tempore à Septentrione frigidum spirarent,
vehementissimus, qui vix à nostris subferri posset, caloris

asus sentiretur. Hyeme aer frigidus ~~est~~ noctu ~~maxime~~ ob-
 servatur, qui orto Sole statim corrumpitur, atq; paulo post in ~~suavem~~ ca-
 lidum permutatur. Ex qua aeris inaequalitate multorum mor-
 borum principum originem ducit. GUILAND. Quamquam à nro
 proposito scopo deest haec oratio attamen libenter exte-
 sius quam ob causam Cayri non pluit, quando Alexandria Pelusiusq;
 et in omnibus alijs locis mari adiacentibus pluvia multa
 atq; imbrēs fiunt largissimi. ^{pluvia vero} ~~Causam~~ Causam dupliem ego
 esse sum arbitratus, alteram scilicet aeris secunda regionis
 frigiditatem pluviam causam effectivam, qua vapores in ea
 aeris partem leventi densentur, et transseant, in nubesq;
 primo, et postea in ~~pluvia~~ pluviam vertuntur. Ideo ubi aeris
 adest frigiditas, ~~desiq; vaporum copia~~ vapores facile plu-
 via fiunt. Secunda est vaporum à terra elevatorum copia.
 quibus ita positis causis dixerim ~~q~~ Cayri non pluisse,
 quoniam non adest multa in secunda aeris regione frigiditas
 defuitq; etiam vaporum copia. Et in locis propè mare
 positis aere frigidiori refertis atq; non minus copiosiori
 vaporum copia pluvia fiunt ~~atq; largissima~~, atq;
 haec largissime observantur. Verum ~~tempus~~ tempus instans
 videtur, ut de anni temporibus apud illud populum usita-
 tis, deque ipsorum naturis, ut generalitatibus ut nunc ser-
 monem facias: proinde ut lubet poteris incipere, ut

nobis

Amplius Aegyptus ex ceteris
 montibus caret ideo neq;
 nubes densata ab his supra
 caelum diu manere possunt
 Hinc mensis julio quo tempore
 flumen augetur multae
 nubes in diebus supra caelum
 traiecit, in aeternumq; in
 Lybia montibus formantur
 et in pluviam vertuntur ex qua
 flumen augetur creditur.

ut nobis eius loci aeris qualitas clarior innotescat. ALPIN.
Divido annum apud ipsos univrsam et observatum in ^{quatuor} quatuor
partes, sed sensus quam nobis faciunt, à vero q̄ incipiunt;
quod scilicet tempus temperatū ibi duobus mensibus observat
scilicet Ianuario atq̄ Februario. Incipitq̄ uox Orionis et Cani-
cula tota nocte in Coelo apparentibus, et desinit Arcturo
occidente: quo tempore aestas incipit, et desinit Triangulo tota
nocte videri incipiente. Haec duplex apud Aegyptios ~~obs-~~
~~eruat~~ singule in anno observatur. Prima inaequalissima ac
summe inconstans uehementissimo cum caloris aestu appa-
^{qui}ret; maxime corpora oblaedit, praesertimq̄ aduinarum eius
caeli qualitati minima assucta, quod quidem anni tempus,
ut nuperrime etiam dictum est, principium facit, Arcturo oc-
casum putente, scilicet in initio mensis Martij, protenditurq̄
ferè ad tropicum usq̄ cancri, tribus ^{qui} ~~septem~~ mensibus to-
ta comprehenditur, quippe Martio, Aprili, Maio. ^{Altera} ~~Secunda~~
aestas, quam etiam secundam partem aetatis appellare possumus,
priori subito succedit, nam ipsa incipit sole tropicum Cancri
^{ingrediente} permeante, terminumq̄ habet propè finem ~~Augusti~~ mensis Au-
gusti. Haec aetas priori aequalior, constantior, minusq̄ adu-
ora, minusq̄ corporibus noxia observatur. Autumnus habet
alios duos menses, scilicet Septembrem et Octobrem. Et
orientibus pleiadibus scilicet in initio mensis sequentis
quippe

36

quippe Nouembri hyems incipit, continuatq; usq; ad mensem
Ianuariam. Hoc itaq; modo annum Aegyptiorum diuidi oportere
censeo, ut sedulo quatuor anni tempora quatuor diuersis
aeris naturis respondeat. Ver mensibus Ianuario atq; Februario
obseruari, uel fieri in ea regione non est mirum, cum illius
temporis temperamenti temperatioris aere sentiat, atq; obseruetur.
Id ipsumq; etiam tempus uer esse indicat arborum ibi qua
fit germinatio. Tunc enim omnes ibi arbores frondescere
incipiunt, terraq; Aegyptia uirentibus herbis, stirpibus,
floribusq; amoenissima reditur. Ab hisq; mensibus primam
fieri astatem uel astatis partem cunctis animalibus maxime
noxiam pro ipsius inconstantia atq; inaequalissimo astatu
caloris et frigoris. Haec astatis pars inconstanter mensibus
Martio, Aprili, Maio obseruatur. **CVILAND.** Qua nam sunt
huius primae uel astatis, uel astatis partis inconstantissimi,
actuosa, ^{ac inaequalissima} ~~actuosa~~ causa. Memini ubi
ibi aliquam moram fecerim ijs tribus utiq; mensibus,
memoratos calidissimos, molestissimosq; sentisse, cum
pulueru inflammatoru magna copia, qua aer ita
obscurebatur, ut Sol neutiquam uideri posset. At
illo etiam tempore per urbem Cayri plurimos uagasse
epidemicos morbos atq; exitiosos, ~~per~~ obseruauisse, praeter
ting; oculorum lippitudines quas Graeci ophthalmias appel-

lant.

appellant. Itaq; arbitror huius prioris partis aestatis causam
esse ventos illos summe calidos inflammatorie à meridie,
lovisq; arenosis, ac inflammatis perflantes, in memoriamq;
etiam habeo, eos quidem ventos Campum Aegyptior vocas-
se, quasi dicerent ventos, qui spacio dierum quinquaginta
ita perflant. sed hoc tibi contradicere videtur, qui dixi-
ris hanc aestatis partem non tantum diebus quinquaginta
verum tribus integris mensibus continuare. ALPIN. Euri
Austriq; venti, ut tu recte dixti, à meridie per loca areno-
sa, summoq; calore inflammata transeuntes, atq; in Ae-
gyptum spirantes tantum caloris aestum habitatoribus
pulverumq; et inflammatorum arenarum euehant, ut ignitas
fornacis flammis ~~ei asportatae~~ ^{videantur}, et non minus
pulveribus obscurissimas, inflammatasq; ruber. eò asportat-
se videantur. Pulvis illa atq; arena copiosa ventis tum
asportata, tum ex solo Aegypti ~~ad~~ ^{ad} ventis ~~atq;~~ arrepta
atq; per aerem ^{asportata} non minus, aeris calore corpora
laedit, maximeq; oculos, quos modeste ^{et} inflammata ~~illa~~
Hincq; epidemias plurimas ophthalmias, quae tunc
temporis per eam urbem uagantur originem habere
existimarem. Hi venti interrupti ac inconstanter spirant
quandoque tribus ~~diebus~~, et quandoq; quinq; et interim
etiam usq; nonem diebus. ipsorum ^{causam} ~~causam~~ appellare quimus,

qui

37
qui quasi à Charonte procedant, semper letales plurimos
morbos ijs populis excitantes. Et etenim tempore multas
pestiferas atq. letales febres, phrenitidesq. homines non
diebus sed horis paucis perdentes, et traxissimas plurimasq.
ophthalmias, ~~extremas anginas, pharynges~~ u. uasari
observauit. Corpora omnia ita ~~ab his~~ ^{conatur} conatur
ut ferè cibos abhorreere uideantur, inextinguibilibique
siti. Continue ~~conatur~~ ^{ardeant} ardeant, pro qua extinguenda Nil lum
flumen eis D. O. M. largitus est, cuius aqua preciosis-
sima omnia refrigerantur atq. humectantur. Ad uentis
nostri his uentis per flantibus ad subterranea loca
refugiunt, ibiq. morantur, quousq. cessauerint. Hocq.
boni Deus Optimus fecit, ut ~~subito~~ ^{periti} calidis ijs absorptis
uentis ~~subito~~ ^{periti} continuo ~~flant~~ flare à septen-
trione incipiant, qui uenti acerrimè corporibus conui-
liant refrigerium. Si diu ~~hæc~~ continuarent uenti nemo
in ea regione uiuere posset. Quod doctissime Guilardi-
ni postremo petisti, scilicet cur ego astatim eam parte
trium mensium constituerim, atq. Aegyptij dicant ~~has~~
illos uentos Campsim, quod nomen explicat numerum
quingagenarium, Nunc tibi respondebo multifariam
et primo aliquos ^{illorum} ex Aegyptij appellare illos uentos Can-
psim, quia ipsi interruptè quinquaginta diebus spis aresollat.

Atq.

Quoniam Fortis apoplexia fortem quoque ut ita loquar cerebrum
 liquorem significat, ob quam tollitur respiratio, qua sicut in animali
 prohibita transpiratione Cor necessario vita privatur. et quando cere-
 bri non est insignis latio, animal respirat, et non moritur, ut in debili
 apoplexia alijsq; soporiferis affectibus observatur. Sed melius est
 hanc doctrinam audire apud Galeni aetionem, qui per belu in quarto
 lib. de loc. affect. ut dictum nunc est, hanc rem docuit his verbis:

Cap. 1.

Igitur ex quibus causis invenimus, cur affecto cerebro in urhemeli
 apoplexia, Cor quoque laedatur, ex iisdem ipsis, sed secundum alium
 modum, causam quis inveniet, quamobrem in apoplexia minore,
 catalepsi, sopore, morbo Comitiali, seu Sargu, animal ita affectu non
 pereat; Namq; si diligenter Consideraveris, invenies per huiusmo-
 di affectus, quomodo spirant laborantes: quippe videlicet et violenta
 et difficilem spirationem, perinde ac si vinculo quodam contracto
 Thorax attolli prohiberetur. Atq; huius rei sufficientem fecimus
 mentionem in libris de musculorum motione. Namq; similis est hac
 questio, ei qua de somno quidam laxitant: quippe cum per somnum
 omnes musculorum actiones evolvantur, sola actio, qua ad thoracis
 musculos pertinet, servatur. Nunc vero ea duntaxat dixisse sa-
 tis fuerit, qua in presentia proposito nostro conducere vide-
 batur. Porro qua ratione homines per somnum spirant, reliquis
 musculis omnibus qui reserantur, eadem quoque ratione per mino-
 rem, apoplexiam, atq; alios ei minus affectus spirare possunt.
 Vbi vero vel apoplexia, vel alius quiscunq; affectus adeo vehementer
 invenerit

atq; alios eo nomine ipsos appellare quinquaginta dierum
quod ipsorum furor ac aestuosa quatuor spatio dierum quin-
quaginta finitur. Aliosq; Campium ducem ducendos esse
affirmare, quoniam in plurimam parte reus est huius
u. ad pascha ascensionis ipsi obsequuntur spirare, quod
tamen, ~~in~~ ~~se~~ ~~legitimi~~ spaium est quinquaginta
dierum; quod tamen falsum est, quando ego observa-
uerim saepe ante pascha etiam reus est huius illorum
ueterum furorem. Alij et fortasse uerius dicunt, hos
uentos Campium appellatos fuisse à morte Campsi ducis mul-
tarum copiarum seu ita immodicam copiam arearum, qui
à uentis ^{illuc} asportata Campium ducem cum toto exercitu in
Africa deserto suffocauerat. Hac igitur aetatis pars est cor-
poribus multum noxia, quoniam eo tempore interim conti-
nuè ~~exerit~~ calor, et interim frigus in aere ~~semita~~ fit.
In hocq; temporis statu uagantur per urbem ille morbus,
quem Demelnuia eos appellare debet, qui paucis horis
ab eo correptos homines excusat; Altera aetatis pars hinc
sequitur, aequalis, et ^{minus} ualde calida, esset tamen ^{exipra} calidissima
nisi lebesia frigidum continuè tunc temporis efflueret, atq;
nisi Nili fluminis augmentum fieret, quibus aeris aestuo-
sa caliditas concempatur. Huius aetatis partis, qui
uocabitur à nobis secunda aetas, aer est summe calidus

sed

sed aequalis et constantis à principio ad finem usq, non subito at
paulatim ac sensim caloris adferens mutationis, qui quo fit
Septembri mensi vicinior, eò temperatior redfitur. Ideo hoc anni
tempus morbis caret, et salubre est. Omnes agricolis eo tempore oio-
sam vitam peragunt, quia terra usq, ad perauulsiq, ~~dimi-~~ ^{dimi-}
nutionem cultui est inepta inundatione agud si
non cessante. Atq, tunc spectacula, ludiq, augere re flumine
celebrantur. Fitq, Septembri Octobriq, mense autumnus, atq, propè
eius finem, absorpta fluminis inundatione initium serunt,
quod mense Martio ~~metur~~ ^{colligitur} ~~et tunc~~ ^{et tunc} colligitur. Alijs sequentijs
sequentijs duobus mensibus aer observatur ~~et tunc~~ ^{et tunc}
interim humidus raro pluit, et si pluit non nisi exiguè. Martio
ibi frigidior, raro pluit, et pluuia est uelut ros parua, hisq,
non nisi duobus mensibus. Nouembriq, facilius quàm Decem-
bri, quod eius mensis aer sit frigidior, rarissime glacijs, nunquàm
nix ~~obseruatur~~ neq, grando ibi obseruatur, cum aer careat
tanta frigiditate, quæ hoc effici queant. Hæc est temperies aer
in locorum, qui à mare longè distant. Loca uero mari adiacè-
tia aere utuntur minus calido, et minus sicco: quando ibi lar-
gissima pluuia fiunt. GUILAND. Hæc ~~et~~ dicta sufficere pro digno
secundò illorum locorum aere, existimo. Ideo ne tempus frustra
conteramus, optimi erit Aegyptiorum corporum temperatures
re nunc continuato sermone, narrandas aggredi.

" incurrat, ut musculorum thoracis alio maximo dependatur, ~~pari~~
 " perire simul respirationem necesse est. Vnde Cordis quoque tempo
 " ramentum soluitur. quo fit tandem, ut etiam animalis ipsius necesse
 " sario sequatur interitus. Atque hac ratione per vehementes superius
 " principij laciones animalia perire videmus. De Paralysis Gal. in lib
 " 3° de loc. affect. ait: Vbi vero alteri lateri aut dextro aut sinistro id aut
 " resolutio nominatur, eius scilicet partis in qua consistit affectus, in eodem
 " dextro in eodem sinistro. quod si in aliquo membro idem euenit, eius
 " membri resolutio esse dicitur. Est igitur Paralysis, siue resolutio motus
 " in quo homines multorum aut aliuum partis sensum et motum plerumque amittunt
 " unde hae partes affectu resoluta perinde ac si motu et sensu resoluta ac
 " nata dicuntur. Est vero Paralysis siue resolutio duplex, altera ea
 " est universalis, in qua uniuersae partes corporis resoluntur, hanc
 " superrime apoplexiam esse docuimus, de qua satis dictum est. atque ad
 " particularis prout non omnes partes affectu observantur, sed ut
 " ut aliqua tantum. de qua istius nunc prognostico agendum est. Atque
 " ipsa etiam trifaria, ~~ipsa trifaria quoque~~ observatur, ~~nam~~ prout quandoque partes
 " resoluta solo sensu priuata, et aliquando solo motu, et aliquando
 " tum motu tum sensu simul priuantur. Harumque alia non alium motum
 " sequi observatur, ~~atque alia~~ uocantur paralysis: atque alia ab apoplexia
 " contingere hominibus uidentur. uocantur a Galieno in 4° et uidebuntur
 " in morbo acut. et in 4° de loc. affect. et in 1° epidem. Crim. 2°. alijque
 " in locis Paraplegia. De Causis Paralysis quando a stupore non differt
 " nisi magnitudine (Galieno docenti in primo et Caus. symptom.) ita scilicet
 " .. Stupor

ipsa etiam trifaria

Comm. 23 /
cap. 2°

de Caus. symp.

40
Stupor vero in toto Corpore maximeq; membris, que Graeci Colicantur,
Euenit ex sentiendi mouendiq; difficultate compositus affectus: ac maxime
forte uidetur tum refrigeratione, tum à temporis Compressione nervosorum
partium Corporum, deniq; à torpedinis marini animalis Contactu proxi-
mari. Vbi uero citra aliquam huiusmodi causam uiderit, tum uel
uita ignauiam, uel labori multitudinae, Crassitiem, lentitudinem, aut so-
liti Secretionis suppressionem accessisse necesse est. igitur continua
causa, aut continens, aut insidiosa (sicut enim pro cuiusq; arbitrio
eam nominare) affectus nervi est, talis, ut facultatem illi à principi
parte missam, impedire possit, atq; impediat, si nervus meatu aliquo
peditus (ut manifeste in oculorum nervis uidere licet) uel obstructus
est, uel compressus. si uero meatu non habet, idem illi euenit, si uel
constringitur, uel refrigeratur. quem igitur meatu aliquem obtinet
nervus, per quem ueluti per uiam animalis facultas è principe parte
ad ipsam delabatur: ea si fuerit obstructa, facultatem impediri, non
non perspicue intelligit. quod si nervus extrinsecus comprimatur
meatu fieri arctiorem ne hoc quidem in obscuro est. si uero nullus
fuerit meatus, sed uti solis radij per aquam, aërem uel transeunt,
eodem modo facultas à principio nervorum Corpora permeauerit,
ipsa in transitu impeditur, si ad immodicam Crassitudinem uel
permuetur. et in 2º libro de symptom. Causis palis rursus para-
lis Causas his uerbis perstrinxit, inquiens: Quippe deinde strui-
mus nervum, aut Stupore aut resolutione infestari si uel frigus
illum Constringat, aut Crassi Lentiq; humores obstruant aut aliqua
causa externa ipsam suo pondere comprimat. et in 3º et loc. affect. cap. x
docuit hunc affectu fieri ex sectione sive uulnerata spina medulla

namq;

namq[ue] aut. Vidistis etiam in corporis dissectione nervos qui
mouentur ex ea spina parte, que in cervice est. utrum delectari ipsi utro
ex transversa iuncta si tota fuerit dissecta, omnes que sub ipsa sunt
corporis partes, sensu motuque, in parte suscipiente spina à cerebro, vim
tum sentiendi, tum mouendi pro arbitrio præterea vidistis in anatō
mice ubi per transversas spina iunctiones ad mediū usq[ue], secundum longi
tudine[m] secantur, non omnes suppositæ corporis partes, sed eas duntaxat
qui e regione sectionis erant, resolutas dextrasq[ue], quid em dextra
spina parte dissecta, sinistras vero, ultra reliqua[m] partem esse iuncta.
Namq[ue] aut spina que in cervice est ex transverso tota dissecta, omnes
partes que sub ipsa sunt sensu motuque resolutas affluere reddere, et que
ad mediū usq[ue] secundum longitudine[m] secantur, omnes eas corporis
partes, que e directo sectionis sunt, eodem modo resolutas affectas
reddere. luxatis etiam spinæ vertebri hanc affectionem fieri, in primo
libro et symptom. Causa ~~causa~~ ipse scriptu[m] reliquit. his priori loco
conscriptis ad prognosticu[m] audiamus. Deq[ue] primo ea resolutione
loquamur qui non ex apoplexia fit, sed motus affectus per se actus, quæ
paralysim Greci appellat. hic igitur affectus per se nunquam est
mortalis, nisi mutetur in apoplexia, hocq[ue] uniuersalem paralysim, et
proprie quod in senio facile hic affectus vertatur in apoplexiam
hoc est fit uniuersalis omnibus corporis partibus, si senes paralytici
difficillime sanantur. malumq[ue] hoc insanabile esse iudicatur, quando
paralysim in una vel paucis partibus incipit atq[ue] in multas rapit,
exterioriq[ue] est, quo plures occupare ~~partes~~ observatur. facile est

etiam

41

~~paralisi~~ parali apoplexia fit. letales vero omnes ~~et~~ iudicabuntur
etiam resolutiones partium ~~etiam~~ necessarium vitam operationibus.
nam si muscoli oris atq; guttur mouentes resoluantur, homo, etsi non
à resolutione quatenus est resolutio, moritur prohibita alendi
occasione. eo modo, quo tumor gutturis ~~frontis~~ prohibet, obstruitq;
uiam perquam descendit citus. Noui enim iuuenem Marosticensem
ex vulnere profundo sub ^{in intervallo} ~~fronte~~ ~~inter supercilia~~ suscepto obijisse re-
solutis musculis mandibularum atq; ob id ore penitus clauso. simili
quoq; modo masculis thoracem mouentibus resolutis moriuntur homi-
nes suffocati. resolutur vero ut ~~super~~ nuper cum Galeno scripsimus
sapissimum Cerebro valde oblatro, ut in forti apoplexia. vel lassa spi-
rali medulla à qua nervi ~~non~~ oriuntur, per quos facultas mouendi
ad musculos fertur, resolutur musculus, et collitur respiratio.
Nathan Choen hebreum Cayri uidi obijisse, ~~et~~ resolutis primo
ambabus cruribus, et moxq; superioribus in spiritali medulla latioe
ascendente musculorum motu ablatum est. idem quoq; fieri in relli
uestri aliorumq; ut uellicia resolutur. Nam in 2° lib. de Symp.
causis in loco nuper laeto dixit, uehementem id est urinae suppressio-
nem haud ab simile quidam ex ~~apnoea~~ apnoea, aphoniaq; signifi-
care. Haec igitur resolutiones causae sunt, ut homines moriantur.
Incurabiles vero haec etiam sunt, quae spiritali nutrimenta medulla
orta sunt. alia vero ~~quae~~ atq; ex ueruebrarum luxatione. Alia
uero quae uel tumore uel humore aliquo nervis compressis, uel
refrigeratis, uel à crasso humore obstructis, fiunt, ~~etiam~~ in
pueris iuuenibus

alij pueris alijsq; omnibus, senibus exceptis. plerumq; ~~curantur~~
 sanantur. sedulo adhibitis medicinae praesidijs. Paraplegia vero
 his curata difficiliore expectantur, quod mortalem morbum appo
 apoplexiam sequantur. atq; ob id difficilius iudicium salutis reddunt.
 Hippocrates de his in primo lib. epidem. ita scripsit: In hoc statu hyeme
 quidem paraplegia caperunt, multisq; fiebant, et quidam eorum
 cito moriebantur: satisq; hic morbus quidem grassabatur. At in
 ceteris sine morbo erant: et Galenus in Coma. ait: Paraplegias
 itaq; hyemae fuisse ait, periculis scilicet à frigidis ventis, qui in ea
 u spirantibus, Capite et principu quod nervorum totus austrinus factus
 ipsum tum callescit, tum irrigat, tum simul replens, nempe
 caput ita adfectu plurima ex ventis frigidis, et aequilonijs patitur,
 non tamen morbus alius hyemae contribuit, quod siue esse, dictu
 est autem ~~et in apoplexijs suis~~ Verum ex paraplegijs moriebantur,
 dicitur ipso Hippocrate. Nempe et hic morbus satis epidemius erit
 manditorum, inustorumq; more, propter paraplegiam, quae praeter co
 suetudinem audit, nam quae consueta est, deumbit quidem in partis
 resolutionem, non tamen tollit hominem. quae in hoc statu grassata
 est paraplegia localis erat, refrigerato scilicet admodu Capite.
 quod si vero per abscessus, qui ab his videtur ducuntur, ab ipsis
 observator eius paraplegiam prognosticu auipiat. Galenus in
 3° lib. proarb. hanc orationem interpretatus (paraplegius paro
 fides vitiosa.) interpretatus docuit his profecto verbis: Para
 plegiam quibusdam corporis partibus audere ab effectu didicisti,
 qualis

Coma. 2°

42
qualis est totius corporis affectus apoplexia, videtur autem moniti iussis
foram vel duobus vel tribus paraplegiis nihil à parotidibus adiudis:
signū vitiosū eas esse pronuntiare. Ego autem non simpliciter dixi
rim malū signū esse supervenienter paraplegiū parotidas, sed
quod is affectus bonos esse cum morbi circuitus ad inferas corporis
partes insigniter decoluitur, quorū nervū parotides habent. Nepe
ec affectus minoris sunt, et ad inferas partes non decoluntur.
quare si id duntaxat perniciosum pronuntiare satis est. De Convul-
sione Copiose in principio operis scripsimus. Ceterū nunc etiam
in gratia prognostici aliquid nos Commemisci oportet. Dixit Gal. in
lib. medic. definit. Convulsio est affectus, qui nervis ac musculis acci-
dit, cum modo corpus totū, modo pars eius voluntatis iniussu
trahitur. Convulsionis vero tres narratur ab ipso differentia quippe
alia dicitur emprostotonos, Opisthotonos, et Tetanos. Emprostotonos
est quum trahitur Collū, atq; retro flati non valet, et opisthotonos ubi
retro trahitur, atq; flati ad partem anteriorem potest. et Tetanos. Con-
vulsio est, in qua Collū maxillaq; in rectū trahitur, dentesq; coherent,
atq; neq; homo Collū annuere, neq; removere potest. at non modo
hæ Convulsionis dicuntur, sed qualibet pars, cuius musculi, nerviq;
inerti sunt. Convulsio enim, ut in 6.º lib. aphorism. dixit Gal. nullis
fit ad propria capita musculis, vel ut apertius dicam, remulsi:
qualis ipsis etiam secundū naturā motus est. In Cerebrarū et Cordis quā
vel immodica imbuta aeris humiditate, vel à calore nimia arefacta
tenduntur, similem Convulsionū generationis modum observari ipse
docuit. De Causis nemini dubiū est, quod vera ac exquisita Convul-

Convulsiones fiunt ut à repletione nervosarum partium, vel ab eorum evacuatione, excitationeque. hoc Galenus in 6.º lib. epidem. Hippoc.

ap. 59/

F

Com. 16.
Com. 576 (in 51)
Com. 4
Com. 18
Cap. 5
Cap. 8

« ita scribit: Convulsiones ut à repletione, ut evacuatione fieri, ita non
« singulariter. Galenusq. tum in eius aphorismi Commentario tum in
« 2.º aphorismo tum in 4.º aphorismo ^{tum in quinto} tum in sexto, et septimo aphorismo
« idem confirmavit atq. etiam in 3.º et loc. affect. et in libro 12.º metab.
« medendi, atq. in multis locis. fiant vero spiritus vel ex magna
« phlogone, vel ex mordente ac tenui humore nervosa corpora mor-
« dente, vel ex ingenti frigore, ut Gal. in lib. 12.º metab. med. scriptum
« reliquit. atq. etiam nervo aliquo, vel Gal. Capite musculo puncto.
« ut etiam docuit in 3.º lib. metab. med. Coeterum his praedictis pogres-
« sive contemplantur exquisitam Convulsionem, atq. primo earum quae
« ex repletione nervorum, nervosarumq. partium oriuntur. quae igitur
« repletis ac humore imbutis nervosis corporibus fiunt Convulsiones
« curantur humore evacuato, digestoq. Cognoscuntur Galeno docente
« in super recitatis locis haec, quod confertim ac subito fiunt excitantur.

Cap. 15/

Cap. 9/

Com. 16/

« quod praesertim apud ipsam in 2.º aphorismo ita legitur: cum ergo valetu-
« dine secunda quempiam de repente convelli accidit, talem à plenitudine
« profusa Convulsionem est nervae, in eam infarciuntur, viscidis et
« frigidis humoribus, quibus etiam aluntur ut spasmum patiuntur, Cui
« super nervos febris frigida illos calfares et lentos tenuare hu-
« mores et discurrere solet. Febrem aut Hippoc. bonam Convulsionem
« super venire bonam esse ob nunc à Galeno dicit relecta Causam bonam
« est, humoris enim tum copia dissolvitur, consumiturq. à calore febris
« febrili, frigiditasq. concoquitur, et viscositas et crassities tenuat.

idem

idem ab ebrietate convulsis evenire Hippoc. in lib. quinto aphoris. (aph. 5°)
 his verbis testatur. Si ebrims quispiam repente obmutuerit, Convul-
 sus moritur nisi febre Corripatur. ab humiditatis itaq; repletione
 convulsa nervosa partes sanari ~~seles~~ possunt. hicq; morbus salutaris
 est, maximeq; in Corporibus humidis, atq; in pueris, cuius affectionis
 eventū salutare in ipsis observavisse Hippocrate, in primo lib. epid.
 ita legitur: Convulsiones multis et pueris magis ab initio Contige- (Com. 2. 112)
 runt, et febricabant, atq; in febribus Convulsiones fiebant. Erant hae
 pleriq; horū diuturniora quidem, sed inocua, nisi his, qui ex alijs
 omnibus pernitiose se habebant. et Gal. in Comm. ait: Convulsiones
 fiebat, quod Status frigidus et humidus esset. Pueri autem ob nervosi
 generis imbecillitate, ut Convulsionibus capiatur, maxime sunt idonei.
 nempe ob id et facile ex parvis Causis fit is ipsis affectus, atq; minus
 periculi habet. Siccatis vero nervosis partibus durati non modo
 difficiles sunt Convulsiones, atq; inimo etiam impossibiles, haecq; in
 exitiosissimi observatur qui ardentissimas febres, Cerebriq; inflam-
 mationes vehementes consequuntur. in quacumq; enim febre orti
 Convulsiones suspectae sunt, hinc dixisse Hippocrate in 2° lib. aphor. (lib. aphor. 16)
 meminimus: Convulsioni Febrem Convulsioni supervenire melius
 est, quam febrī Convulsionē. et Gal. in Comm. ait de his: Verum si pp^o
 ardentissimas febres totum Corpus et nervi exsiccati fuerint atq;
 propter eam siccitate Convellatur, tum demū hoc maximum ac pro-
 pemoti imediabile malū. Hoc idemq; et manifestius scripsit in
 lib. 12° methodi. ~~Sic~~ hoc modo: Sic namq; licet eiusmodi (Cap. 4)
 affectum

• affectum, si modo curabitur humectationem posuere. Ceterum curata per
 • difficultem esse, ut potius, quae curari omnino non possit, si febris occasione
 • est Contractus. Succedit maxime exitiali phrenitidi. Nec saxatū quempin
 • ita Convulsorū aut ipse eidi, aut aliu ~~et~~ narante mūmū pessima
 itaq; sunt Convulsiones quae ardentissimas febres subsequuntur, quod sicut
 sicutas, eas partes, denotant, quarū sane partū sicutas maxima in
 difficultate emendari potest. Hancq; ob causā quoq; à Vigilijs etiam
 pessima dicenda erūt Convulsiones. Hippoc. in 7° lib. aphorism. ait:
 • propter vigiliam Convulsio malū. Maxima unuandi et exsiccandi nim
 habere vigiliam atq; propterea à sicutate Convulsionē faciendi
 Gal. in Comm. scriptū reliquit. ob eandem quoq; causam Hippoc. in
 5° lib. aphorism. dixit, ab immodica purgatione Convulsionem esse
 malam. Auctneratis nervis quoq; visam Convulsionem letalem ma
 iori ex parte Gal. in eodem lib. Comm. testatū reliquit. Quae vero per
 Conserasū vel mordicatis ~~et~~ nervosis partibus, ut ab humore veni
 ut docuit Gal. tum in 12° meth. med. tum in quinto lib. aphorismū,
 ut à vaporibus malignis, quales in pestiferis febribus ~~observant~~
 saepe numero observantur, quae potius motus Convulsivos quā
 Convulsiones dicendas esse non immerito arbitramur. esse solis aut
 sunt exitiosa, cum malis autem alijs signis in pestilētib;
 febribus semper timenda sunt. At de harū prognostico aliis à
 nobis ~~et~~ fusius scriptū est. Quae ex Golu gelu apparent, sine
 generantur, Curatiōne admittunt. At ad mente Captorum prognos
 ticum accedere quae oportet.

aph. 181

De

De mente aberrantiu prognostico

Cap.

Nunc etiam scribamus de eorum prognostico particulatim quos sine febre ex quavis causa insanunt, sive mente aberrant. quando tum de phrenitide tum de alijs delirijs, quae tum in febrilibus observantur satis alias in hoc opere dictum sit. Homines vero insanos esse, sive mente captos, sive delirantes, sive desipientes sive amentes sive insanitales vel alio modo ~~et~~ illos appellaverimus, ~~Gal. in 1. lib. Galeni~~ docent in 1. lib. aphorism. qui nihil loquuntur, aguntq rationi consentaneu, Gal. in 7. lib. aphorism. scriptu reliquit: quos saxe omnes medici tribus nominibus significant, scilicet, insaniam, furor, atq melancholia. Namq hoc affectu conceptoru alij insani, et alij furiosi, atq alij melancholici appellantur. Hancq affectus nominis differentiam a vario humore, sive causa hunc affectu conciliante, efficiente facienteq habuimus. ut igitur recte ha horum mente captoru omnium prognosticu scribere queamus, Commodiusq et facilius, nostra plane ordine sermone huius affectus tum essentiam, tum differentias, tum causas nunc docere priori loco studuimus. Meminimus autem in primo ~~hunc~~ voluminis libro, atq in hoc libro etiam ubi de phrenitide scripsimus ~~disse~~ ex Galeno in 2. lib. de symptomatu causis scriptu esse. Cap. 7.

Mentis alienatione, vel desipientia sive insaniam esse actioni

ratiocinantis

rationatrici facultatis laesionem, amissionem, aut mutationem
~~aut~~ in altera speciem, ~~in~~ ~~aut~~ amissionem. hocq; etiam quo
modo sit, demonstratum est. tres autem cum praecipue sint functiones
huius facultatis, scilicet imaginatrix, ^{rationatrix} ~~rationatrix~~, atq; memora-
trix, ideo tres quoq; erunt huius affectus differentia, quatenus
qualibet ipsarum seorsum laedi potest, ut Gal. in lib. de differentijs
symptom. memoria prodidit. rursum ex omnibus his iunctim
simulq; laesis quarta ~~pro~~ exoritur differentia, et demum quinta ex
duabus tantum aut amissis, aut laesis, aut mutatis. Differunt itaq;
in eum modum ob uariam facultatis laesionem, atq; etiam ob uariam,
a quibus generantur, causam rationem, ex qua diximus alias
esse insanias, atq; alias furoras, atq; demum melancholias. sed
de ipsis nunc particulatim loquamur. atq; primo de mania siue
insania, siue quouis modo mentis aberratione uel alienatio-
nem significaueris. Insanos itaq; particulatim appellant homines
eos qui nihil agunt, loquuntq; ratione contentanem, ipsorumq; demeritio
eos efficit immanes ac furiosos, sed illos, qui et audiunt loquentes, et
qui etenim excalfacto aut exsiccato cerebro, uel sanguine, uel
amara bile oppleto insania fiunt, cum risu, cantu, excaescentia
uel embellig; ira manifestantur. ex sanguine insanientes alij qui
ex bile demerit, melius tractantur, non ita ira excaescent. Qui uero
ex bile exusta fiunt, ~~fiunt~~ immanes, ferarumq; instar effrenos
furiosiq;

furiosiq; timent uero ac mesti apparent, qui ex melancholico ^{observatur}
 succo delirant. De insanijs his Gal. in 6° aphorism. ait: Nam qui ^{aph. 53}
 a sola caliditate sine pravo humore comitatur, similis quodammodo
 sicut desipientijs ijs, qui temulentia sequitur qua uero ob fluxu
 bilem fuit cum studio perficiuntur. Quia bilis flava si multu opur
~~atur~~, ut iam ad atru naturam magis accedat furiosus admodum,
 et immanes fiant delirationes. Solent praedecere nonnulla signa
 quibus medici ~~et~~ praegnosunt, ut ~~et~~ cognosunt futuras insanias,
 et cognosunt presentes. Multifecere enim dementes diuturni ac
 perpetui uigilia praedecere solent praedecere. anno elapso cu
 esse Bassari quispiam ad me deductus est, qui per mensem cum
 uerani tempus ageretur, non dormierat, Capereatq; aliquantisper
 delirare, qui sane ab emisso copioso sanguine, et somnia rece
 pit, atq; delirare desistit. fere omnesq; simpliciter factos insa
 nos uigilia excedit. Colores omnes uentris Capitis, auriumq;
 profundiores. ut docuit Gal. in 3° lib. prognost. surditas similiter ^{in Comm. 13°}
 deliriu praedecere aliquando solet. sed uno uerbo dicam omnia
 qua significant uel multu sanguine uel amarâ bilem, uel illa
 qua exusta est, uel uapores admodu calidos in Cerebru recurrise,
 deliriu praegnosticant. Hippoc. in 5° lib. aphorism. ait: Quibus ^{aph. 13}
 cumq; mulieribus ad mammas sanguis colligitur, furorē signi
 ficat. et in 1° p^o prognost. dixit: Si uero pulsus ¹⁰⁰²⁴
 insit perturbatione significat, aut deliriu. et Gal. in Comm. dixit:
 Verum oculos talium conspici oportet si enim Cerebru obtutus
 mouetur

175

11. moruntur expectanda insania est. et Hippoc. in 3° promb. ait.
12. scripsit: Latere dolores ex sputis biliosis, si absq. ratione evadunt.
13. sic, in furoribus aguntur. atq. ut Galenus placuit. dolores quoque
suarum absq. ratione desepente occultati insaniam produunt.

P

sed ego dicam omnia haec deliracionem significare quatenus
vel ipsa humorem calidum, vel h. habitum in Caput peruenisse
egno id fieri queat, explicant. In multis morbis multa qd
sunt, qua' aegrotos desipere ostendunt, ut tunc ut iam dictum est.

aurum

Capitis omnes dolores, surditates, tinnitus, vigilis, ~~et circa septu~~
transversa palpebrarum ~~dentium~~ stridor, et fortes dolores. dentium

top 20/

~~stridor in Hippoc. in 1° prognost. scripsit soliquit. et in oculis~~
~~paucis part. dicitur ante dixerat. linguarum tremores, atq. dentium~~

top 21/

stridores ut domit. Hippoc. in 3° promb. Dolores aegrotos non
setire, ex multaq. febre, non sitire, pudendaq. honestos tum viros
tum mulieres sine absq. pudore illo linteis detecta videri.
sed haec iam dicta sunt etiam quando de delirij sermonem
habuimus, proinde ad causas amentiarum nunc accedamus.

Generatur igitur amentia omnes qui sunt circa febrem, ut ab
extrinsecis causis exordiantur, ab animi passionibus his, quibus
cerebrum tum incallescere tum exsiccari solet, ut tunc sunt maxime
iraq. a quibus subito homines aliquando insani ac furentes
veduntur, multaq. mala committunt insani, hincq. Horatius dixit:

in 1° epist. epist.
ad Lol.

14. Ira furor brevis est, alia vero animi passiones non immediati

insaniam

immediate insaniam faciunt, sed quando inter has, et insaniam vigilia
 diurna praevalere soleant. eodem modo omnia alia, quae extrin-
 secus adhaerere immoderate ac exsiccare Cerebri humiditatem pos-
 sunt. Gemus enim iudi iuvenem nupta ex nobilissima familia
 quod dum lavaret caput, ~~semper~~ semper immoderate linteis calidis
 tum Cataplasmatibus exsiccatibus, in diurnam ac diffultem insaniam
 venisse. In Aegypto bernani electuarium sumptum per os momentanea
 desipientia fuit, et multa alia, quorum usum aegyptios ob nimiam
 deliramenta frequentare in libris de medicina aegyptiorum scriptis
 mandavimus, cum viderentur ~~per~~ insaniam conciliare omnes me-
^{di} ~~di~~ ~~sciunt~~ sciunt. ex largiori generosorum vinorum potu homines
 temulentos, ac insanos fieri ~~quod~~ ~~observamus~~ observamus, sed haec insaniam
 ut nunc etiam dictum est, paulo temporis dissipantur. de his in
 presentiarum non loquimur. Icto ^{vero} ~~quoque~~ vel vulnerato capite homi-
 nes amones redduntur. ut etiam a Galeno docetur. in eodem libro
 aphorism. paulo post. Funt etiam homines amones tum ex longa
 vigilia exsiccato cerebro, tum ~~ex~~ ~~disrupto~~ ~~ut~~ ~~ab~~ ~~immodico~~ ~~san-~~
 guinis profluvio, ut tum Hippoc. tum Gal. docuerunt in eodem lib. ^(aph. 2)
 aphorism. et a iuriura imbecillitate. ex defectu fieri desipientiam
 in hoc aphorismi Comm. Galenus docuit. Mirabar aliquando cum
 saepe audivissem a vulgaribus hominibus aliquot amones factos
 ipsorum diminuto cerebro, unde esset quomobrem nullus medicorum
 hoc tradiderit docuerit, iuvenem iudi Marosticonse cui saepe

et Gal. in 7. lib.
 aphorism. aph. 7.
 scriptum reliquit.

(in aph. 14)

(aph. 2)

est
in apt. 9

ff

seruabat

ex vulnerato cerebro non parui substantia cerebri effluxerat, sa-
nati, nulla in eius mente lesione observata. Gal. uero hanc
causam desipientia uisus, dolore in eodem lib. 7° aphorism. Cum dixit:
Hic aphorismus magna nobis offert utilitate ad persuadendum,
quod aliquando fiat desipientia ex defectu, quomodo manus ac
pedum tremores. Haec siquidem membra propter potentia ipsa me-
uentis imbecillitatem infirmas habent motiones, et cerebri uacillatio
propter quod neque uehemens est hoc desipientia genus, sed medio-
cris, atque (ut quispiam diceret) delirantis. Nos uero per id quod
dicitur imminuto cerebro fieri desipientiam, intelligendum fore
~~arbitranda~~ putamus, imminuta eius membri humiditate (quae
diminutio substantia cerebri, fit ab his qui in immodico cal-
faunt, exsiccata) homines in hunc affectum cadere. omnesque
ob hanc causam desipientes facti. Caput ~~esse~~ leuissimum habere
affirmat, neque mira resoluta, consumptaque ~~aliqua~~ humidita-
te eius, qua grauitate habebat. Hinc aliqui facti melancholici
fauite ob cerebri leuitate imaginati sunt, se capite
caruisse. ob quam rem prudentes medici causam agnouentes
primo cerebri humiditate ~~teat~~ atque refrigerare, ut excrementis
magis scateret, quibus solita grauitatem caput reiperet.
~~et non~~ ~~tu~~ prouocarunt, et mox aliquod graue, ueluti plumbei
pitch capiti superponere uoluerunt, ut ex ~~grauitate~~ grauitate
ponderis ~~in~~ insani cognoscerent se habere caput. ex Virru

de morbo

imbecillitate huiusmodi fieri affectu saepe docuit Galenus, in ~~multi~~
~~magis~~ senio multisq; decrepitis mentis mediocri vacillatio ipso-
rum viribus praedebilitatis observatur. hincq; dicitur bis pueri
senes. ex vaporibus calidis, et temperie calida cerebri, atq;
ex sanguine et bile flava hunc affectu oriri dictu est. et illum
ex his vero ab hoc malo ~~liberantur~~ ~~liberantur~~ qui semel in anno,
scilicet in vere ob copia sanguinis desipiunt, ~~multos etenim~~ ~~omnes~~
enim quos viderim copiosa missione sanguinis demolita sanos
evasisse, observavi. Haec desipientia ut iam diximus ~~in risu~~ et
lantu manifestatur, notisq; his, qui Caput sanguine oppletum
" explicat. obidq; Hippoc. in 6.º lib. aphorism. dixit: Desipientia, (aph. 20
" qua' cum risu fuit, seuriore, qua' vero cu' studio periculosio-
" res. ~~qua' vero~~ (cum studio qua' fuit, ex amarâ bile fieri docuit Gal.
in Comento. omnes vero ha' insaniam tollatur, ut ab aliqua vel
sanguinis vel humoris biliosi copiosa evacuatione, et revent-
sioni eorundem humoru ad longinquas et oppositas partes
" facta. In 6.º ~~lib.~~ lib. aphorism. Hippoc. ait: In insanientibus
" si varicos, vel haemorrhoides supervenerint, insaniam solutio. aph. 21
ex quo aphorismo perdocti alium aphorismu' facere possumus
dicentes: In insanientibus (sanguis copiose vel a naribus, vel
ab ~~alio~~ intestinis, vel ab utero, vel ab haemorrhoidibus ~~copiose~~
effluens, insaniam solutio. atq; eodem modo si in Crura erpedes
vel aliquam aliam partem inferiorem multu' sanguinis devertunt.

ob copia sanguinis amictus factus

vel

valde,

ap. 5/

ut aliquis tumor in illas partes peroritur inflammatorius, ut
sunt erisipelata, ut quaecumque alia sanguinis ad illas partes
defluxiones copiosa apparuerint, quae diu perseverauerint,
omniumq; maxima ~~maxime~~ dolorosa. eodem modo et bilio
sorum humorum copiosa omnes purgationes, ut ad illas partes
deumbitus ab insania homines liberat. ob id dicit Hippoc. in
7° lib. aphorism. A furore difficultas intestinorum, ut aqua interlute
bona. Omnibus igitur insanilibus, quolibet tum sanguinis tum
humorum copiosa evacuatione, ut ad infernas partes deumbitus,
inflammationes, dolores, tumores, Ulceraq; diuina, adiuuabit.
illumq; affectu soluent. Insane mulieres in fluxu mensium
copioso, atq; in partu liberantur. quae ex simplicium caliditate
orta sunt insania, ut ex ictu Capite, ut ex uigilijs non immodicis
ut a sanguinis profluvio, atq; etiam exsiccato Cerebro humore
sanari solent. Biliosa uero Cerebro probe refrigerato, humec-
tato, et in nutrire sanato, et somno recepto, defrutus sanguis
restaurato, et humectato Cerebro. Biliosa uero difficilius sa-
nantur, sed multi tamen prudentes fiunt, ut Capite multum
sudorem exsudato, ut ut iam dixi humore illo bilioso, ut
probe palu, ut uomitu purgato, ut uniuerso inferius pro-
pulso, ad Crura. ut aliam ex ignobitioribus partibus. Difficiles
sunt insania ut Curantur, haec quae diu perseverat, namq; sangui-
nea facilius in biliosas et furio ferinas, et melancholicas, et

phrenitides

17. 15.

phrenitides mutantur, ut ex Hippoc. primo prors. colligitur. Diu vexat
 tum cerebri ex bilioso humore in Continuum mentis vacillationem des-
 venit, vel eo humore imbibito in uniuersa substantia cerebri, quomodo
 blandas ~~et~~ placidas obscurasq; uocatas ab Hippoc. in primo prors. de
 sapientias fieri docuit Galenus; ut cerebro ~~humide~~ exsiccato excaustificoq;
 saepe enim ab his desipientijs diu homines vexati et non curati, furorē
 atq; ferina ea insania, quae ~~late~~ combusta flama bita ad nigritatis
 naturam auertere fit, Corripuntur, ab eaq; moriuntur. Quis igitur
 diu mentes perseuerare, maxima in difficultate sanantur maxi-
 meq; ubi mente capti uigiles omnino existūt, usq; adeo his cere-
 brum exsiccatur, ut neruosa partes conuellantur. ob hancq; causā
 Dentium stridorem cum insania ~~epitium~~ ostendere Hippoc. in primo
 prognost. dixit his uerbis. Si quis strident dentibus non consue-
 tus a pueritia ita efficere, insania significatur, ac mors: sed in
 utriusq; futurū praeuenire periculū, necesse est. si uero mente com-
 tus ita efficiat, admodū iam ~~epitium~~ est. ^{eodem modo et} ~~Barbarus~~ ~~serpens~~ ~~ferunt~~
 hi, qui in insaniam uerere ex diuturna uigilia, curati difficiles sunt,
 minimeq; sanabuntur ex his, qui ob eam causam conuulsi uia obser-
 uantur. dixitq; Hippoc. ~~in~~ in 7. lib. aphorism. ~~his~~ uerbis: In uigi-
 lia conuulsio ~~et~~ desipientia malū. Ab ebrietate etiam multi facti
 insani pereunt, maximeq; hi, qui ebrij cum insania rigent. Hip-
 pocrates enim in eodem 7. lib. aphorism. dixit, ex multa potatio-
 ne rigor et desipientia malū. et Gal. in Comm. ait: Desipiūt autē
 ex talibus potationibus aliqui capite oppletō plurimo sanguine,

ob eam causā

17. 21.

et in p. prors. 17. ut
 dixit Gal. in insania
 ubi nerui ut lombos
 exsiccari solt, tremore
 obseruari. et paulo
 post: in phrenitibus obser-
 uari tremores qui deterriti
 se habent A.

aph. 18

aph. 7

ac

o spiritu calido. ob hanc ipsam vero causam et calidiores redduntur
o principum quidem caput, sed et corpus universi pauci sunt enim ex ipsis
o sunt, qui cum desipientia rigeant, in quibus calor naturalis non auendi-
o tur, sed ob multitudinem exinguitur, sicuti lignis ignis lignorum multi-
o tudine super incedit, et lucerna flamma oleo uniuersim superfusa.
o Ex uirum uero imbecillitate qui desipiunt mente capti ~~perueniunt~~ non
o minoribus uita ~~discrimine~~ in discrimine agunt. De his Hippoc. in
o p. prorrh. ait: Prædebilitatorum desipientia ~~maxima~~ pessima. ut et Praxy-
o xorati. et Gal. in Comm. dixit: pessimi prædebilitatorum ~~desipientia~~
o desipientia ita sunt, ut nullum ex ipsis sanari speraueris, sed de
o his intelligendum desipientis, quæ ex sapientis in nobis partis
o morbosa affectione fitur. in quæ sane genere prognostico
o comprehenduntur insaniens ex immoderata ~~et~~ euacuatione
o sanguinis, quo sane modo superius dictum est ex Galeno ~~ex defectu~~
o ex defectu fieri desipientia, quæ sane si ab simili sanguinis
o euacuatione appareat mala quidem est, cum aliqua uero con-
o uulsione omnino letalis Galeno in 7° aphorism lib. edocente
o quamobrem manifestior erit, si ductur: in profluvio sanguinis
o desipientia, ut Convulsio mali. et desipientia in Convulsione
o omnino letalis. Ab imbecillitate uero et defectu desipientia fit
o mediocri, adeo ut in paucis mente aberrare obseruetur. in uul-
o neratis etiam desipientia mali portendit, ~~quæ~~ quando uultus
o intro in ipsum cerebrum penetrare induit Galeno auctore in 7° aphorism
o uel aduinus uel ipse etiam paulo post docuit, usq. ad ~~meninges~~

meninges

hex 9/

in Com. 9/

Com. 14/

Comm. 24/

ad meningas appellatas membranas cerebri obsequentes ipsum per
 uenisse nutius. Hippoc. aphoris. est: propter plagam in Capite acceptam
 Sopor aut desipientia, malis. et paulo post: Ab ossis, nutiare desi-
 pientia, si in uicium usq. penetrauerit. De Furoris siue insanie
 furiosis ~~et~~ quam Gal. in primo prorr. uocat mentis motiorem, aber-
 rationemq. uolentem ~~et~~ ferinam) prognostico diximus, omnium
 amentiarum, quae uel ex calida et sua temperie, uel ex sanguine
 et bitioso flauo humore fiut, esse deterrima, ac mortales, quoniam
 hac affectio oritur dituente cerebri aucta flaua bitio ut ibi Gal.
 in Cap. dixit. quae omnium humorum humor est natura perniciosissima,
 ob idq. omnes sauisimos morbos ipse parit efficit. De hac Hippoc.
 in p. prorr. scripsit: Mentis ab melancholiam aberrantibus tremores
 superuenientes maligni. et Gal. in Comm. ait: qui ergo ex arabile
 mentem aberrantem superueniente tremore certo moriturum affirmet
 non fallitur. Hoc itaq. amentia furiosa summe in omnibus est pe-
 riculosa, atq. si aliquandiu perseuerat incurabilis. Atq. talis amentia
 homines excitat, tam in ipsa licet Convulsiones pessimi apparent toto
 a mordacissimo, nervorum principio. Sed de melancholia nunc
 agendum agere oportet. Est namq. affectus hic amentia, quae
 cum timore, ac maestitia, ~~conuenit~~ Hippoc. auzq. in Aphoris.
 scripsit: Si timor et maestitia multo tempore perdurent melancholia
 licet eiusmodi sympt. ~~est~~ Galenusq. in 2. d. (causis sympt. dixit
 melancholiam autem dementis, uarias sunt species: prout in ipsis par-
 ticulatim, dolosa suspensa, imaginaciones apparent. In omnibus autem
 uariis commune habetur, quod Hippoc. quoz dixit. si timor et maestitia

Com. 14

ad arabilem naturam magis accedente. A.

Com. 13

Com. 14

humore

absq. uera causa manifestatur. A.

Cap. 14

Cap. 14

maestitia

ratio laetum, ex Galeno. aliqui, affirmant solam imaginationem latam esse et rationem atq. memoriam nequaquam possidebat. multos enim melancholicos uidi, qui recta iudicium rationem ne possidebat.

Horum uaria sunt falsa imaginationes namq. alij timent futura imminetia pericula, ut illi, qui timuit (Galeno narrante) ne Atlas quae mundi sustinere ab eiusse laetitia gente credebatur, a tanto laboris onere ~~diffusus~~ granatus ipsum a se excuteret, atq. ipse cum alijs periret. Alij se bruta esse animalia autumant, et alij sine capite aut aliquo alio membro esse, alij se esse aliud esse imaginantur. Multos ego uidi, quoru alij ex studio atq. ex itinere, ut morose in hanc insaniam uerere, quoru alij ~~se~~ arbitrabatur, se morbo incurabili conceptos, atq. ab ipso morituros, alij dicebant, se morbo gallico aegrotare, pro ipsorum recipienda salute maxima spe creabant. quosdam etiam quos sine causa mortui sunt, timentq. ^{et} falsas habent imaginationes melancholici sunt; vera uero melancholia habet pro causa humorum melancholicorum.

Duplex uero insania est haec melancholica obseruatur, una cerebro ab humore melancholico obleso, quae fit, atq. altera, a melancholico halitu ex aliqua infernaru partium in Caput delato, quam sane insaniam ~~speciem~~ hypochondriacam omnes medici communiter appellant. Prior uero, quae uera est melancholica insania, manifestusq. in hac quae in hypochondriaca homines mente aberrare denique obseruatur: generatur humore crasso melancholico cerebri substantiam perueniente, sicut melius sanguine cerebri facto melancholico, ut Galenus

tradidit in lib. 3. de loc. affect. his uerbis: Ita etiam cerebro accidit ut nonnunquam uniuerso in uenis sanguine melancholico effecto, ob

Cap. 6

Commu...

Comune vitium, ipsum quoque latatur. Maxime vero, reliqui corporis
sanguine prorsus immo, solus is qui in cerebro contentus est, et
alteratur. Idque bifariam fit. Aut enim aliunde in ipsum derivatur,
aut in ipso nec ~~melancholici~~ melancholicus humor genitus est, quum
videlicet interius calor, aut flavam bilem aut crassum atrumque san-
guine superassavit. idcirco docuit in alijs multis locis. Hincque ut Gal.
ait, quod hic humor niger sit ac obscurus, ~~ob id melancholici~~,
obscura loca frequentant, hominumque effugit Consortia, maximeque
lata loca. quia ab insanientibus ex sanguine varia desiderantur.
moestique ac timidi sunt etiam ob atrum hunc humorem: Gal. in eodem
3.º de locis effect. ita scripsit: Sicut quemadmodum perpetua tenebra
omnibus fere hominibus pavorem induunt, nisi vel audaces
admodum, vel edacti fuerint, sic atra bilis color mentis sedem
similem reddens timorem efficit. Etenim summis, tum medijs,
tum philosophis in Confessu est, et humores, et omnia corporis
temperaturam maxime alterationes inalterare, seu mutare posse.
hincque etiam hos ~~in~~ mente captos potius luctui, proclivius ob-
servamus, ut tunc ob sanguinem dementes cunctibus, visumque ut
docuit tum Hippoc. Gal. in 6.º lib. aphorism. sed summa ratione
quaerendum venit, cur melancholici etiam multum videant, saepe
vero melancholicos videre ego multos vidi. Paulusque libro 3.º memo-
ria tradidit. eos lugere, et flere ut convenientissimum esse ex
melancholici humoris ratione, ~~sed videtur~~ quemadmodum videre illos
nequaquam humoris natura suadet, quando saepe Gal. docuerit, ~~ut~~

in mentibus visum sanguineum humorem deestari quid itaque
 dicendum erit, de causa risus in melancholicis. Fortasse dicit aliquis
 risum in ~~non~~ insanis interim humorem sanguineum significare, arguente
 rim fatuitatem, Num risus cum carni absq[ue] ulla modestia vel timore
 sanguinem in Cerebro attestatur in mente lapsis; cum modestia, vero
 ex fatuitatem potius, quim sanguine ipsum risus significat ob
 hancq[ue] causam ad risum propiores ac faciliores sunt homines
 fatui, ut dicatur hoc esse, quia ipsi de quacumq[ue] etiam leuissime facillime,
 & admiratione capiunt, ob ipsorum ignorantiam. vel potius et
 risum in melancholicis Cerebri tum a melancholico humore
 tum etiam a sanguine laesum demonstrare, vel demum quod
 melancholici, contemplationi ceteris Aristotile auctore ^{quod} aptiores sint,
 mundanis miseris, ~~quibus ignari homines~~ gaudentes
 admirantes cum voluptate, rident, sive melius irident, qualem
 fuisse Democriti risum, in eius vita legitur. sed priusq[ue] ad prog-
 nostium auedamus. Sciendum est Galeni huius ^{de} melancholici
 causam ^{dixisse} esse suum melancholicum affirmat in 3° de loc. affect. ~~cap. 6°~~
~~cap. 6° et a Crasso pituita suum ex quo fit etiam epilepsia,~~
^{melancholica ambrosiam fuisse}
~~quinto capite dicitur~~ ac per crassu pituita suu intellexit
 melancholiciu suu, quando ipse quod eius uerba declarant,
 nam postq[ue] ex crasso suuo pituita dixit melancholiciu fieri insaniam
~~dicit~~ ^{quod} subdit: quemadmodu alter uis bilis succus, qui pra-
 a asata flava nascitur, ferina deliramenta induit, dicitur necesse

arra bilis uxa, qui fit ex sanguine sine suo melancholico, qui
com. apt. 59° uel putrescens, ut in 6° lib. aphorism. Gal. docuit, fit arra bilis, uel
à calore epusta excalfacta Combustaq, ut ipse etiam in 3° de loc.
Cap. 6. affect. memoria tradidit. Atq, altera fit flaua bilis, in eodem loco
ipso Galeno docente à calore epusta. ~~Ab uero~~ hoc humore
fit hoc insania ut ibidem docuit, et ab arra bilis ex nigro
sanguine facta dicitur simpliciter melancholica, uerag est
ne exquisita. Ab altera quoq, qui ex flaua epusta bilis arra
bile exitur oritur, fit quidem melancholica insania, sed

no in 5. capite eiusde
libri dixerat. ¹ ferina et furiosa, de qua nuper sermone habuimus. Declinat
non à pituita fieri melancholica insania. in eodem 3° et loc.

Cap. 6. " affectis. tam dixit: quippe non solum melancholicus succus, uerum
" etiam pituita morbum Comitialem comittit. Igitur ea, quam melanco-
" licus succus constituit, in melancholiam transit, que uero à pituita par-
" tita est, in aliam affectione, de qua paulo post dicturus sum, permu-
" tatur, melancholiam uero haudquaquam efficit. quispiam fortasse dicit
" pituitam crassam esse similem melancholico humori, quod frigida
" tum sit, tum ad siccu declinat. Hac itaq, melancholica in-
" sania saepe ut audiimus, atq, docet Gal. in 6^a epidem. his
" uerbis: Melancholici magna ex parte Comitiali morbo afficiuntur,
" et contra, morbo Comitiali laborantes, efficiuntur melancholici.
" atq, horum utrumlibet magis auidit, prout uel in hanc, uel in
" illam partem infirmitas reperit. si enim in Corpus epileptici, si uo
" in mente melancholici redolatur. Hac itaq, insania melanco-
" lica

com. 6.
lib. 8.
in morbo Comitia-
lem mutat. ¹

a lica in multis curatur, ~~etiam~~ praesertimq; in iuuenibus ~~et~~ si in prin-
 cipio ei occurratur. multos enim iuuenes uidi ob studioru frequen-
 tiam factos melancholicos, qui dimisso studio satietatem rursu reuoluunt.
 multosq; Galenu ab hoc malo liberasse in 3.º lib. d. loc. affect. (Cap. 7º
 legitur. multosq; atq; multos solu balneis, uisusq; humido, neq;
 conuulsi nullo alio adhibito praesidio. multi uero iudiciu potius
 deperierunt quam medica opera curantur. Difficilius curantur,
 melancholici, qui lato cerebro parte primario affectu, utpote
 quando in cerebro generatur humor melancholicus, et non ex
 universo corpore ad ipsum transmittitur. Cerebru etenim ~~est~~
 ita lato maxima cu difficultate corrigitur. cautius. Cauti autem
 admodumq; dilig accurati esse debent medici, ad melancholicoru
 curam, ne tum ~~ab~~ a seipsis uel occidantur, uel ex aliquo sereno
 somibusue precipitentur, tum ne medici ipsi ab ipsis noxam pa-
 tiantur. Hunc namq; agitur, quum Bassani Delphinus a Como ex-
 iret polonia in astinis caloribus factus melancholicus,
 timebat enim, quod in eo itinere ~~erat~~ cum hereticis hominib.
 comertiu habuisset, inquisitu uero primo d' heresi, et tandem uene-
 rat in eam sententia, ut a iudicibus lata fuisset sententia, ut in foro
 publice moreretur, ipso uiuo cute a corpore decorticata,
^{sub} plenilunio ~~agere~~ in aurore luescente sole cum ~~et~~ ipse uelociter
 audiisset, eius a quodam fuisse pulsatu ostin, timens ne esset ^{insaniret}
 satellites, qui ^{non} uenisset, ut ipsu morti darent, quamestis ~~ad me~~
 ad summa domus

^{domus}
~~ad summam~~ uestigia euolatus, ex altissimo podio se precipitem dedit.
 uicamq; ac insaniam cum morte commutauit ita misere. Quam
 obrem iocundus audio Vidum Viduam~~is~~ medicum florentinum, alias
~~in capite a melancholico uulneris~~ suscepti uulneris à uiro
 melancholico memorem, cum ipse in publica academia fuerit
 à quodam in medicina laureando, ~~est~~ qui pro huius insaniam
 curatione multa auxiliorum genera meminerat, audiuisset
~~subdit~~ te dixit, hinc tu iuuenis in arte uideris, quod optimè
 mente captorum remediis silueris, ignorauerisq; subditq; memoria
 suscepti uulneris, quasi non parum ira motus, furor, fures sint
 uera ac optima ~~remedia~~ melancholicorum remedia. Melan-
 cholici ~~re~~ liberantur saepe ab aliqua febre, quarumq;
 maxime. quod affirmatum esse à Galeno ~~de epilepsia~~ in epilepsia,
~~in~~ in p^o. et 6°. epid. legimus. ~~et~~ largaq; tum narum sanguinis
 atro, particulatimq; ex sinistra nase, atq; ex haemorrhoidibus;
 uel ex utero profusio, optima est melancholius, nec non
 lienis tumor, ut uariolae, ut ~~et~~ nigra icteritia, ut scabris
 ut ~~et~~ alui melancholica deieccio, ut uomitus demum confert
 melancholius. Hippoc. in 6° aphoris. ait: In insanientibus (Gal.
 dixit de his qui ab humore melancholico insaniunt, intelligendum
 esse aphorismum.) si Variolae, uel haemorrhoides superuenient
 insaniam solutio. Antiqua ex hoc humore melancholico insa-
 nia incurabilis redditur. at de ~~et~~ tertio melancu-
 lia

cum hac scriberem iuue-
 re melancholici per manibus
 hinc quem paucis dieb;
 sanguinis caetera missio
 purgatione, atq; dulcium
 bibacum usu curauit. hic
 est anros agit de uer-
 ato, bilioso temperando
 ac equito timet eum
 dum esset melancholicus
 se multa ob peccata esse
 damnatum dicebat, se in
 capite se audire sapientis
 me quompiam qui ei dicitur
 esse damnatum, atq; posse
 soluari. hic enim eo tempore
 non nisi templum et sacerdotem
 se sacramenta hereditabat.
 à balneo sumpto in capite
 subito caput a malo se
 leuari. N.

aph. 21/

52

melancholicis tenere, quam hypochondriacā, melancholicā, vel hypochondriacā
flatū appellare; aliquid etiam dicimus, quod saepe multos
usq; ad mortem hic affectus concomitetur. Hunc affectū
aliqui melancholicā, atq; alij flatum hypochondriacū appellat
ut testatus est Galen 3° lib. de loc. affect. Vocatq; ipse suae. Cap 6°
morbū tertium genus melancholicū, quā a ventriculo ortum
habet. affirmatq; nomen accepisse à melancholico humore.
De Causis huius affectus, non una est apud omnes medicos opinio.
namq; Gal. ex Dioclis mente ait huius passionis Causam esse ~~esse~~
Calorem ~~per~~ peraultū in venis mesentericis, atq; ipsarū vicinā
obstructiones. atq; in ventriculo portonarij, pylorū sicuti appellat
inflammationē. quod his verbis docet in eodem lib. inquirens:
Sicut enim venarū, quae ventriculo contiguae sunt calor exasperat,
sicut partes, quae iuxta portā sūt (sicuti pylorū vocat) inflamma-
tione laborat; Atq; videtur quidem in ipso inflammatio esse.
Sanguis autem in parte inflammata contextus, et crassior et
atru' bitis magis conformis; itaq; quemadmodū elata ex Venē
ad oculos fuliginoso quodam, aut fumoso halitu, aut crassis quorū vaporibus,
similia, ut in suffusione accidentia contingūt: eadem ratioe
sublata ad cerebrū ab atra bitis evaporatione, veluti fuligi-
nosa fumosaq; melancholica euenient in multū accidentia.
Ego vero multos vidi, qui primo à longa Ventriculi passā Cru-
ditate, atq; postq; ipsos diū flatū Copia molestauerat tunc
etiam in animā accidentia melancholica uenisse, quae ~~quae~~

melancholia

et mox factos by
pochondriacos &

Sape contentus
in stomachi uasis
sanguis melanco-
licus, sublata ex
eo ad cerebrum tra-
spositione melan-
cholicam excitat.†

~~melancholicam speciem~~ Ant. Multos etiam uidi ex quibus hepatis
summe calidum fuerat, aut lacum liem ~~obstruunt~~ in hunc incidisse
morbum. ~~quamobrem~~ ^{sed} dixerim ego, seu portonarij in hunc inflamma-
tionem ~~est~~ datum est homini dementia facere, ^{que} ~~quod~~ alijs inflammationibus
que non ex melancholico humore orta sunt, datum non sit, nemo enim
est, qui ab alijs inflammationibus, ortam melancholicam insaniam
obseruauerit.† Morbus hic curari solet, in principio si recte
trahatur, si uero cito curetur, ~~trahatur~~ ut Caliditas immodica
~~et uenarum mesenteriarum~~, ut etiam hepatis, a quo atrii salitus
ex sanguine expulso in Caput elati melancholico parum auidentia
uel liem ab ~~est~~ obstructione liberetur, sanaturq. in mortalis
atrophiam homines ~~deducit~~ deducuntur. atq. hoc de insanitum
prognostico dicta sint.

54
tū interire. In morbis itaq; malignis, alijsq; omnibus urbe-
mentibus semp̄ illas urinas tales hātes hypostasas exitum
postendere, in alijs vero micaribus longitudinem, iudica-
rimus.

Quid urina insciji agrotis milita, et quid fauca et ~~omnia suppressa~~, omni-
noq; in neutis morbis intercepta significent.

Capit. 10.

Urinas in acutis febribus Continuis agrotantibus insciji exire malum
utiq; est, quoniam cerebrū male se habere, agrotosq; delirare, aut
renum vel vesicā sensum esse extinctum, significant. Ha autem alterum
duorum certo praesagunt, utpote vel mentem agrotare, vel sanē vi-
res adeo debiles evasisse, ut amplius non sentiant; Aliquando enim
ita agrotos ita militonem esse oblitos, observantur, ut aliquibus
mingere volentesq; ob eamq; causam ab ijs accepta matella, mingere
amplius non recordantur. In pestilentibusq; morbis non pauci hoc
modo delirij ~~aut~~ concepti, observantur. Urinam vero ab ijs in-
sciji hātes militarum observatio nihil certi observato agrotis prog-
nosticatur, Cum ijs enim alia vna sunt consideranda signa, ab
omniumq; tum Urinam, tum signorum ^{significatione} praesagatio futuri est iuda

ganda.

indaganda. Quae enim ex urinis ob facultatis extinctionem insuper agrotis mi-
 guatur leuiales iudicantur, ^{quales} ut in, quae in muliere, Hippocrate narrate
 decumbentis in foro mendacium ~~quae multi sunt~~, fuerunt. Paucis uero
 urinae in continuis febribus, ardentibusq; maxime, mali utiq; existunt.
 significant enim ab igneo calore serensam humiditatem ualenter
 absumi, multoq; magis si etiam tenues mingantur; ueluti in Dromeda
 dai uxor, et filia Sargaradis uingere, atq; in ea muliere, quae apud
 Sisameru, et partimcedem, decumbebat, nec uox in Uxor Beulid, Apollonio
 Uxor Beulidis, et Adolescente Melibae ab Hippocrate in ~~Sisameru~~
 et obseruata. Haec namq; urinae paucis, tenues, mortem cito agro-
 tos subsecuturos explicabant. ob ipsarum enim tenuitatem natura
 tempore opus habere ad malos suos conuocandos, ueluti commo-
 strabatur; neque ex paucitate eam ad exitum auertere, ~~idcirco~~
~~nullo pacto eos posse superare humores, et priusquam eos quae~~
~~superare, ipsam extinguere debere, significat.~~ ~~Uxor enim uox uox~~
~~profecto~~ ^{nota} ~~animaduertere~~ debemus, quamq; tenues ac paucis urinae sint
 leuiales in ijs morbis, nihilominus non agnoscat omnes cito exitum
^{prognosticant} antecedunt, sed longo in eorum tempore; ut in Apollonio, Uxor Beulid-
 dis, et Adolescente Melibae uisum est. Apollonius enim uiam
 ad quatuor cum triginta diebus protraxit. et Uxor Beulidis die primo

et
 p.
 Sa
 in
 sa
 li
 ca
 pe
 ch
 in p. op. l. m. s.
 h. e. r. e.
 U. p. i. d. l. m. m. i.
 m. s. t. s. t. e. s.
 m. s. t. s. t. e. s.
 m. s. t. s. t. e. s.

et vigesimo obiit. Melibaeus Adolescentis viginti quatuor diebus. Sunt igitur
hae pauci urinae exitiosa, si modo ab exorta humiditate in continuis
febris tunc tunc mingantur. quandoquidem ob multas alias sane
causas pauci exiunt, ut superius dictum est. quarum aliqua non exitum
praedant, ac aliquando ab ipse sanitatem praeparantur contingit.
Veluti quando sudoris, vel vomitus, vel alii quosdam bona ac copiosa
evacuatio praecesserit, tunc temporis eam salutem explicat.
Qua vero penitus restiterunt in continuis febribus proximum esse
exitum ~~et~~ expliant: Significat enim calorem febrem
victorem adeo esse, ut ipse omnem humiditatem sanguinis hau-
serit, ob idque illi morbum natura superasse. In sileno enim paulo post
antequam ipse morietur, urinae restiterunt. Et in angina, et
Cycui multare, et illo Melibaeus adolescente, urinae proxima in morte
restiterunt. Supprimuntur etiam Urinae absque febre, ob lapidem inveni-
entem, vel vesicae exitum ipsius impediens. Huiusmodi urinae interruptae
haud ita exiguum periculum hominibus impendit, ut ita ut in Cicerone
diamentis succurratur, aegroti quam cito emoriuntur. Non pauci enim
ex hoc morbi genere obierunt.

postquam pauci prius
in loco morbi in
apparent mor

An Urinis Cruditatem, Compositis Naturae generat morbos iudi-
casse aegrotisq; sanitatem restituere.

Cap. ij^m

Consideremus vero, ut modo suam urinam cognitioni praeparati

prognostici faciamus, ex urinis cruditatem In Urinis demonstrantibus,
 possint morbi bene ac salutari Crisi iudicari, acriter homines
 inde sanari hoc autem si resoluatur, non modo prognosticationibus
 urinarum inspectione peroscenda adiuvabit, ac ei etiam ora nimis
 quae ex factu ratione accipitur, sputorumque. Ab his etenim tribus
 excrementorum generibus, scilicet Urinis, faecibus ac sputis tota lottio-
 nis cruditatisque cognitio de hunc habet. quod dicitur de
 urinis dicitur, in alijs quoque fere eodem modo veritate
 habere erit supponendum. Dicitur vero sapienter a nobis est, Con-
 creta leuorem latissimamque fere iudicium, atque Cruda morborum
 longitudinem, recidivas, labores, atque mortis aegrotis ~~signa~~
~~facile~~ quod ~~profecto~~ Gal. In primo et Crisi. et in p. epidem
 confirmat. ~~non~~ ^{non} quomobrem ex his dicitur, morbus non cum signis
 cruditatis posse interim iudicari? Caterum hoc non nisi in ro-
 bulissimis corporibus observatur, diffuleq; non parum ab his iudicium
 capitur, iudicationesq; Crudis ^{cum} ~~existantibus~~ urinis diffulem epetum
 habere sicut melius nos non ita facile quibus quimus cognoscere,
 Alias etenim pluries ex Gal. didicimus, Iudicatoriorum non in
 iudicantium alia profecto seculata, et alia diffulis esse iudicij: secula
 liaque a seculalibus alijs signis, ab his, qui diffulem edunt iudicium
 iudicium interstinguatur. Urina itaq; Cruda diffulem habent iudicium,
 quoniam ex ipsarum ratione morbi longitudinem ostendunt, quo pacto

et aliter
 cruditatis

prognosticare:
 Cap

salubriter morbor
 eo non iudicari

cruditatis

igitur

igitur integre morbi, Urinis cruditatem demonstrantibus, quoniam
~~in~~ reide iudicari? posse vero iudicari nemine negare ^{experientia} ratione
posse putamus, tum in pluribus aegrotis ab Hippoc. in ~~various~~ eodem
lib. narratis id fuerit non nisi semel observatum. Galenusque in ^{sed plurim.}
profesto verbis in primo lib. de Meroze loquens ait: Quod uero in ^{com. 2. cap.}
epitu totius narrationis scripsit. In hoc non erat reiditua, sed
crebro sanguis eiam post iudiciu erupit, eo est dictum, quod abque
urinaru Concoctione esset iudicatus. Cleonitides uero urinis tenui-
bus, rubrumq; sedimentu habentibus, qua Cruditatem ad huc in hu-
moribus ~~atque~~ esse demonstrabat, die octuagesimo, ut Hippocras
in p. epidem. docuit. multo sudore fuit integre iudicatus. et De Meleto ^{com. 2. cap.}
ne, de quo nuper Galenu locutu fuisse vidimus Hippoc. hunc in modum
scripsit, inquit: Die quinto e sexta nare offensa profluxit merus,
sufficit iudicatus est. a iudicio insomnis erat, delirauit. Urinis tenues
subnigra. Simili etiam modo Nicodorus, ut de ipso ab Hippoc. scri-
bitur in 3. lib., urinis multis et hinc multa sedimenta habentibus, qua
certo humoru Cruditatem adesse demonstrabat, est iudicatus copio-
so sudore iudicatus. De Muliere uero morosa in eodem lib. hinc
in fine illiusce historiae legitur: Circa tertium diem urinis nigra
et tenues, suspensio diu erat rotunda, non subsidebat, sub iudi-
cium copiosi menses prouenerunt. Quamobrem non dubitare oportet
hos conscriptos aegrotantes urinis Cruditatem demonstrantibus,
tibus, prorsus integre fuisse iudicatos; possunt itaq; febres urinis ^{accusatos.}

aliqui

alijq; signis cruditate ~~etiam~~ significantibus non nunq; salutaris
 Crisi ~~aliqua~~ iudicari. Hoc vero ut hae res probe à nobis intelli
 gatur, memoriam nostram est mendum, quippe urinas, ~~crudas~~
 quibus, agrotantes à febribus aliqua ^{crisi} evacuatione liberantur
~~esse~~ iudicantur, non omnino cruditate, sed humores partim fuisse
~~a natura~~ concoctos, partimque concoctos ~~in his significatis~~
~~humores~~ cum urinis perfectam in humoribus cruditatem si
 gnificantibus, velut tenuis albi, aquosius ~~crascentur~~; qui ^{sunt} vium
 quidem sunt crudissima, febres posse iudicari neutiq; est creden
 dum. At Cruda cum quibus, morbi possunt aliquando ~~in~~ iudicari,
 non absolutam ~~est~~ ostendunt in humoribus cruditatem, sed
 ipsos humores partim concoctos, et partim ~~non significare~~ habere
 nusq; cum metonem dixerit, absq; urinarum concoctione esse iudi
 catum absq; ipsarum perfecta concoctione intellexit. Namque In Cleo
 nastide Hierodemo, Mulierq; morosa, Urinae cu ipsarum agrotis
 iudicarentur non omnino Cruda erant. Urina enim Cleonastidis
 quamq; ob tenuitatem, Cruda essent, habebant tamen horum
~~sedimentum~~ colorum, atq; rubrum sedimentum, quod etsi non ~~erat~~
 perfectam, ~~no~~ concoctionem humoribus significaret, nihilominus ^{aliquam suspensi} ~~partem~~
~~lucem~~ ^{rationi} hypellatis factam esse comostabat. In Hierodemo Urina
 multa, albi cu multo sedimento ^{optima} fuerat, quamq; ob
 multum sedimentum magis de crudo humore evacuati nobis

Cruda obser
 uatis
 esse sed partim
 Cruda partim
 concoctas videri
 peria concoctis
 am, et prim esse
 humores liqui
 fiores.

apparibus
 Cruda

perfectam,

partem ostendat.

apparet enim satis esse manifestum, idem esse excrementum quod
excreatione educitur, atq; ex tussi, quippe pituitosum, mucu-
sumq; excrementum, modo simplex, atq; immixtum exeat. Contingit
enim saepius pituitosum illud sputum in aliquam partem pectoris,
aliquam alterius humoris, ut multorum recipere mixturem,
mixtumq; etiam aliquando in pulmones descendit. Quamobrem
ratio suadet, sputum in Cerebro generari excrementum illud
pituitosum ex ea, quae fit in eo membro concoctione, hincq;
fit quod hi, qui frigidius, humidiusq; possident Cerebrum
multis sputis vexantur, distillationibusq; magis vexa-
ri ~~solent~~ etiam soleant. Cerebrum enim, quod in stomachu
Diarrhea fieri significat, idem facere multa sputa mani-
festant, siquidem ut Diarrhea, generatur ex Cerebri dimi-
nuta concoctione. Generantur etiam aliquando sputa in aliqua
pectoris parte inflammatione correpta, ututi in pleuritide
atq; alijs partibus regionis pectoris inflammatis observatur.
Varia uero sputa porro ac alia excrementa, apparere
soleant, quando ipsorum alia sint crassa, alia liquida sicut
tenua, et alia spumosa, Aliaq; multa, viscosa, alia rotu-
da ac densa, et alia multa, aliaq; pauca. rursu alia
sunt simplicia, impermixta, atq; alia mixta, ut uari humorum
mixta. et alia unum saporē atq; alia alios sapiant, et etiam
hoc modo etiam varijs coloribus, ut alia ~~crassa~~ ^{limbica} excre-
menta

in pulmonibus generatur

generatur in pectoris parte

sputa varia

si generantur sputa
tenua

nexta

excrementa, crassa, namq; alia alba atq; alia alio constat colore. ex eductionis etiam ~~etiam~~ facilitate, atq; difficultate habent differentiam. sufficit autem nos nunc spurorum aliquarum differentiarum causas cognoscere. aliasq; in poste-

rum docenda erunt. Crassa igitur sputa ut ab his incipiamus, vel ex crassa pituita sunt, vel ex melancholico crasso humore in pulmones descendente, vel in pulmones tenuia excrementa crassa fiunt à calore agente in ipsa. Nam et crassa viscidaq; excrementa in febris collecta calore illarum partium insignem diu agentem ita densare resolvendo tenuiores partes, atq; crassiores densando, ut lapidem saepe ipse generaverunt.

(Causa spurorum
crassa)

pulmonum

efficienti obser-
vatur. A.

A. Galenusq; rotunda sputa hoc modo generari in 6° lib^o epid. scripsit his verbis: spurorum rotundorum veluti materialis

(Rotunda spurorum
com 3
1736)

causa crassitudo est, atq; tenacitas humorum in febris pulmo-
nis collectorum: causa veluti effectrix est localis calor, et in

quibusdam febre vacantibus id fieri vidimus, qui per valde
longum temporis intervallum nihil mali pati videbatur: atta-
men isti omnes postea phthisi contabuerunt. Viscida

(Viscida)

tenaciaq; eodem modo à calore ~~ita~~ evadit, ut in ple-
uritibus observatur, in quibus spura intra pectus per
tuum tempus retinentur. Ceterum generantur etiam in cere-
bro saepius ob eandem causam, atq; ubi ~~etiam~~ pituitosus mu-
cus bili permiscetur. et homine etiam utente cibis
sanguinem viscosiorem generantibus, viscida fiunt sputa

Tenuia

Simplicia uero mixta, fuerit, quoties simplex humor ex-
 purgatur. et permixta ubi pituita alijs mixta est humori-
 bus. De Coloribus ~~uero~~ spucorum Gat. in 2° lib. de locis
 affec. scripsit. quippe iam ostendimus, omnem inflamma-
 tionem ex affluentia fieri sanguine. Quapropter si biliosus
 fuerit sanguis, flauum aut pallidum erit sputum, si pitui-
 tosum et spumans, et candidum. si ~~est~~ melancholicus, aut
 nigrum aut liuivum. Si nihil horum sanguinem infecerit,
 rubrum. quin etiam in pleuritide saepe numero magis biliosum,
 in peripneumonia uero magis pituitosum. Sapo-
 res etiam uarij uariam tum humoru sputis mixtura naturam sequuntur
 tum uariam caloris alterationem in simplicem humore
 pituitosum: namq; ubi humor est ~~per~~ minus conuol-
 tus a cerebri calore, insipidus redditur, et eo magis coctus
 acidus, atq; adhuc magis dulcis, et adhuc magis salsus,
 omniumq; maxime amarus et acris: quostamen sa-
 porem ~~at~~ in aquoso humore fieri posse multi contendunt.
 Salsus uero sapor in sputis plerumq; eo humore in
 cerebro aliquatenus putrefacto, exoritur. ut in ~~li-~~
 dis halitibus sursum in Caput ex internis uisceribus de-
 latis, uel calfacto cerebro perobstructis aliquando
 cutis Capitis meatibus: sanguinea sputa fuerit a sanguine
 pituita

Simplicia
 permixta
 Coloribus
 Cap. 9.

flauum
 pallidum
 candidum
 nigrum
 liuivum
 rubrum

Saporibus
 Causis

sanguinea
 pituita

piruici permisto, qui ex uel ex capite, uel ex parte pectoris
aliquo uase uel aperto, uel rupto, uel ~~ex~~ eroso, ~~in~~
emanat. et purulenta ex pure, quod tussi excernitur, ut
in empijs et plethysijs apparet. Cum uero apparent spura
cum frustulis carnis, uel aliqua bronchio, sumus nos id
esse ob ulceratos pulmones, ut testatur est Galenus in 4.
lib. de loc. affect. fatere uero ipsa inditui purrefactio
nis est. ut docuit Hippoc. in libro quinto aphorism signi
ficat enim uel ulceratum esse pulmonem, uel humores in
pectoris parte collectos computuisse. Concocta in ple
uriticijs, ut docuit Galenus in primo lib. et Crisib. stat
atq; in p. lib. aphorism. sunt alba leuia, aequalia medio
crem coherentiam, substantia habentia, qui faciliter ex
puitur. et Cruda sunt crassiora, tenuiora, uisida, spu
mosa, ~~flaua~~, pallida flada, et rubra, difficulter ex
puitur. Maligna dicuntur esse liuida, nigra, uaria, et synuata.
Hecq; nunc sufficiant pro uniuersali quadam spucorum
tum differentiaru tum Causarum Cognitione. Horum
uero spucoru Cognitio, scilicet illoru qui tussi per os
excernuntur, adprime erit utilis, summeque nobis con
ducat cupientibus praeire ueros euentus morborum
partium spirituosarum. Alia uero qui uel simplici
expuitione

De empijs et plethysijs

De empijs et plethysijs
Causa purulenta
Tandem
aph. 15

Spura concocta
De empijs et plethysijs
Cap. 4
aph. 15

Cruda quodlibet

Maligna dicuntur

expuitione, vel excreatione per os excrevatur, pecto-
 ris partium morborum cognitioni inutilia existunt, capitis
 vero, ~~non utilia, atq;~~ faucium, at tracheae, arteria morbo-
 principij, atq; oris ventriculi morbis utilia sunt. Hip-
 pocrates in proverb. ait in pleuriticis frequens sputa-
 tio mala. Quamobrem sputa, quae tussi per os educuntur,
 quod Iasaram partium partium pectoris prognosticum ma-
 nifestent, ceteris, utiliore habent observationem:
 Idcirco de his praecipue in hoc libro est agendum,
 alijs non neglectis.

quid sputa ferantur
 ad p. de morbo p. 11

quid sputa latras puer
 de morbo

Quid nihil expuere in pleuriticis, peripneumoniacis
 alijsq; spirituosarum partium inflammationibus
 significet, atq; portendat.

Cap. 2^m

Multis modis à nuper dictis sputis in pleuriticis, et
 in alijs spirituosarum partium inflammationibus nos
 prognosticum indagamus, quippe ~~aliquando ab~~ ipsorum primo
~~scilicet~~ concoctione ac cruditate, scilicet, quando sunt
 enim Cruda, qualia esse dicuntur, tenuiora, crassiora, vis-
 cosiora, pallida, subflava, flava, spumosa, difficul-
 ter educta. et Concocta alba, laevia, aequalia, medio

riter

mediocriter crassa, retegus permista, absq; ullo factore
observata, quaeq; facilius tussi reiciuntur. Secundo
à spuris indagatur prognosticum non ipsorum coctione vel
cruditate considerata, sed malignitate. maligna enim
in pleuriticis sunt spura, nigra, livida, et uariorum coloru
syncera, purulenta, fatidaq;. Nunc uero ab his exordia
mur, quae cruditate, et coctione, nobis agrotantium
prognosticum manifestant; atq; primo à cruditate signi-
ficantibus. Bisariam autem in his spirituosarum partiu
morbis, praesertimq; in pleuriticis, humorum cruditas
observatur, uero modo ab agrotis, qui nihil expuunt,
atq; à spuris crudis observatur. quid uero nihil agrotus
~~illu~~ expuere in his spirituosarum partiu inflammatio-
nibus, particulatimq; in pleuritide, à nobis morbo
lateralis appellato speculemur. Nihil enim pleuriticis,
peripneumonicis expuere in morboru primis temporibus
maxima humoru cruditatem significat, nihil enim
expuere Galenus utrius aegros crudissimisq; compa-
rat. et ob id crudissimu esse morbu manifestat, et
multo magis, cu tardant expuere ad augmentum
usq;. ~~hinc~~ In ipso uero tempore et multo magis
in statu nihil expuere pleuriticis et peripneumonicis
omnino lethale est. Cum igitur medici tardius inipere
expuere observat, morbu prolixiorum, et periculosum
prognosticat. et cu etiam in alijs temporibus hoc ~~hinc~~
fit, exitium. Nihil enim agrotus in morbi principio
expuere natura nondu humores coaguisse conuoceri indicat:

et foetore exera extrinsecus. ~~Conditio non semper significant.~~
Namque, vero ex ipsorum tartu malignitate uita pituita pr
sagatio peruestigatur, utpote quando ipsorum Colores, uirides
liuidos, nigrosq, ipsa synera, et uia bene permista, uel in ipso
ut foetorem obseruamus. Quae uero ab illis exordium, qui
credentes atq, conuoluntate uel ab agrotantibus praeparatione
manifestant, ab ipso etiam priori loco, qui crudicatem in se significant
non huc adde committunt. Bufariam uero in ipso spirituosorum
latae partu morbu, cruditas humoru medius manifestatur ^{praesertim in}
unil modo ab agrotantibus, qui nihil expuunt, atq, altero a ^{pleuriticis}
spatis crudis obseruati. Cuius igitur in illis agrotos ex parte
opuere in ipso spirituosorum partiu inflammationibus, partia
lataeque in pleuride, a uolhis morbu laterali manipato,
not hunc ~~non hunc loco~~ ^{non hunc} ~~conuoluntate~~ ^{conuoluntate} ~~Verum in uero~~
quibus modis in illis expuere solent in ipso agrotis, cum ipsi sepe primo
uuantur in primis morboru principij, ^{In quibus tempore morbus est crudici,}
pleuriticis, peripneumonici, expuunt, ^{et ab causa eadem}
partu in illis expuunt in pleuriticis etiam cum humoras
crudissimi existant, agroti nihil expuunt. Altero uero pleuriti
cos expuere humoru maxima cruditatem ostendunt, ideo
longum, uel leualem fore morbu significant. Lingua autem
Nihil etiam expuere pleuriticos peripneumonicosq, ut ~~iniqua~~ ^{iniqua} ~~crudissimi~~
esse morbu manifestat et huc obseruatur in primis morborum temporibus
maximamq, cruditatem ostendit, et ob id morbu prolixiore prognostice
medii cum tardius pleuriticos incipere expuere obseruare. Cum uero

in alijs morborum temporibus nihil expuit, perniciosis est. Nihil enim agri-
morum principio expuit &

~~quodiam naturam nonde humores capere concoquere explorat, et non~~

terbatur quando non solum in morborum principis, sed in alijs etiam

temporibus nihil expuere ^{incipit} ~~apertur~~; Naturam enim non posse totos

humores superare id proculdubio ostendit. Unde miramur non debe-

mus si exitum subsecuturum a medicis inde solet peritosis progres-

tionemque. Nihil enim expuere, aquosius urinis facile posse

comparari, qui profecto omnium summam in humoribus crudicia

rem ostendunt, facile posse comparari. Gal. in p. lib. de Crisp.

Cap. 12. in hunc modum scriptum reliquit, ita sequens: Sic enim in laterum

et pulmonum passionibus ea, qui proprie sputamina, urinarum

subscidentur assimilantur. Nihil vero omnino expuere, sed

fussum tantummodo suam habere, tale quidem est, quale in

urinis excrementis crudit, quod aquosum nominamus, hocque in mul-

tis ferone locis legitur. ~~particulatim in p. aphorism. Hippoc.~~

atq. maxime curata ^{significat} Diuturnum uero morbum nihil expuere in spirituosam partem

Comit. inflammatione in p. lib. aphorism. ita scripsit: si quando

uero cum tali perenni correlatione inflammatio fuerit, ut nihil

foras effluat, tum de concoctu difficilem, et diuturnam eam inflam-

mationem fore est necesse. Verum enim uero non dies in quibus

nihil expuatur tanto arduius oportet. ~~et necesse oportet~~ siquidem

in primis diebus pleuriticos nihil expuere, neq. profecto omnino

exitiosum

exitiosum est signum, necq[ue] longā semper fore inflammationem inde
demonstratur, si modo postea agri statim exsuarat. hancq[ue] ob causam
si septimo, vel nono, vel undecimo, multoq[ue] magis in alijs posterio-
ribus si ipsi agroti exsuarare inciperint, longam fore inflammationem
manifestionū erit indicium, atq[ue] nonnunq[ue] etiam futuri exitij. Namq[ue]
nisi humores collecti in pleuram membranam per spata expurgantur et
suppurati ~~effluunt~~ ^{effluunt}. quod sane et Hippoc. in 5° lib. aph. nostra
memoria mandauerat ita inquiens: Quicumq[ue] morbo laterali labo (aphis)
rantes in quatuordecim diebus non sepurgantur, ij ad suppuratio-
nem vertuntur. Significat igitur nihil exsuarare post primos dies ^(suppurantur)
scilicet in sexto, septimo, octavo, nono, undecimo, duodecimo, et
tertio decimo, et decimo quarto, multoq[ue] magis in alijs poste-
rioribus diebus, semper si agri debeant sanari, quod profecto
ab alijs sputorū notis, atq[ue] ex aliorū signorū observatione facile deprehenditur,
manifestum fiet, non nisi prolixiori tempore posse sanari,
tandē destitū, morbosq[ue] longos absq[ue] dubio fore. Ceterū melius
est, ut Anaxionis historiam contemplemur, qui tantū die undecimo referente Hippo-
crate ^{tantū est} mo exsuarare cepit, quartoq[ue] et trigesimo die ^{factū fuit} iudica-
tus. Huius ^{agroti} ~~historia~~ historia de salice de ipsius morbo alio ab Hippoc. ^(con. lib. 7)
in lib. 3° epidem. ita scribitur: In Abderis Anaxion, qui iuxta
a portus

166
viciis, Thracias habitabat, febris acuta inuasit, lateris dexteri dolor
Continuus, tussis sicca, neq. primis diebus expectat aliquid: siri-
burdus, pervigil: Urina bene colorata, multa, tenues. Sexto die
deliravit: neq. calefactantia aliquid proficiebant. septimo die
magis laborabat, quia febris incendebatur, et dolores non minue-
bantur, tussesque infestabant, et difficulter spirabat. Octavo uero
in cubito secus, sanguis multus fluxit, qualem oportuit. do-
lores remissi sunt, uerum tusses, et quae à pulmone humidiora,
die decimo septimo Caput pauca quaedam concolta expectare: lena-
tur est: sicciculosus uero erat, neq. à pulmone boni expurga-
tiones. Vigesimo septimo die sudavit totus, per Crisim febris
omnino soluta est. Ex hoc enim Anaxionis Casu facile quisque
scire potest, illos, qui tarde expectare incipiunt longo tempore ab
inflammationibus ~~liberantur~~, sed quae non inuicem contingit, si quidem
quousq. aegri expectare incipiunt, principium morbi esse creditur,
et cum incipiunt expectare, statim morbum augmentum accipere.
Quam obrem mirari nos profecto non debemus, si morbus in
longum protrahitur. Cui itaq. nihil per plures dies in pleuri-
tide expectat, longo proculdubio morbo sunt labo-
raturi, acq. longo saepe tempore sanitatem recipient.

qui sanari
debet.

Qui

qui vere in primis diebus aliquid expuit, citius sanatur, si
seuq' hae sputa cito apparentia cito ~~consumendam~~ pleuritide
praesagiunt, perinde ac urina hypostasim, suspensionem, aut
bona nebulam habentes cito febrem solutam iri demonstrat.
ut superius demonstratum est. Terminantur etiam in plurimum ple-
uritides ad diem quartum decimum, vel vigesimum, quoniam quidem ter-
minum si habere haec debeant, neustarico primis diebus aliquid
expuere agros ~~debet~~ est necesse: Si enim Anaxion ante ter-
tium diem, ut ait Gal' in p' lib. aphor. Hippoc., expuisset vel
circa septimum, vel nonum, vel omnino undecimum diem iudicatio
esset subsequenda, et si in ipso die tertio spuerit, quartum
decimum diem non transcendit. Pleuriticos vero non amplius
expuere, cum tamen antea expuerint, pessimum est signum,
agros enim ad exitum auctore nobis praesagitur. Virtuteq'
ab inflammatione nihil esse ~~decedit~~, ~~et~~ significatur, atq'
ab id ~~non potest~~ ^{nequenter} ~~saue potens~~ aliquid malorum humorum per ex-
pultionem excernere, suffocativa. De quo in Gal' in lib. de Const. ^(cap. 10.)
art. med. ait: ex symptomatibus, ut nihil omnino expuere per-
niciosum, partim quod significet fluxionem in phlegmone quasi
deinde

deinde tam ~~teneri~~ teneri. Partim uero, quia ea uniuersa in
serius contenta ~~conumpitur~~ ita seratus faulis et procul à labori
labore saluberrimus est, eo longe etiam magis, si conuolta
exuantur.

De sputorū crudorū in morbis partium spirituosarū signi-
ficatione

Cap. 3.

Cum uero acri aliquid copuat, quod tamen crudū sit, uelut quod
ad substantiam aquosam, uel nimis crassum, uel spumosum, et
quod subflauum pallidū, subrufum, subflauum colore leuatur.

minus longi
fore morbum
explicatur

In morborū exin principijs huiusmodi sputa si apparuerint,
cruda, praesertimque in primo die, uel secundo, uel ad plus in
tertio quāq; crudiora ^{esse morbum} ~~etiam in~~ ~~summitibus~~ significat, tamen
toto morbi solutū in prognosticant, hocque à Galeno dicitur

die

lib. 1.

in lib. prim. ap. theorism. Hippoc. ita dicente: Sed et q̄s,
qui postea apparent iudicia sumuntur, ueluti in pleuritide
sputū si statim initio apparent breuem fore denuntiat, si uo
posteriori conspiciatur, longam. Si igitur cruda sputa in primo
morbi insiden, uel in prima auersione, qui ut Gal. in primo

lib.

et nos
poch

sa
in
sax
li
e
pi
e

lib. de Crisib. docuit, tribus diebus terminatur, apparere, semper
cito solucam in ~~inflammationem~~ inflammationem, demonstra
que vero post apparuerint, semper longitudinem portendunt.
acque nonnunquam etiam exitum. Deiciuntur itaq; hinc ob
causam medici, qui cruda spura semper in ijs morbis visa
semper portendere longitudinem, arbitrantur, siquidem in pri
ma accessione, atq; longe magis in primo insultu inflamma
tionis apparentia, breui tempore persolvendam inflamma
tionem cito expliant, manifestiusque hoc habens in p^o lib. de 64
Crisib. explicavit, ijs profecto verbis dicens: si spuram in latera
li morbo statim post apparuerit, insidente morbo, cum fuit bre
uissimam, id est antequam secunda accessio inuaserit, adhuc enim
lateralis morbus dicitur insipere, non solum quando huiusmo
di accessio accessu habet, vel statu, sed in tota declinatione, atq;
vix ante, quam secunda inuadat accessio, qua neplurimum
in laterali morbo tertia fit die. Quae vero mox apparent sem
per morbum fore longum pronuntiant, non nunquam etiam exitum
longum quidem morbum esse pronuntiant, ubi micis necque
admodum urbens est inflammatio, quoniam naturam pau
latim rales peruenire, morbi benignitas sicut, permittitque ^{humores}
exitum.

derimus, ex q̄ Galeno in p̄lib. de Crisib. hunc in modum d̄
Concoctiones celeritatem iudicij, et securitatem sanitatis
ant. Quamobrem quocumq; tempore hae Concocta sputa appu
int. cito morbu solutum iri demonstrant, multoq; magis si in
na expuantur. Copia; in morbi statu copiosius aegroti expuunt
declinatione minus. Concocta autem ^{exij} la maxime esse
qua sanis omnino similia conspiciuntur; idq; ~~est~~ Gal^{us} in p̄lib.
de Crisib. ijs profecto verbis edocuit, ita inquit: et sputum quo
que cum fuerit exquisite simile illi, quod aduenit sanis, integrā
sanitatem instrumentorū, quibus vis spirandi est demandata, significat:
si quo modo autem impediatur, atq; a naturali recesserit habitu, tati
em sanam esse demonstrant, quantum ipsam formam naturalem
amiserit. Quo citius, vero sputa Concocta excreantur, eo hae
vires morbi ostendunt. quando enim pleuritici incipiunt
expuere, Concocta pauca, tunc morbi principij finem accipit, ijs parum,
inflammatio adaugetur, quod sanā tempus eousq; durare dicitur,
quo sputa exquisite Concocta extussiantur. statim vero habent,
ubi ipsa exquisite Concocta, atq; citra difficultatem extussiri ab
ipsis observantur. Cum pauca mox Concocta apparent, nos ad de
clinationem auctioris; morbumque lapsisse declinare nobis com
monstratur

et mor
pochu
Sa
in
sura
li
= p
c

monstratur. Concreta itaq; sputa semper bona existant.
Ipsi ac tutissime morbum à natura victurum prognosticant.
noro ex ipi probe non sunt concreta, sed subcreta, quom-
per diximus, morbi primu tantu tempus finitum esse
unt, idcirco longu quidem paululu fore morbu predictat
xione enim, de quo ~~atq;~~ verba fecimus, die tantum de
limo septimo sputa pauca concreta conspeta sunt, ideo rariu
haud est si tarde levandu morbu pronuntiabit. ipse enim
higesimo tantu diu est sanatus.

Quid sputa alba, pallida, flava, rufa, rubra, nigra, acq; varia
significent.

Sputa aliquando uno colore continentur, et aliquando multiplici
et varioru; praesertim ea qui alba appaent, ubi neq; aquosam
neq; nimis crassam substantiam habuerint, bona continentur,
naturamque humores noxios perovisere significant, hancque
magis de causam Gal. in p. lib. aphor. Hippoc. dixit, sputum, quippe
quod perfectum significat concretioem, album leue, aequaleque
et non nimis crassum, aut nimis aquosum, à mediis conspui debere.
Hae igitur ex albis sputis salutem aegrotis desina significabunt
futuram

utramque ab his exap. coloribus, qui glutinosi ac rotunda conspiciuntur,
namque ut docuit Hippoc. in 2. lib. prognost. ~~Unguis filios~~ ipsa mala est
semper censerem debent. Pallida vero flava, rufa atq; rufa candiditate
notam in succis significare Gal. in lib. de Crisib. memoria prodidit.

Rubrum vero autem a sanguine inflammationem illam partium spir
tuosam ortum ducere, expliat, atq; testatur. idcirco ipsam minus
esse periculosa noxum ostendit: si enim hoc sputum in morbo primo
in principio conspexitur fuerit, status quem citissime futurum praesa
giri a medicis potest, ut super quibus a nobis visum est. Vinde virides
vires atq; subiginosum ~~est~~ est dicitur, quando serosus humor
quidem inchoat per anatur, ob idque plerumq; exitum significat,
et ~~est~~ multo magis nigrum, quod a vehementiori assatione Hypha
ipsi oritur, ut a vehementi perfrigeratione aut Caloris
extinctione. huiusmodi nigri coloris in pleuritico sputis
observati, semper exitum praedicit, particulatim in morborum
principiis, non est absque forsitan credere hoc sputum nigrum in
statu morborum aliquando Critice extrahi, seu tunc, sed tunc
ut unq; ut saltem rarissime quidem evadit. quondam
vires aut rarissime pleuritides aut ex suis ipsi nigris, subleat,
interdum, oritur a natura veni solent. ad multo

in primis

et mo
poch
Sa
in
sax
le
p

minus ha inflammatione uenitur si ab ijs rigis suis, qui
ab aduente, perassanteg, calore sunt, illas fuisse perortas
uerimus. Apparent uero uariang, in acutis morbis sputa
nigra et uariis sanguinis rigis grumis effecta, qua sori
esse letalia esse Hippoc in lib^o de morbis acutis ijs profecto

topis/ uerbis significat, in inquiris: quum igitur affuerit simul
singulis, simulq, cum satua sanguinis grumos nigros tunc
do uicent septima die moriatur. pul uero exspatis, uo
ris, multiplicibus coloribus ^{observantur pessimi} ~~conspiciuntur~~ etiam

existunt, significant etiam inflammationem, a uariis malisq
Varia humoribus esse perortam. Hippocratesq, de ijs eodem lib^o
topis/ 2° et morbis, hoc etiam uolui memoria mandauit, inquiris:
" Quibus autem statim sputa uaria sunt, et dolores ualde acuti,
" In tertia die moriatur.

Quid sputa permista, synuera, spumosa, fortida, dolorem
secundum leuantia, et qua uia leuant, significent.

(ap. 6°)

topis/ Hippocrates in 2° lib. prognost. ait: sputum oportet in omnibus
coloribus, qui sunt circa pulmonem, ac latera celeriter ex
pui ac facile, commistumq, uideri uehementer flammam sputi
et panto

a morbo exurgente citius ea manifestentur. omnia itaque sputa
 sive tussi in ijs spirituum partem morbis. resecta, ma-
 la existunt, exitiosaq; viridia, nigra, et varia. quae vero
 probe sunt permista, utpote, ut ait Hippoc. quando ^{excretioni} pituita
 haec flava bitis est permista. boni faciunt iudicium. Verum enim
 vero ex ijs ^{non ex illis dicitur} ~~exspuuntur~~ sanguinei sputa bitiosa haec pituita per-
 mista, in defluxionibus Capitis ad pulmones. ~~haec flava ut Gal~~
~~in multis suis eorum haec sputa plerumq; in hanc observant~~
 sunt, ijs omnino similia, quae in novellis Impijs factis, sive
 453/ "suppuratis observantur. Deq; ijs Hippoc. in 2° prognost. ait: quae
 "cumq; suppurantur, dum serratio bitiosa est, exitiosa admodum
 "sunt. plures ego observavi in quibus bitiosa haec sputa pituita
 phthision, permista extussibantur, mortuos esse: quamobrem in distilla-
 tionibus Capitis ad pulmones, ipsa maxime periculosa sunt
 in pleuritici, ^{in pleuritici} ^{ut adcur} ^{redimus} medicanda, ex synipros ^{et} ^{grossis} sputorum ~~ratione~~ ^{significatio}.
 siq; exspiantur nonnulla sanguinea, quae non modo ma-
 la dici debent, ac quoniam optima censeantur, siquidem in
 pleuritici talia sputa tum salutarem, tum curatu faustam
 morbum ostendant. ^{Nihilominus si post principium in augmento}
 vel, alio tempore sanguinea apparuerint, periculum minitari ex hoc
 nolentis sputis a nobis ~~seculo~~ ^{prohibetur}, praesertim sermo
 videtur, quod novam inflammationem indicent fieri sive ipsam vero
 vari, quod est morbum incipere, ob quam rem in his, qui ~~et~~ in morbo,
 utati priori ut deinceps ipsi, vitibus imbecilliter evasere, periculu
 erit ne nova fluxionem viamque iterum querat. in quibus enim pleuri-
 ticorum

et mo
 post
 Sa
 in
 san
 li
 p

et me
poch
si
si
sa
li
p

sapissimę exitiosa, siquidem semper Gal^o si p^o lib^o de Crisib^o
doctores maxima insignem significat puritatem, qua sane
in ipi morbis maxima natura manifestant. In ipi enim pleuritis
empios, euasisse.
quos phlegmas euasisse suspicamus, ut certiorum cognitionem
eadeo habeamus, sicut Carbonibus huius mandamus,
aut ipsorum, si qua fit puritas, grauior tuncque manifestetur.
quasidonea tum eos qui empia ^{et qui} phlegmasi sunt concepti,
hac arte, quippe illius ^{tatoris sputori obseruatione cognoscimus} ~~grauitatis~~ ~~offici~~ ~~odorati~~ ~~olegimus~~
an vero ipsorum desperata sit salus paulo post. uidebimus.
qua uero ex sputis operantibus dolorem sedant, alienantq;
omnia boni iudicij esse creduntur, atq; ex opposito, qua
dolores non leuant, alienantq; malum ^{ipis} ~~inferre~~ ~~iudicium~~
~~reddunt iudicium.~~
~~Carora semper profecto operantur ex sputis dolorem non tam~~
~~liberantibus sedantibus, ^{sapissime} ~~non~~ ~~enim~~ ~~ipam~~ ~~qua~~ ~~dolore~~~~
non leuant, ~~operantur~~ ^{quando} ~~significat~~ ~~suppurationem~~
fieri ipsa significant, aqua salta pauca liberantur. perse
uerantia enim dolores, si thoracis partibus, suppurationis
nis esse nota. Hippoc. in 2° lib^o prognost. nos ita edo-
cuit, inquit, qui cum autem dolores ex his sedibus
non desinant, neq; secretionum purgationibus, neq; uictris

sapient

hoc si

subductio

subductionibus, necesse est eas in iustis, in suppurationem
necesse suendum est

^{Anteali spubi}
De sputo sanguinis, quidq; ipse in morbis procedat progressio.

Cap. 7

Qui terra tum sanguinem expunt omni exitu periculo vacat, tunc
si dixerit Hippoc. in 4° aphorism: Sanguis quidem supra qualicumque (apt. 25
malum. ipsum de sputo intellexisse oportet sanguinis, cum tussi excreti. (2

Malum siquidem semper iudicari, acq; uteris debet etiam sanguinis sputi
tussi secundum illo ab hoc iudicio excepto, quod ex capite distillat, in non
in fauce tussi expellitur, excreaturq; Sanguinem etiam cum tussi
ex capite descendente plus expi habet de hoc affectu morbo procedat (3

Quibus ex pulmonibus, pectoribus, off partibus extusitur, pectus sanguis
quidem de pectore letalis exeret, omniumq; maxime qui ^{signo} ~~aliquo~~ ex
pulmonibus regit, vel ex ore rivas expellitur. Porro in iudicio adq; sanguis
omnis sanguis, qui ab illo partibus expiatur, omnia letalis est iudicandus
siquidem plures, qui sanguinem in affectu lovis exparant, habent vari

variis morbis, ut nos in 5° lib. de loc. affect. edocuit. Alibi Hippoc. dicitur (Cap. 13
cum paravi medicina studij operam dnam aliquem sanguinem thoracis

uase propterea exparant in ore su ratur fuisse. In etiam uir erat, et
triduanos. ~~Etiam~~ quadraginta annos, qui texendo tollari peltus ita
pluribus percussioneis in ipso fregit, sanguinemq; in magna copia tussi-

excreavit. hancq; sanantq; remedijs, a Gal. in his morbis reuocatur
ad sanguinem usus, aliquibus diebus restitui. Coetero ad solium operi

tum

ut ipso ebulliente, exudantibus, vel tenuissimo facta, vel ob aliquam
 aliam causam apertis, foris exeat, tussicundaque expulitur. Quam
 sanguis etiam tunc expulitur, ruptis, vel erosa aliquo vase pectoris
 vel pulmonis. ex his vero sanguinis expulsiōibus, dicitur priores
 esse periculo observantur, tertiarum periculosissima. multaque et
 magis ubi sanguis ex pulmonibus prodicitur, fiantis usque
 minori lani periculo ruptis, aut erosa pectoris vasa, quam pulmo
 ni saxam pugnare, ^{et pulmonum quoque, ut ruptis ac esse saxam possit pugnare}
~~aut inflammatio et facta inflammatio, a~~ ~~aut saxam pugnare, ut saxam~~
~~matia, sanantur, sanabiles, aut fit saxam reddunt, hanc~~
 ob causam Hippoc in septimo lib. aphorismarum ait: si sanguinis sputum, pur-
 gis sputum, sicuti, nec, quibus, cur, aut Gal. in locum sputum sanguis
 sequentem habet puris excretionem, sed quod malignum est, dicitur
 cuiusmodi ex pulmone fere editur. sanguinis, tunc sputa omnia,
 quae ex vase in pectore, vel pulmonibus aliquo, ruptis, vel erosa expu-
 untur mala semper existunt, periculaque a pulmonibus ea modo
 proceduntia. qui ~~Gal. in lib. de loc. affect. dolente~~ ~~in lib. de loc. affect. dolente~~
 mentingui solent spuma, rubra, et alba, ac quae colore, nec quanti-
 tate, nec dolore, qui ex aliqua alia pectoris parte, sanguinem effusum
 dolorem profundum eos sentire, et reossum, nequam vero dicit
 sanguine a pulmonibus de emanante, est praeterea sanguis ex pectore
 re veniens niger, multus, absqueque spuma et pulmone ruidus, spu-
 ra multus, et spuma spumosus, qui igitur ex pulmonibus editur
 sanguis mortalis fere semper esse solet, cum ab ipso progrezura
 expulitur. ab eo etiam sanguine certis phloe humores corrumpuntur,
 mox

et pulmonis
 etiam vasa
 fractura aut
 erosiones
 prius facta
 inflammata
 (aph. 10)

prodeunt ex
 alijs partibus in hunc
 modum modis hunc
 sicuti A

Cuius vera natura
 ut ut esse

mox

moriuntur. De his Hippoc. tempus quoque ipsorum exitum
 infestans, in laboribus dicit. A puris spatio phthisis, et fluxus,
 quum vero spatium curatum fuerit, moriuntur. (Coeterum nos
 scire etiam oportet in his partibus pelliculis, membranis unguis
 partitulum sub costis locantur, et pulmonum inflammatio
 inter omnes sanguiniferas, cum tussis, qui tamen exitiosus
 non est. quum si in principio apparuerit illam inflammatio-
 nem, si tunc adhaeruerit fore mortem praenotatam, namque primo ex-
 pira duras habet, tunc nulla sanguine est benignior, nullusq.
 haerens efficit mortem, ut Galen. et prognost. perdoctum reli-
 quit. Cum vero tarde apparuerit diffiale efficit iudicium signi-
 ficat Galen. die longum mortem ostendit, periculis maxime, et tanto
 tempore minus estinguitur, eoque magis si in alijs humeribus
 videri apparuerit. Hippoc. etiam de ipso libro flava non vultu
 in hoc ^{hinc frange} ~~est~~ esse in eod. prognost. in profecto verbis
 ostendit, Hippoc. inquit.
 149. 10. a pariat ~~pariat~~ Sicutio flava non multa permista
 sanguine in pulmonis parte, et tunc iusta exierunt, salutaris admo-
 dum est, si septimo die, tardius ut neque secunda est. (cum pueris non
 humore ^{longiore non, fuit,} autem est periculofior sanguinis, expectio, quoniam ta-
 racione ~~est~~ tempore a natura ille humor pericogitur, cuiusq.
 multo magis si crassus, acq. viscidus ipse fuerit. si tarde itaq.
 hinc spumam apparuerit, longitadinem, unaque et saepius exitum
 prognosticant
 si vero sanguis in his morbis cum atrabili expua-
 tur, tunc profecto esse, multoq. magis, si tardius fuerit

et me
 poc
 Sa
 in
 san
 li
 p

unde viscidus
 crassa

observatum

obseruatum. Coeterum ad biliosa, alia sputa modo auctamus, priusq[ue]
loca de biliosis tractemus. atq[ue] mox de alijs etiam agemus.

De sputis biliosis, pituitosis, atq[ue] melencolicis.

Cap. 4^m

Putaueram ego, qui haec de sputis biliosis, pituitosis, atq[ue] melencolicis
a nobis scripta sunt, posse huic prognosticandi negotio plene
sufficere, sed paulo post, uisu est mihi, priusq[ue] ad purulenta auctorem
melius esse, ut ~~de~~ ^{de} ~~istis~~ ^{istis} alius magis repetita lectione, tractarem
his a biliosis principiu[m] fauente. Biliosa itaq[ue] sputa ea sanè omnia
intelligimus, quae quouis modo, ut spumosa, ut alijs permista, bilis nam
nobis representant. Cognoscuntur, autem colore maxime, atq[ue] etiam
sapore. Color enim à quo quidem optima maxima pars cognitiouis ha-
betur, biliosorum sputorum est flauus, et pallidus. hos etiam colores
amaram bilem demonstrare, Galenus in 2° lib. et loc. affert nos per
docuisse ^{alios} ~~sapores~~ recitauimus. Bifariam specorum uero sapor amarus,
atq[ue] perleuitur. Verum ^{Ceterum} ~~enim~~ ^{si} saporem tantu[m] ~~ipsu[m]~~ ^{in ipsis} et saporis quali-
tatem cognoscendis sputis considerare nos debemus, cognitio siquidem quae à
solo sapore accipitur sapor nos decipit, cum uix rare contingat biliosa,
ta, quae sunt sputa, nullo sapore, ~~ut~~ ^{neq[ue]} ~~amara~~ ^{atq[ue]} ~~acri~~ ^{acri}, sentiri idq[ue] in
causa erit maxime pituitosi insipidi, uel salsi, portioneis commistio ob multu[m]
qua bilis sapor proprius delitescit. Hincq[ue] longe quidem mea conuicta
errant medici, qui in plethysis suspitione, non nisi sputa salta, uel uenia magnifaciunt

exponant

extiment, proinde in distillationibus licet audiverint sputa ipsi caru-
 nq' caruisse saporibus, ^{et ipse periculi non timere} ~~non fatentur~~, sapienter sua frustiantur solutio-
 cum postea ab ijs sputis, ~~et~~ venarum factas erosiones Cuentorum
 spatium apparitione cognoscant; a quibus ^{infelices} ~~multa~~ agroti tabidi
 sunt. quomodo enim medius Colorem potius attendere, quam saporum
 debent ~~in hi par esse videtur~~. Ceterum dicit ~~fratrem~~ aliquis sputa
 ex colore bilis immixta, si caruerint acri co sapore, nullo pacto abesse
 esse timenda, ~~et ipsorum tractu qui acris sunt~~ ~~et~~ hanc sententiam
 eos retinere, maxime ~~debet~~ omnium fore medicorum auctoritas, quae est
 ut ad ~~essent~~ sputa sanguinis ab erosio venis perorta, semper sputa
 aut saluberrima aut acra habuerint saporum habentia tussi sapienter
 reiecta antecedant. multoque magis cum et rei natura id nobis fau-
 le suaderi queat, nam non nisi qui aut salis aut acris, aut acida ^{sub} erodunt
 capropter ea sputa, quae debent ~~ita~~ excedere, necessario aliquo illo
 trium saporum sapore debent. Verum quamquam ipsi eam pro se habent
 auctoritatem, quam reicere a membris consuevit, atq' etiam ad id non
 ratio suadere videntur, nihilominus cum plures observationes sint, et
 quotidiani a medicis obseruentur, quibus haud propterea ipsi in sputis
 saporibus, sputa ab erosio venis, ut conuictur, succedunt. ego enim
~~plures~~ hunc in modum in sanguinis sputa incidisse, tabidiorumque curasse
 obseruavi Cayri Aegyptij, lingua saae urbe, ut in lib. de medicina
~~medicis~~ alias dictum est, atq' Deu Concordante, in lib. de medicina
 aegyptiorum, quos non pro manibus habemus, dicitur. multi

et me
 poc
 sape
 an color uis
 in attendent
 in sputis
 ut saluati
 2050
 A
 suabet

sanguinis
 non alios

lue

Febre magis consumebatur: ac iterum atque iterum plus expuebat, ad eorum
magna sputi quantitate redderet: quocirca magis in crescendo febre, ac
resolutis viribus, eorum, qui tabe raverunt, exemplo mortem obiit.
Alterum uero quem conspicimus, ei statim ab initio cognito malo
deinde alium uidi eodem fere modo sex mensibus, ac alium quoque
diutius laborantem: igitur qui primus nobis occurrit initio quidem
mali habere, sed tandem pessime affici uisus est. Alterum uero quem
conspicimus, ei statim ab initio cognito malo, presenti medicandi
succurrere tentauimus: ac multo magis etiam tertio. At quamuis
negotio utrumque liberare conareretur, nihilominus neque eorum ullus
neque alius post eos seruari potuit: quum enim morti iam proximi essent
pulmonis ipsius partes quasdam partes expuebant. Ego uero Cyri
iuuencem quandam hebream nuptam hoc modo obijisse, uidi in pluribus
qui tabidi emar obierunt, bitiosa haec sputa obseruauimus. quocirca sputa
flauca, aut pallida in suspectis ad phthisim ob aliquam distillationem ex
capite in pectus, quam nullo aeri sapiant capite, semper si diu perse
uerauerint, leucalia sunt ~~etiam~~ ^{Atque etiam} ~~etiam~~ ^{qua.} ~~etiam~~ ^{qua.} ~~etiam~~ ^{qua.}
gustui ~~non~~ manifestauerunt. haecq; sufficiant de sputis bitiosis in non
febriantibus, inq; ipi particulatim, qui distillationibus molestantur. In
conspicis uero aliquam inflammatione in pectore quam per parte per
orta non ita erit iudicandum, siquidem in pleuritico si ipsa citius
apparuerit, non solum morbus periculis uacare, et etiam celeritatem
solutionis, ~~etiam~~ ^{etiam} morbi significat. primo enim ipsa uera ac aggestam
pleuritidem ostendit, utpote quae fit pleura membrana costalis uera
gente, ab humoribus tenuissimis, qui bitiosiss ~~est~~, inflammata.

Vera

Et m
poc

S
h
sa
li

Aspuitur bilis
in pleuritico

solutionis

enim ac absolute exquisitam pleuritidem ex sua bitiosis fe
 hinc omnes medici nonnulli satioris est, quia cum ea membrana tenu
 limas habeat venulas, non nisi succos tenuissimos recipere potest, q
 quidem bitiosi existit spuria vero, qui fit ex mucus illius par
 inflammationis inflammantis, non ex alijs etiam crassioribus succis
 generantur. quamobrem in pleuritide hac flava, aut pallida spata
 non sunt timenda, quinimo desideranda. In peripneumonia autem
 lupius vidi spatu ipsa subsequuta fuisse. Casum modo secutus admir
 tione digni modo praenarratis Merostia habeo Andrea de fabrica (Casus Andreae
 spectabilis fabri)
 qui non modo ex patre, qui plethysi interierat, ortu traxit, at plures
 filium quoque genuit, et ipse, qui eandem mortem obiit, eius, ita
 usque, ita ut fata in adversa ea subolis natum, ut ait Hippoc. habet
 tabidum videntur. Is enim interitus iam mensis praeteriit, me aut
 vixit, fatalem mortem ipse quidem maxime timeret. quamprimum sedulo
 me ipso de singulis, quibus opus fuerat, interrogato, nihil aliud in eius
 corpore mali esse comperio, quam quampiam fuscioris, ut loquar, admo
 dum, nec satis molestam, et si obtinuissem, et eius patrem, uxorem,
 filium, qui tabidi ^{obierat} ~~existerat~~ ~~causa~~ ~~matrem~~ ~~obierat~~. Cum hinc
 ante eam tempus esset, in quo sane tempore cuius eundem tempo
 ris Hippoc. in 3. lib. aphorism. edocente propria sunt symptomata,
 casum haud multa diligentia dignum certo iudicavisse. pro illorum
 autem morte non parum timens interrogo illum, an si spatis aliquem
 saporem aut salsu vel aerem tam aliquando gustaverit, et ipso spatis
 miti illud repente, spata lupio videre non bis, at pluries caro, qui

tamen

et m
poc
cauli
si
si
sa
li
p

si tamen restat malignitatis ipsa habere Comperio, ut esse a
petuitosa, nec parum lenoris habere. haudq; difficultor fuisse
do eporeta. Cum hoc autem eo modo pluries observaverim nite
mali suspicor, et paucis ei administratis auxilijs, ipsoque melius
se habere Bassani me conferens medicinam exercendi gratia
pro aliquot menses, ipsa reliqua Marostica, sed non ab eo priusq;
ipse ut noluerit suam domum mihi, ob nuper ditorum tabidorum
mortem, maxime suspectam amplius habitare, sed in aliam se
potius Confosse transferre Calide adhortatus fuero. Abi mor
melius se habuit, domum exedebatur, solitaq; sua negotia sanus
repperat. Coeterum ipse non obstantibus, paulo post domum exgressus
sanguinem cum tussi expuit, neq; nec alicuius medicum avertisit
prius, quam postquam cum ipso videret. postquam vero ab
ipso avertor, obstupesci cum ipse sanguinem expuisse, neq; cum
admodum molesta, ut aliquod ^{fracturam} aut rupturam forte ab ipso accipere
potuisset, neq; in urinae aliquo loco erupto laesentia vana
et doloris mihi in ^{fracturam} inquit non esse sanguinis exudationem
ex principij venarum apertione. Coniuncto, ex lenoris defectu illarum
Causarum, quae talem sanguinis exudationem semper antecedere
solent, quae omnes in calore communicant. aut a latens aut
a corporis motu aut alicuius alia re sanguinis ebullitionem cau
sare harum omnium Causarum ^{fracturam} mihi demonstravit san
guinem potius in putribus vena alicuius vena ipsum expuisse

defectus

osidit

... hinc / ... hinc impeditur quia res de nostro calore patitur, et enim ab igne, nam ...

Rationis / ... hinc impeditur quia res de nostro calore patitur, et enim ab igne, nam ...

et m
poc

... hinc impeditur quia res de nostro calore patitur, et enim ab igne, nam ...

hinc impeditur
quod factum est
calida sunt facta

... hinc impeditur quia res de nostro calore patitur, et enim ab igne, nam ...

... hinc impeditur quia res de nostro calore patitur, et enim ab igne, nam ...

... hinc impeditur quia res de nostro calore patitur, et enim ab igne, nam ...

... hinc impeditur quia res de nostro calore patitur, et enim ab igne, nam ...

... hinc impeditur quia res de nostro calore patitur, et enim ab igne, nam ...

... hinc impeditur quia res de nostro calore patitur, et enim ab igne, nam ...

... hinc impeditur quia res de nostro calore patitur, et enim ab igne, nam ...

... hinc impeditur quia res de nostro calore patitur, et enim ab igne, nam ...

... hinc impeditur quia res de nostro calore patitur, et enim ab igne, nam ...

... hinc impeditur quia res de nostro calore patitur, et enim ab igne, nam ...

in nobis nisi semel sine natura calida... quia tenuia et sic... quae sunt...

Atque in eo... varicosam... ut hinc... et crassitiam... impedire posse...

Tamen... aliqua... facile... visum... neg... non... causa... est...

Oleo... probat... calorem... et... crassitiam... oleum... calidum... ad... non... Respondet... oleum... multum... calidum... non... Respondet... oleum... quod... calidum... non... Respondet... oleum...

Oleo... calidum... Respondet... oleum... quod... calidum... non... Respondet... oleum...

si oleum... calidum... non... Respondet... oleum... quod... calidum... non... Respondet... oleum...

si oleum... calidum... non... Respondet... oleum... quod... calidum... non... Respondet... oleum...

Bitumen... resina... oleum... calidum... non... Respondet... oleum... quod... calidum... non... Respondet... oleum...

Bitumen... resina... oleum... calidum... non... Respondet... oleum... quod... calidum... non... Respondet... oleum...

Ignis... oleum... calidum... non... Respondet... oleum... quod... calidum... non... Respondet... oleum...

Ignis... oleum... calidum... non... Respondet... oleum... quod... calidum... non... Respondet... oleum...

Quare... oleum... calidum... non... Respondet... oleum... quod... calidum... non... Respondet... oleum...

Quare... oleum... calidum... non... Respondet... oleum... quod... calidum... non... Respondet... oleum...

Quare... oleum... calidum... non... Respondet... oleum... quod... calidum... non... Respondet... oleum...

Quare... oleum... calidum... non... Respondet... oleum... quod... calidum... non... Respondet... oleum...

Quare... oleum... calidum... non... Respondet... oleum... quod... calidum... non... Respondet... oleum...

Quare... oleum... calidum... non... Respondet... oleum... quod... calidum... non... Respondet... oleum...

Quare... oleum... calidum... non... Respondet... oleum... quod... calidum... non... Respondet... oleum...

Quare... oleum... calidum... non... Respondet... oleum... quod... calidum... non... Respondet... oleum...

De causa cui asida ligna facta auerit et per se lenora Geloni

Cui asida ligna
facta auerit
et per se lenora
Geloni

Porro ligna, quae nā frigida sūt, asfaltā facta uiri, non sūt sola vasiosa, tamēss
admodū lenora. Sed principē ac maxime sicutas, quae analogū sūt lenora,
et consumptio aquosa humiditatis, quae igni orat agere lenora. A
Et quod hoc igni nā tale faciunt ut aliquid causa hī in crassitie partiu, sed in
natura eorū frigidā.

De oleo.

Et quod de oleo
quod lenora est,
aut euenit et non
nā caliditate, causa
et quod dicitur
lenora per se.

Et quod de oleo quod lenora est, aut euenit et non nā caliditate, causa
et quod dicitur lenora per se, quod pinguis lenora fit aeris participatione, et aeris
participatio est lenora per se.

Cum dixerit quod
asida ligna nā
talē faciunt ut
quā crassa sūt
quā crassitie
partiu, sed in
natura eorū
frigidā.

Cum dixerit quod asida ligna nā talē faciunt ut quā crassa sūt quā crassitie
partiu, sed in natura eorū frigidā, et hoc sūt impedimento hī quod dicitur lenora
per se.

Et quod dicitur lenora per se, quod pinguis lenora fit aeris participatione, et aeris
participatio est lenora per se. Et quod dicitur lenora per se, quod pinguis lenora fit
aeris participatione, et aeris participatio est lenora per se.

Et quod dicitur
lenora per se,
quod pinguis
lenora fit aeris
participatione,
et aeris participatio
est lenora per se.

Et quod dicitur lenora per se, quod pinguis lenora fit aeris participatione, et aeris
participatio est lenora per se. Et quod dicitur lenora per se, quod pinguis lenora fit
aeris participatione, et aeris participatio est lenora per se.

Ad idem Galeno.

Et quod dicitur
lenora per se,
quod pinguis
lenora fit aeris
participatione,
et aeris participatio
est lenora per se.

Et quod dicitur lenora per se, quod pinguis lenora fit aeris participatione, et aeris
participatio est lenora per se. Et quod dicitur lenora per se, quod pinguis lenora fit
aeris participatione, et aeris participatio est lenora per se.

Et quod dicitur lenora per se, quod pinguis lenora fit aeris participatione, et aeris
participatio est lenora per se. Et quod dicitur lenora per se, quod pinguis lenora fit
aeris participatione, et aeris participatio est lenora per se.

Et quod dicitur
lenora per se,
quod pinguis
lenora fit aeris
participatione,
et aeris participatio
est lenora per se.

Et quod dicitur lenora per se, quod pinguis lenora fit aeris participatione, et aeris
participatio est lenora per se. Et quod dicitur lenora per se, quod pinguis lenora fit
aeris participatione, et aeris participatio est lenora per se.

Et quod dicitur lenora per se, quod pinguis lenora fit aeris participatione, et aeris
participatio est lenora per se. Et quod dicitur lenora per se, quod pinguis lenora fit
aeris participatione, et aeris participatio est lenora per se.

DE CALORE CORPORIS

Et quod dicitur lenora per se, quod pinguis lenora fit aeris participatione, et aeris
participatio est lenora per se.

Et quod dicitur lenora per se, quod pinguis lenora fit aeris participatione, et aeris
participatio est lenora per se. Et quod dicitur lenora per se, quod pinguis lenora fit
aeris participatione, et aeris participatio est lenora per se.

Gal. p. 14

76

Non substantia universalis aerea est, et aere, sicut et semine licet coniciatur, quod
partem sui hominis substantiam participat, plurimum autem aeri calidi in se
continet quemadmodum in coenat. nisi de se aere calido.

Deinde temperat caloris in aere substantiam, ignem autem advenit. Sed et effluvit, quod est toto
corpore fit, calorem advenit, sicut fumi fuliginosi, aridi, et aere, sicut aere
in partem, sicut in hinc temperat calorem natum.

Gal. 1. 1. 37. de humoribus quae solida corpora regunt, sicut Hippocrates. unde esse videtur
arturatum.

Substantia. 0. autem fuit sicut, quod crassa ut crassa non habet substantiam.

Gal. dixit in 1. cap. Apparet autem evidenter emissionem in aere calido quoniam ad
unquam committit, sicut in aere calido quod perperam, neque in aere
sicut in aere.

Sed lib. 5. cap. 5. in aere calido quod totum per se in aere calido est, sicut in aere
partem regunt per se. Sed in aere calido est, sicut in aere.

Quippe quod in crassa essentia est, sicut in aere calido, sicut in aere calido, sicut in aere
in aere calido.

2. lib. 1. 1. med. cap. 99. ad si casus affertus in aere calido consistens medicamentis
in aere calido, sicut in aere calido, sicut in aere calido, sicut in aere calido.

habent, sicut in aere calido, sicut in aere calido, sicut in aere calido, sicut in aere calido.
occurrentia sicut in aere calido, sicut in aere calido, sicut in aere calido, sicut in aere calido.

cap. 95.

quod si parva affertur in penitionibus sicut sicut oportet invenire remedium
quodlibet quod in aere calido est, sicut in aere calido, sicut in aere calido, sicut in aere calido.
habent calida medicamentis, sicut in aere calido, sicut in aere calido, sicut in aere calido.

cap. 95.

Ad 1. lib. 5. cap. 5. de crassibus quae sunt crassibus, sicut in aere calido, sicut in aere calido, sicut in aere calido.
libri crassibus, sicut in aere calido, sicut in aere calido, sicut in aere calido, sicut in aere calido.
sicut in aere calido, sicut in aere calido, sicut in aere calido, sicut in aere calido.

Item quod non idem sicut congelari et refrigerari tenentur illud magis a refrigeratione proveniat. Nam refrigerari est frigidam accipere qualitatem, et congelari est coalescere sua frigore

Quae tenuiora sunt essentia prompte in caliditate tum refrigerantur, et non magis prompte coalescunt, ut aer et ignis. Hoc enim non congelantur, et aer non potius ut uinum, ut pice, ut cera, resina, et mellea, et similia, nec enim est in eis coactio ut tenentur ad congelationem caliditate accipere, quae ad etiam alia calida congelantur, ut plumbum, et stannum, quae magis prompta coalescunt.

Magis coalescunt autem congelatione caliditate ab effectu caliditate, et non magis prompte coalescunt.

Aliquos autem, praeter alios, qui viscosi sunt caliditate, alii adhaerent, alii quidem sunt dures, quidam autem sunt molles, alii autem sunt diffundit.

Concludit, quod non est coalescunt magis ab effectu caliditate, sed in limitatione ad faciendum, ne quidem ad ignem, et caliditate tenentur quod invidetur, praesertim.

Caliditas

Caliditas est quae dicitur, et caliditas pro se, quae non caliditate, uideatur, et caliditate magis, et in congelatione quae pro se, quae pro se, quae pro se, quae pro se.

Hanc non fieri potest, ut est si non caliditate non caliditate, quia est caliditate, non potest ut est si non caliditate non caliditate, quia est caliditate.

In experimento quod est plures adhaerent limitationes, in caliditate et congelatione, et in caliditate, et in caliditate, et in caliditate, et in caliditate, et in caliditate.

Hanc ob causam dixi, et alii arguerunt, quod facti, adducunt, ut patet sanguinem frigidum, quia facti tenentur, et alii, cum sanguine, et in ipse dicit, et in ipse dicit.

Et si coalescunt, et in frigore, et in frigore refrigerationem et congelationem non refrigerant, quae tenuiora sunt, et in frigore refrigerationem et congelationem non refrigerant.

Frigida tenuia facta refrigerant, ut aqua, tardius nam coalescunt.

Quod autem congelatio facta a frigore, et hoc apparet, quod a caliditate, et in ipse dicit, et in ipse dicit.

Sed Caliditas est magis, et in ipse dicit, et in ipse dicit.

propter mel congelata a resolutione tenuiora a calido
 fixa et mel indurata per calidum intelligitur, quia per resolutionem humoris
 facta a calore, ad duo tamen eiusdem humoris species, qui congelati non frigore
 ut per resolutionem calidum dissolui possit.

et m
 por
 s
 h
 sal
 li
 p

quocirca huiusmodi humorum congelationem a frigore dependentem solvantur
 in glaciis.

Legitimi tamen
 legibusque huius
 in huiusmodi
 gelata a frigore

quae sunt sub-corpora humorum, ab humido leguntur, namque
 sunt in natura et liquidum humorum sunt in natura.

Festiva et laevitas in liquidis, qui meatum in istis partibus
 tenuis, neque sunt latissimi, necque humorum in scopulis in
 non penetrare possit.

quae congelantur a frigore
 Congelationem
 Estuorib. 5
 Colly. Cap. 26

quae in spiritibus sunt in natura
 a calore,
 quaedam quae in spiritibus sunt in natura
 a calore.

quaedam dissoluntur a calido
 quaedam dissoluntur a frigido

Sed quae congelata sunt a calore et calorem respiciunt, quae sunt in eis ut

quae a frigore congelantur, si per se sunt inspissata a calore, et subest
 crassitudo similis huiusmodi, est calida, ut oleum gummi

congelata a frigore frigida et sicca esse possunt, si a calore prius sunt inspissata

Congelata a frigore

Congelationem
 a calore
 a frigore

a calore sunt, calida sunt, quae sunt in eis ut
 si sunt
 prius inspissata a calore sunt, sunt in eis ut
 crassitudo sit in eis et quae ab aegritudine sunt
 erit necessario calida, ut oleum gummi.

prius si calida admodum inspissata sunt, sunt in eis ut
 sunt in eis, ut oleum, lac, panis.

congelata a frigore minime sunt inspissata a calore erant
 frigida et calida, ut argentum vivum.

una frena
 et dicitur quod calidus sicut et tenuis quoddam, supplet mensuram partem
 tenuis substantia. Responsum copiam materiam esse realem non
 quidem ex eo, quod dicitur, quod calidus est rarer partem, unde non
 potest esse densus, sed quod dicitur, quod mensura calidum habet, quod est
 tenuis substantia.

Et
 per

Cap. 10

Ad hunc autem non potest calidus ut calidus, per se dicitur, et dicitur quod
 calidus est rarer, unde dicitur, quod calidus est rarer, unde dicitur, quod
 mensura calidum {
 1. tanto calidius sensu est, quanto rarer est
 2. quanto crasser est, tanto magis est rarer, unde dicitur, quod
 rarer est.

C
 h
 s
 l

Ad hunc autem non potest calidus ut calidus, per se dicitur, et dicitur quod
 quanto rarer est, tanto magis est rarer, unde dicitur, quod
 rarer est, unde dicitur, quod rarer est, unde dicitur, quod rarer est.

Cap. 11. Item dicitur, quod calidus est rarer, unde dicitur, quod
 quanto rarer est, tanto magis est rarer, unde dicitur, quod
 rarer est, unde dicitur, quod rarer est, unde dicitur, quod rarer est.
 Item dicitur, quod calidus est rarer, unde dicitur, quod
 quanto rarer est, tanto magis est rarer, unde dicitur, quod
 rarer est, unde dicitur, quod rarer est, unde dicitur, quod rarer est.
 Item dicitur, quod calidus est rarer, unde dicitur, quod
 quanto rarer est, tanto magis est rarer, unde dicitur, quod
 rarer est, unde dicitur, quod rarer est, unde dicitur, quod rarer est.

A

Item dicitur

Item dicitur, quod calidus est rarer, unde dicitur, quod
 quanto rarer est, tanto magis est rarer, unde dicitur, quod
 rarer est, unde dicitur, quod rarer est, unde dicitur, quod rarer est.

Item dicitur, quod calidus est rarer, unde dicitur, quod
 quanto rarer est, tanto magis est rarer, unde dicitur, quod
 rarer est, unde dicitur, quod rarer est, unde dicitur, quod rarer est.

Cap. 12

Expositio ad hunc autem non potest calidus, unde dicitur, quod
 quanto rarer est, tanto magis est rarer, unde dicitur, quod
 rarer est, unde dicitur, quod rarer est, unde dicitur, quod rarer est.

Si autem fuerit calidus ut calidus, unde dicitur, quod
 quanto rarer est, tanto magis est rarer, unde dicitur, quod
 rarer est, unde dicitur, quod rarer est, unde dicitur, quod rarer est.

Ex quibus constat via... calidior, qui aeris motu ratione...

In locis remonibus... aeris... in locis seate...

Itaque... aeris... calidior...

Probat in calidioribus... aeris... calidioribus...

Itaque... aeris... calidioribus...

Ratio... aeris... calidioribus...

Itaque... aeris... calidioribus...

Cap. 20. Summa... aeris... calidioribus...

Itaque... aeris... calidioribus...

Itaque... aeris... calidioribus...

Capitulum

probat aduersus illos qui putant necesse esse mordas sicutelle tenuis perina
utq calida, non sic quicquid tenuis perina calidus, qui et si
mordas non calidus sed frigidus. sed per se perina tendet ad calidum
mordas est tenuis perina, ut dicitur, et per se frigidus, qui et de oculis, sed et de oculis
et de oculis, et de oculis, mordas est frigidus, et per se dicitur, et de oculis
frigidus mordas.

Capitulum

Quis autem ex auro gladius obijcit
Quis autem caliditate sensus obijcit?

an ex caloris sensu in se adstringens
an ex caloris sensu in se adstringens
an ex caloris sensu in se adstringens
an ex caloris sensu in se adstringens
an ex caloris sensu in se adstringens
an ex caloris sensu in se adstringens
an ex caloris sensu in se adstringens
an ex caloris sensu in se adstringens

ad proxi-
mum
nervum

Non quod sic impo-
alio impo-
fronem, et unde in libro tuo de curandi ratione tum de medicamentis
componi scriptis audiam.

Maken in ambiguo esse factum non medorum, qui notemores, aut ex caliditate
aut frigiditate, utriusque ambiguum remanet sicut nervum esse.

beinde plerumque, ut ad sensum simpliciter, et pugnatibus habere facultatem
na enim solus calor, sed et caliditas bitumini, ut in oculis, et in oculis, et in oculis,
reperit et peragitur facultate multum anxia, signum est aqua, et in
na frigiditate et humore, sed plerumque caliditate tum in oculis, et in oculis,
calida.

Calidum malum est, et per se multa frigiditate tenuis
na igitur per se, et in oculis, refrigerantia, et in oculis, et in oculis,
na igitur per se, et in oculis, refrigerantia, et in oculis, et in oculis,

Valesius

Contra autem caliditate passibus, et in oculis, et in oculis, et in oculis,
sed quia non potest esse passibus, et in oculis, et in oculis, et in oculis,
et per se, et in oculis, et in oculis, et in oculis, et in oculis,

Si enim de locutione caloris, et in oculis, et in oculis, et in oculis,
et in oculis, et in oculis, et in oculis, et in oculis, et in oculis,
et in oculis, et in oculis, et in oculis, et in oculis, et in oculis,
et in oculis, et in oculis, et in oculis, et in oculis, et in oculis,

ad proxi-
mum
nervum

ad proxi-
mum
nervum

Gal Cap 32

De lincis... de lincis... de lincis...

per... de lincis... de lincis...

de lincis... de lincis... de lincis...

de lincis... de lincis... de lincis...

de lincis... de lincis... de lincis...

de lincis... de lincis... de lincis...

de lincis... de lincis... de lincis...

de lincis... de lincis... de lincis...

Cap 33

de lincis... de lincis... de lincis...

de lincis... de lincis... de lincis...

de lincis... de lincis... de lincis...

de lincis... de lincis... de lincis...

de lincis... de lincis... de lincis...

de lincis... de lincis... de lincis...

de lincis... de lincis... de lincis...

de lincis... de lincis... de lincis...

de lincis... de lincis... de lincis...

de lincis... de lincis... de lincis...

de lincis... de lincis... de lincis...

Cap 34

de lincis... de lincis... de lincis...

et... per... de... de... de...

de lincis... de lincis... de lincis...

de lincis... de lincis... de lincis...

de lincis... de lincis... de lincis...

la les

cap 93

Utere dicitur procreare videtur dicitur quod dicitur in libro generis in agglutinatione
agglutinatione in adhaerentia ut dicitur in libro generis

cap 94

Utere dicitur procreare videtur dicitur quod dicitur in libro generis in agglutinatione
agglutinatione in adhaerentia ut dicitur in libro generis

cap
por
s
s
s
s

Utere dicitur procreare videtur dicitur quod dicitur in libro generis in agglutinatione
agglutinatione in adhaerentia ut dicitur in libro generis

Utere dicitur procreare videtur dicitur quod dicitur in libro generis in agglutinatione
agglutinatione in adhaerentia ut dicitur in libro generis

Utere dicitur procreare videtur dicitur quod dicitur in libro generis in agglutinatione
agglutinatione in adhaerentia ut dicitur in libro generis

Utere dicitur procreare videtur dicitur quod dicitur in libro generis in agglutinatione
agglutinatione in adhaerentia ut dicitur in libro generis

Utere dicitur procreare videtur dicitur quod dicitur in libro generis in agglutinatione
agglutinatione in adhaerentia ut dicitur in libro generis

Utere dicitur procreare videtur dicitur quod dicitur in libro generis in agglutinatione
agglutinatione in adhaerentia ut dicitur in libro generis

Utere dicitur procreare videtur dicitur quod dicitur in libro generis in agglutinatione
agglutinatione in adhaerentia ut dicitur in libro generis

Utere dicitur procreare videtur dicitur quod dicitur in libro generis in agglutinatione
agglutinatione in adhaerentia ut dicitur in libro generis

Utere dicitur procreare videtur dicitur quod dicitur in libro generis in agglutinatione
agglutinatione in adhaerentia ut dicitur in libro generis

cap 95

Utere dicitur procreare videtur dicitur quod dicitur in libro generis in agglutinatione
agglutinatione in adhaerentia ut dicitur in libro generis

quod est in eis a libere applicato ab eis in hoc mundo esse videtur.
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200

...
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300

...
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400

...
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500

non ut supra dicitur, sed ut in primo ait. Hinc ubi dicitur, quod a quibusdam dicitur
non negat ledet. Hinc dicitur, quod a quibusdam dicitur, quod a quibusdam dicitur, quod a quibusdam dicitur
et sic de cetero.

LIBER II. DE SIMP. MED. FACULT.

Cap. 1.

quod supradictum
Hinc non quidem, sed in seipso, sicut id genus, quod a quibusdam dicitur, quod a quibusdam dicitur, quod a quibusdam dicitur
et sic de cetero.

Cap. 2.

verum qui alios quosdam ostendit, rationes sibi supradictas, et sic ut
apparet, ut alii solent, et infirma colligunt
quod a quibusdam dicitur, quod a quibusdam dicitur, quod a quibusdam dicitur
et sic de cetero.

Cap. Valerio.

Non in eadem sententia... quod si... apparet non sic solum... coloris... fere...

Itaque aliqui opinantur... esse non solum solum, sed...

De profundioribus tamen sensibus... coloris... argentei...

Valerius... argentei... dicitur... autem...

Argenti... dicitur... autem... dicitur... esse...

Nam si... dicitur... autem... dicitur... esse...

Respondeo... dicitur... autem... dicitur... esse...

Cap. 3.

Argenti... dicitur... autem... dicitur... esse...

Nam... dicitur... autem... dicitur... esse...

Et... Por... Sai... Li...

opponitur...

P. dicitur...

Respondeo...

Triplex quod modum in se communi procedit, quod autem resque simpliciter dicitur, quod sunt
omnes per se non dicuntur, sed per propositionem, ut quod resque, quod resque
aliam colligere ut ut in se communi dicitur, tanguntur resque communi.

Quod resque propositio quod sunt ut in se communi dicitur, non autem quod sunt
communi esse resque. Tertio, quod etiam si in se communi dicitur, non in se communi quod
toto in se communi dicitur esse, ex natura ista communi dicitur sequitur, sed in se communi
resque, in se communi dicitur esse resque.

Quod ad hoc respiciendum quod quod sunt communi dicitur
Siquidem calidum in se communi sunt, partim in se communi dicitur
in se communi dicitur, partim in se communi dicitur, sed in se communi
in se communi dicitur.

Resque in se communi dicitur, aliter calidum est
non quod in se communi dicitur, sed in se communi dicitur.
Sed quod in se communi dicitur, aliter calidum est
Sed quod in se communi dicitur, quod in se communi dicitur
Sed quod in se communi dicitur, quod in se communi dicitur
Sed quod in se communi dicitur, quod in se communi dicitur

Resque in se communi dicitur, aliter calidum est, quod in se communi dicitur
Sed quod in se communi dicitur, quod in se communi dicitur
Sed quod in se communi dicitur, quod in se communi dicitur
Sed quod in se communi dicitur, quod in se communi dicitur
Sed quod in se communi dicitur, quod in se communi dicitur

Debetur, ut resque in se communi dicitur, quod in se communi dicitur
Sed quod in se communi dicitur, quod in se communi dicitur
Sed quod in se communi dicitur, quod in se communi dicitur
Sed quod in se communi dicitur, quod in se communi dicitur
Sed quod in se communi dicitur, quod in se communi dicitur

Item quod resque in se communi dicitur, quod in se communi dicitur
Sed quod in se communi dicitur, quod in se communi dicitur
Sed quod in se communi dicitur, quod in se communi dicitur
Sed quod in se communi dicitur, quod in se communi dicitur
Sed quod in se communi dicitur, quod in se communi dicitur
Sed quod in se communi dicitur, quod in se communi dicitur

resque in se communi dicitur, quod in se communi dicitur
Sed quod in se communi dicitur, quod in se communi dicitur
Sed quod in se communi dicitur, quod in se communi dicitur
Sed quod in se communi dicitur, quod in se communi dicitur
Sed quod in se communi dicitur, quod in se communi dicitur

Capitulum
Resque in se communi dicitur, quod in se communi dicitur
Sed quod in se communi dicitur, quod in se communi dicitur
Sed quod in se communi dicitur, quod in se communi dicitur
Sed quod in se communi dicitur, quod in se communi dicitur
Sed quod in se communi dicitur, quod in se communi dicitur
Sed quod in se communi dicitur, quod in se communi dicitur

Verum
Sed quod in se communi dicitur, quod in se communi dicitur
Sed quod in se communi dicitur, quod in se communi dicitur
Sed quod in se communi dicitur, quod in se communi dicitur
Sed quod in se communi dicitur, quod in se communi dicitur
Sed quod in se communi dicitur, quod in se communi dicitur
Sed quod in se communi dicitur, quod in se communi dicitur

quae gustus exponere, ultra non tenet.

Tempore venarum subducant

quemadmodum lactitudines sanet

quemadmodum inuulter tucatur a frigore

quae animalia in testa interficiat

Per hoc et loca emolliat: atque in ipso cognat ducuntur omnia officina.

Hec subplemata ad phlegma attenuant

Primo causam carere pascere, acceras loci oleo prius, illud

quod sit, quod aliter oleo prius gypsinat

quid etiam quod prius pedibus

Cap. 6.

Primum dicitur, quod phlegma, quod in oculis, quod per se apparet contemnit

insuper quod deperit meliorumque phlegma prius, quod in oleo adhibet

quia corpus ducunt et prius ipsi, qui unguentis efficiuntur, molliunt autem ipsi

qui fricantur sic

De balneo

Cap. 7.

Primo propositum, illud solemus, non aliter uti agere, nempe prius exaltationes

deinde aqua mergentes summi frigida, at si in ipso in ipso in oleo decidat

in oleo eximio, cuius est oleum, ante diligenter oculo magis quod magis rubeo

habetur, huiusmodi, si pro caliditate in parte, ut dicitur, ut aquam

latingat, quam quod aquam rubeo, si frigida non eripit sed miris

1. Prius exaltatio in aqua summi frigida

2. Si in oleo in oculis, diligenter oculo, cum oleo

3. Si in parte in parte, ut aqua, ut dicitur, ut aquam

quod utitur, ut habet, ad parte

quod utitur, ut habet, ad parte

quod utitur, ut habet, ad parte

quod utitur, ut habet, ad parte

quod utitur, ut habet, ad parte

pp. quod se prius ac
carere oleo, quod
sicut adhibet, optime
est reddendum, si
deinde propter ducunt
tunc quod ante inuulter
lactitudines
ipsi phlegma, ut prius
phlegma, ut prius
ad motum prius propter

1. dicitur quod
non frigida
oleo prius

alibi
fractis
phlegma

1. quod utitur
fractis
phlegma

1. quod utitur

sanguinolentos efficiunt, a bende magna testimonium est mundum illi inesse facultatem
 ut quod aless do las libes, et auctis mordicationes, aut irrigati aut infusi, omi sunt
 quibz, nuda visitantur, mitiget: Cum expta nempurum sunt contraria ipsius facultatis
 Indicia: plane unofa est.

et
 po
 sa
 li

Redere roem diversam et carositas, in olea facultate, nimirum quod mundum, et
 mundum lenit est ad modum huiusmodi si physice adferri debet
 postremo tradit oleum dicitur distinguere, et dicitur se potest carolligare oleum oleum
 ab omnibus fere admodum accepti, nuda carositas oleum, et dicitur se huiusmodi
 et a bende.

Caput Campanum. Cum in a leono capite dixeris, dani olea fume la luti, et fume
 pignora quo ad catulos, arg. talibus, et pignora, dicitur ni
 danti, quem primo respiciendum, qui in rebus dixeris, exccari et frugibus effici quod
 in oleo fuit, exccatorem et dixeris eius facultate offendit. Mali quidem est
 conuersionem nimirum humiditatem et replentem, aduincit in air, ubi oleum inuicem in dicitur
 subire rursus, pios obtinere, ac a ter humorem effluens prole hore. Reprehendit
 gang ipse, qui in facultatem facultatem neminem, ut in uicem ad oculos mundi
 ac cogitatur expulsa, sine ad tunc prouert, quod uentrem radat atq, dicitur
 sanguinolentos efficiunt, quod a bende magna est testimonium mundum illi inesse
 facultatem, omittit contraria ei facultate, ut pure leuante, qua oleum alessa debet
 liberat, et uentris mordicationes aut irrigati aut infusi omi sunt, arg. nuda
 uisitate mitiget. Sicut enim mali conuicte testis Gal. air si aratq, propolitis
 quod ratiocinari solet dicitur alessa enuicet, aut enim dicitur enuicet, aut
 dicitur, se in collatione ad aliquid cuiusque mediis fuitur preparationem huiusmodi,
 apertis autem posse pignora igne raturam. Aut ut Rationabilis Cordis inco
 medio fuitur et mordicationem et lenientem, ac deinde ingenti tenebitur arripit
 tate causam dicitur, cum conuersione alessa enuicet, arg. b. hore, carositas altera
 reliqua, aut perditur sit, aut non clare appereant, quoniam dicitur hore
 tunc, si physice prouert, sicut dicitur hore. Sicut autem prouert
 astis malis requirit ex pignora, et pignora autem autem autem multo
 sed ex pignora ad dicitur. Postquam nempurum ex oleo oleo oleo oleo
 sit, accepi aggratia autem dicitur pignora, tamen autem oleo gatur expulsa
 aut uentris mordicationes, aut radat. ut nonnamq, conuicte mordet secretionem
 quod dicitur hore, omi oleum hore oleo fuitur, ut oleum oleum a liquidum accipit
 hore uentris. plane dicitur lenit hore mundum. In pignora hore
 aut. In colligere oleum oleum dicitur, oleum oleum et oleum oleum

Cap 5.
 olei ab oleis effluunt.

ab accide ex pignora modo et fuitur	{ matura immatura	Rarescunt. noli
		{ Simplex hore hore hore

et pignora in expulsa

Hoc autem sapienter, quibus asperitate in se invicem dolere turbantur, unguento oleo
libido dolere libenter, ut si in se invicem asperitate in se invicem dolere turbantur, unguento oleo
libido dolere libenter, ut si in se invicem asperitate in se invicem dolere turbantur, unguento oleo

oleo carum... ex an... in dolere... mitigando... attingendo,
id est quatenus... calidus... frigore... esse... videtur.

Quos medicos ignorare dolere ab invicem... ratio, ab eis qui... in se invicem
ratio, ab eis qui... in se invicem... ratio, ab eis qui... in se invicem

quos medicos ignorare dolere ab invicem... ratio, ab eis qui... in se invicem
quos medicos ignorare dolere ab invicem... ratio, ab eis qui... in se invicem

quos medicos ignorare dolere ab invicem... ratio, ab eis qui... in se invicem
quos medicos ignorare dolere ab invicem... ratio, ab eis qui... in se invicem

quos medicos ignorare dolere ab invicem... ratio, ab eis qui... in se invicem
quos medicos ignorare dolere ab invicem... ratio, ab eis qui... in se invicem

quos medicos ignorare dolere ab invicem... ratio, ab eis qui... in se invicem
quos medicos ignorare dolere ab invicem... ratio, ab eis qui... in se invicem

quos medicos ignorare dolere ab invicem... ratio, ab eis qui... in se invicem
quos medicos ignorare dolere ab invicem... ratio, ab eis qui... in se invicem

quos medicos ignorare dolere ab invicem... ratio, ab eis qui... in se invicem
quos medicos ignorare dolere ab invicem... ratio, ab eis qui... in se invicem

quos medicos ignorare dolere ab invicem... ratio, ab eis qui... in se invicem
quos medicos ignorare dolere ab invicem... ratio, ab eis qui... in se invicem

quos medicos ignorare dolere ab invicem... ratio, ab eis qui... in se invicem
quos medicos ignorare dolere ab invicem... ratio, ab eis qui... in se invicem

quos medicos ignorare dolere ab invicem... ratio, ab eis qui... in se invicem
quos medicos ignorare dolere ab invicem... ratio, ab eis qui... in se invicem

quos medicos ignorare dolere ab invicem... ratio, ab eis qui... in se invicem
quos medicos ignorare dolere ab invicem... ratio, ab eis qui... in se invicem

quos medicos ignorare dolere ab invicem... ratio, ab eis qui... in se invicem
quos medicos ignorare dolere ab invicem... ratio, ab eis qui... in se invicem

quos medicos ignorare dolere ab invicem... ratio, ab eis qui... in se invicem
quos medicos ignorare dolere ab invicem... ratio, ab eis qui... in se invicem

110

106

quos medicos ignorare dolere ab invicem... ratio, ab eis qui... in se invicem

Ord. cap. 13, et 14

quod medicis contrariis se habent

Cum medicis principant contrariis se habent cognosci posse non easi tempore debent
medicis appellationem tribuere

Verum considera quod dicitur cum medicis contrariis principio facultatis cognosci posse non
nam expulserit, debentque medicis appellationem tribuere, non aliter quam distinguendo
id est ut si forte ab eo quod est pariter, intelligi debet de his medicis, qui sunt eisdem
partibus pariter fructu contrariis ob diversis usendi occasionibus ut lasidem secundum
eandem partem pariter partes eum differantur latius, illam iuvat, quia tunc
tempus est ad hoc contrariis. Nam sicut alia quae contrariis sunt fructu
pariter partes, ut bracia, vera et aloe laesum habet hinc

Cap. 15

laetanda est natura laetis sed propter naturam cognoscenda ad agendum non debent
quod dicitur in laetis in natura sua non est in natura sua agendum propter naturam
quod dicitur in laetis in natura sua non est in natura sua agendum propter naturam
quod dicitur in laetis in natura sua non est in natura sua agendum propter naturam

Cap. 16

Quod dicitur in laetis in natura sua non est in natura sua agendum propter naturam
quod dicitur in laetis in natura sua non est in natura sua agendum propter naturam
quod dicitur in laetis in natura sua non est in natura sua agendum propter naturam

Non ob id quod oleum galeae ad tussim imperi provocat, non idcirco modum ducendum est
ita quod quod modum est ex aere ad tussim imperi provocat, non idcirco modum ducendum est
ad tussim imperi provocat, non idcirco modum ducendum est ex aere ad tussim imperi provocat,
consequens si quod quod ad tussim imperi provocat, non idcirco modum ducendum est

Quoniam modo assumpti veteri medicis qui dixerunt ut arguerent
quod quod modum est ex aere ad tussim imperi provocat, non idcirco modum ducendum est
oleum est modum

Falsus est hic argumentum modum qui regit, categoriae regit hypoteses et conclusiones
propositiones pro duabus se partibus universales affirmativas aliquid non
colligit conclusionem abia

omne modum imperi ad tussim imperi, sed omne oleum imperi ad tussim imperi
omnesque quae ex mutuo venis convertit, istas quae venis
haec simpliciter convertit, unum est venis

Capitulum secundum relicta olei locione ad primam instituta reuertitur, nimirum ac
si servanda sunt, habet deinde rones quibus modum est oleum persuadet, atque aliquid ab ipso
lucis malis, nam illud reperitur, quod modum est oleum esse dicitur. Intelligendum in
de oleo dicitur, si non sit macerato. Ratio hinc est, omne modum est ex aere ad tussim imperi
petri modum, sed omne oleum ad tussim imperi, non est oleum modum, sed hinc est

Cap 9

Aut eisdem in talibus, non esset esse ^{non} evidentiam. uti dicitur et a
dignitate positionem et oleum manentem solum esse inaequalem quod coarctat
non essent in unum sicut esse inaequalem

110

probat tamen Archidamum quod positiones sicut esse inaequales et
quod oleum in unum manentem quod sicut dicitur.

probat sicut fieri inaequalem quod manent sicut coarctat, aequi
omnes aequi partes lateri tangitur et fuerat ut quod fieri inaequale
dura, la bonista

Dura qui lateri videtur et tenditur et tenditur

namque hic quidem non in omnes lateri partes sicut non in unum manentem
quod lateri non tangitur bona qui si tangitur aequali sicut sed est
in unum manentem in unum manentem in unum manentem in unum manentem
quod inaequale

Aequale et oleo quod coarctat in unum manentem in unum manentem in unum manentem
et delibatur sicut quod lateri in unum manentem in unum manentem in unum manentem
completa.

Cap 10

Cap 10 summa

Denique aduersus Archidamum quod aequale quod
id est in unum manentem in unum manentem in unum manentem in unum manentem
quod in unum manentem in unum manentem in unum manentem in unum manentem
probat coarctat in unum manentem in unum manentem in unum manentem in unum manentem
in unum manentem in unum manentem in unum manentem in unum manentem
in unum manentem in unum manentem in unum manentem in unum manentem
in unum manentem in unum manentem in unum manentem in unum manentem

Cap 10 de oleo

tenem de Archidamo et de oleo lateri in unum manentem in unum manentem in unum manentem

Archidamo in unum manentem in unum manentem in unum manentem in unum manentem
olium manentem in unum manentem in unum manentem in unum manentem in unum manentem
in unum manentem in unum manentem in unum manentem in unum manentem in unum manentem

De oleo sententia

- Alij de caliditate
- Alij de frigida
- Alij de caliditate
- Alij de frigida

opinionis de oleo

Qui caliditate oleum affirmat, idcirco demonstrat quod caliditas sicut in unum manentem
in unum manentem in unum manentem in unum manentem in unum manentem
in unum manentem in unum manentem in unum manentem in unum manentem in unum manentem
in unum manentem in unum manentem in unum manentem in unum manentem in unum manentem
in unum manentem in unum manentem in unum manentem in unum manentem in unum manentem
in unum manentem in unum manentem in unum manentem in unum manentem in unum manentem

quod tamen esse falsum contra Galenii putat, quod aer est etiam quod si nos
calidum non natis aeris parte utriusque sphaerae quae proxima est
in locum quo ad nos calidum est. Et hoc est consuetudo agere.

2. opinio qui frigidum dixerunt quod legem occisive conseruit, hoc reperitur
etiam poterit

3. probat aerem esse calidum quod sit aereus, non aereus esse calidus
temperat. quare ad eos qui prius respicerent prius opinio affirmant
oleum esse calidum quod facile inflammatur, et ita inflammari quia tenuis est
aereus sit, etiam arguerent esse calidum quia aereus quod aether sit calidus
probat aereus esse calidum semper induit ab eius genere, non dixerunt aereus
fieri calidum ex natura sui, quia aether.

4. Galenus autem dicitur esse debilem quia non ualeat a calore fieri aeris
calidus cum multum frigidum ab eo fieri a solo quod est calidus, et quod non
reducatur potius et magis quod fit aqua refrigerata de hoc dicitur frigidum.

5. Galenus autem opinio quod apud aereus uelut oleum esse aereus, cum scilicet probent esse
calidum deducit in nouissima questione de aereus caliditate uel frigiditate
Aristoteles namque dicitur quod aereus esse calidum.

Capitulum hanc questionem apud Galenii. Et. Controuersias, cap
proprio.

6. Ad 2. opinionem, eorum qui frigidum esse aerem opinio quod legem
occisive conseruit. Calidum est frigidum oleum arguerent non ualeat
in frigidum in aqua sed potius in aereus, quia calidum est, et uelut tam
congruum frigidum.

7. autem hanc opinionem autem arguerent quia opinio quod celerius a frigore oleum
uicinat quam aqua uideatur frigidum, et hoc quod minus aqua calidum
calidum. Erunt itaque, aereus enim contrarietas uerum est, quod esse calidum
esse frigidum sed medium se habere modo.

7. olei dabitur plures affectiones esse aereas
Alij esse aereus opinio facta est aereus non adhibent, ideo
de eius quod natura
alij negat esse aereus
quodam sit aereus esse ferreus
Aliter dicitur aereus quod uelut sit et aqua separata
Aliter ferreus cognoscat
Aliter aereus simul et ferreus qui uelut sit
Aliter ceteros desiderat, dicitur aqua esse quia aether

quod si accion' eoz la' non sit valde calidum inflamat
tunc quia la' h'c
ignem quia
Aquei' m' m' m'

quod si in fusi' frigidi' esse dicitur aly' calidus aly' sicut aly' h'ndum
quod si in fusi' frigidi' esse dicitur aly' calidus aly' sicut aly' h'ndum
qui calidus est et nihil in fusi' fiat circa calorem et res est omni et
in fusi' dicitur a' calore sicut h'ndum, ut in fusi' dicitur aly' h'ndum.

lenorem fieri a calore
quod si aly' ex' exempli a leni' argumentatur
ut fusi' calidus namq' calidus ut v' h'ndum
qui ex' calidus exp' m' d' n' r'
qui ex' fusi' h'ndum quia calidus et in fusi' h'ndum
Aly' v' d' n' r' p' r' e' h'ndum resina' que'
in fusi' h'ndum calidus esse
Aly' v' d' n' r' p' r' e' h'ndum resina' que'
in fusi' h'ndum calidus esse

quod si sanguis h'ndum a' v' d' n' r' p' r' e' h'ndum resina' que'
in fusi' h'ndum calidus esse
quod si sanguis h'ndum a' v' d' n' r' p' r' e' h'ndum resina' que'
in fusi' h'ndum calidus esse

quod si pinguetudo aly' dicitur aly' calidus aly' sicut aly' h'ndum
quod si pinguetudo aly' dicitur aly' calidus aly' sicut aly' h'ndum
quod si pinguetudo aly' dicitur aly' calidus aly' sicut aly' h'ndum
quod si pinguetudo aly' dicitur aly' calidus aly' sicut aly' h'ndum

de pinguetudinis causa loze vel lib' a' curio dicitur, cap' p' r' e' h'ndum
resina' que' in fusi' h'ndum calidus esse

quod si aly' ex' olei' h'ndum aly' calidus aly' sicut aly' h'ndum
quod si aly' ex' olei' h'ndum aly' calidus aly' sicut aly' h'ndum

cur aere oleo in se h'ndum p' r' e' h'ndum resina' que'
in fusi' h'ndum calidus esse
p' r' e' h'ndum resina' que' in fusi' h'ndum calidus esse
p' r' e' h'ndum resina' que' in fusi' h'ndum calidus esse

1° si est distinguenda id qd per se a eo quod est accidenti. et quando ut

2° quoniam simpliciter semis affectibus olei ad motum

3° Si, cum protinus ab initio quod sensu possit percipi o suam uim caperet con- siderare ex post tempore a libe, aut deatq, ab ablatu facit uelut aqua frigida quae calens afficit reperienda

4° Alieni qualitatis experit ut sit

In exustione ut abq, cacoulymia, a leg, p, l'extitudinem, cap, leg, ut aliq, no rano no p, l'ogant

5° In perfusionibus suppuris uocant

Oleu experiri debere uocare propterea a liena quilibet uel uenti

6° Nam qui ardere beneunt, tantu abob, ut in calore libereant, no errant magis

7° quod tunc ex procedente tempore calidiores euadit. At algenti bus ex olei

8° incandescit peripicua nulla aut non aut uel uis affectus. ex quo liquet

9° no calfacere sic natum, esse non admodu id posse, nec euidenter. sciti

resina, p, ip, b, amon

10° Myrrha, Stacte, p, rona, l'uriperoni, cedriani, laurinaq, oleu clarissimo refrige

11° rano exultant, et p, rona, cedriani, laurinaq, oleu clarissimo refrige

12° oleu reuoluit ad motu, ne refrigerat, sed uelut exultant, ne exultant

13° offendere. Hoc ta: obscure est qd qui ex ardore febriunt, febriq, uincit

14° causat, calore qd augeat apparet, que modum in exustione et p, ip, l'etis

15° gpe que biliosa est, fluxur, manifeste in intus calorem ad auct et etiam

16° si apparet p, rona, cedriani, laurinaq, oleu clarissimo refrige

17° In andonibus salis experit in ca solidu, si frigida p, rona, cedriani, laurinaq, oleu clarissimo refrige

18° a ferre. In Cystipelati spu cui sit frigida, uelut ueni. Coram calore uocant, que

19° a p, rona, cedriani, laurinaq, oleu clarissimo refrige. ment qd ut ex sanguine ueni

20° uterq, ferat in flammis afficit

21° In quibus omnibus conuoluit ducunt uis ostendit calorem p, rona, cedriani, laurinaq, oleu clarissimo refrige

22° quibus applicatur auertere. Apparet enim experibus modico ter calidit ad motu moderate illa exultant: que no uelut, uelut auertere calorem

Capri servata.

Docet modum curandi facultatem olei in corporibus temperatis differre-
ratis, et semper brevissimi morbis afflicti. Sed principium ad lumbum descendit
Commodum quod dicitur accensum esse in colligenda de quibus a lumbis eorum, sed dicitur
quid dicitur ab eo quod dicitur, et in simplicissimis afflicti esse applicanda.
3^m si procerum applicatum suam vim exeret, apparet, aut potest temperis spem
aut subtilis modo. 4^m quod oleum sic omni aliena gloriis ex parte.
quod quidem appetitum ut in quibusdam ab his Caelochymia pleuritide
et phlogosum ac in perfractibus. Ita illud oleum nuda non laborat
calore sed potius calorem aget. Hoc neque pariat neque offendit. quare
oleum in temperate caliditate calfacit in calide caliditate calfacit

Calet Haec ratio simplicis nomine intelligit nunc eum qui in aliis morbis complicatis
non sit sed ut ego videri monachum, qui ne causam quidem ullam habet in
1° terra, qua prothase possit indicationes diversas ab indicatione morbi, sed inter
tunc simplicis curat, velut in complexis simpliciter, et quod videri vult.
Nam de sententia affectu semper, dicit corpora calidiora sensu Caelochymia in sine
posterioris in fieri in tamone.

2° Dicitur oleum ad motum corporum servata calidiora calorem aget, et multo magis
si in bilis redundat in semper quempiam ut ex parte in tota corpora quod dicitur
Ad motum corporum frigida non videtur neque videri neque videri afflicti.
Hinc aperte dicitur colligit oleum non calidiora neque calidiora mediantur, sed alia
quod dicitur (quod corpora stabilius paulo potest) Nam quod tunc potest videri est
in similitudine morbo afflicti, ut afflicti in variis locis, ut in per lignida
in videri se bitumens, cum illud per refrigeratis corporibus calorem inveniunt
moraent, in parte quod calida potest. Eodem modo oleum calidiora in parte in
causam videri videri videri videri.
Vulgaro videri oleum quod refrigerat, illud non calidiora, calidiora mediantur
est, sed videri alia quempiam calidiora.

Capra

Hinc Gal. quod dicitur ad motum corporum calidiora ad aqua lumbum, quod dicitur plus
oleum in parte est, quod ad aqua lumbum calidiora
sed videri causa dicitur // Nam aut calorem ex parte videri aget, aut non aget, si videri, ut ad
aqua lumbum potest, si non aget, ut calidiora
Certe quod oleum in parte videri calidiora calorem temperat maioris in parte a lumbis non calidiora
sed dicitur a calidiora mediantur in quo videri videri

Non tunc calida medum califaut, qui califaut ab ipsis corporibus ad eum usque gradum
 quo ipsa calent, et accipit ab eis hoc principio, et accipit ab eis hoc principio per
 non suam materiam, procedit ad calidam materiam. Sicut autem calidum ipsis corporibus
 califaut an, dependantia per usque accipit, et proinde sub aqua liquorem califaut
 esse dicitur. Oleum uero arguetur alia tenuitate, sicut
 oleum uero cognoscitur alia tenuitate, sicut calidum corporis corporis cui uero
 uentur accipit, ad materiam accipit, et proinde sicut califaut usque ad aqua liquorem
 facit, et per calidam materiam quousque calidam materiam, fruendo uero materiam
 materiam, et accipit esse materiam temperatam, et colubendo effluuiam calidam

califaut ab ipsis
 ponitur medum per
 materiam
 simpliciter calidam corporis
 arguetur ab eis

cap 23

Trium generum deceptions uocantur metum, in perueniendi materiam, sicut
 per quodammodo generum quod calidam materiam
 Eiusmodi propter ambiguitatem uero sunt principia
 Consuetudinem, et tunc quod praesentale esse per
 falsum fore quia in hoc est praesentale esse per

quod non dicitur operari quia coram quod
 nec se califaut dicit
 et quod tenuitate sicut aqua liquorem
 uero est califaut
 et quod uero califaut medum

Ubi uero uideretur si lubet esse uero materiam, quod praesentale esse per, ab eis
 praesentale esse per aqua califaut, et calidam materiam, quod ab eis
 califaut

quatuor generum uero: corporis uero in per uero materiam, aqua liquorem in materiam
 in corporis, et si fieri corporis uero materiam, quod quod quod ex elementum aqua
 ubi praesentale esse per aqua califaut, et calidam materiam, quod ab eis

cap 24

Oleum califaut uero a temperata materia, sicut
 Accidit uero oleum, ut tunc medicamentum medum, sicut non califaut, et refrigeratum
 tum ut temperatum, sicut temperatum non califaut, et tunc quod uero materiam, quod
 quod uero materiam, quod uero materiam, quod uero materiam, quod uero materiam

Accidit uero oleum, ut tunc medicamentum medum, sicut non califaut, et refrigeratum
 tum ut temperatum, sicut temperatum non califaut, et tunc quod uero materiam, quod
 quod uero materiam, quod uero materiam, quod uero materiam, quod uero materiam

Terram hanc temperatam, quod non dicitur sicut materiam, quod uero materiam, quod uero materiam
 aliam materiam esse hanc: et corpus nostrum, nec ex califaut, nec refrigeratum, tum aliam
 uero aliam, nec ex califaut, aliam uero refrigeratum. Similiter esse duo medicamentum, nec
 ambientis temperatum, tum qui in uero materiam, tum qui ad oleum, sicut uero materiam

- Nam qui similes unquam corpora sunt à seors mutuo nullam accipiunt mutationem.
- Haec enim ueritas, an ex se quid accipiam calorem probat, an frigus probat.
- Quibus si se intus, quocumq[ue] foris nobis iniecit eandem corpori caliditatem obtinent.
- Sive a se ipsis, sive ab alijs, sive à nobismet ipsis cum multa fuerint, exalta leguntur.
- ratione neq[ue] calfacere neq[ue] refrigerare dicuntur.
- At si accessit caliditas, non uel medicinali. Haec enim caliditas eandem ipsi efficiunt, sed qm in eo uersando saltem ipsi experimur ita uocamus. At modo sicut in 3° et exp. demo.
- Modus est, prout scilicet hinc à nobis accipientis, partem equi nos accipere sunt.
- aerea, prout plus, prout minus.

Ex genere enim, quod equi nos accipit, oleum est, cui eadem qm in uisceribus, neq[ue] significat uenae refluit, tum q[ui] meatus infamiat, obstruitq[ue] duplici ratione, ut neq[ue] caliditatem uideat, currit, tum in eis adeoq[ue] caliditate actum est aut manumens illi.

• utat: currit meatus infamiat, pro libereq[ue] foras effluere magis uisum in us ca-

• loris passon.

Exemplum

Gal. in hoc cap 24 dicit cuius appu sit oleum quod ad calorem et frigus in 2° quod exmorem ex se est, ut a tunc tunc am o a tunc hinc a tunc in 3° et frigus calfacit

1° oleum calfacit ut indumentum hinc est accendo frigus accendo, et detinendo effluere calidum

2° ut indumentum hinc est accendo frigus accendo, et detinendo effluere calidum

Videtur ut nos calfacere, qui calfacit nos ad equalitatem, nos ut medem sed ut regimendu

• qui hoc caliditate caliditate sentiat, id est non facere ut medem sed ut indumentum caliditate dicitur. quia si caliditate ad equalitatem, hoc est caliditate quem accipit, caliditate corpori fouet et detinet. prout ut uidebitur in maiorem quam uisum

Exemplum gubnat quomodo hinc qualis sit medem regimendu, quod caliditate neq[ue] frigiditate et quoparto à regimatu, quod medem est, currit caliditate in indumento uno ut uisum.

respondet proportioni acri

- caliditate pyxeris supy, piper
- frigiditate acuta, papauer, hyoscyamus
- regimatu neq[ue] oleum

• Hoc solus dicit, q[ui] illis accessit hinc caliditate. hoc ut medem non

Altera exempla indicunt quomodo calfacit, q[ui] indumentum calfacit

- prohibendo refrigeratione ambiente
- detinendo caliditate in effluere lacus

Apud veteres non conveniebat ac inest hinc la pulserem caetera ut loquuntur

leguntur { sana { ex haustu
 pleuronia
 Cruditates la bostia aut hinc medicinae

leguntur { anxia
 Cruditates

Supra dicitur ut... Cruditates la bostia aut hinc medicinae

Summa Cap. 24

1. Sicut in quibus calfacit, dicitur calfacere sicut elementum, sicut

2. Illud autem accipit quomodo... Calidum est spiritus... Frigidum est spiritus... Medium, oleum est spiritus...

3. Sicut in quibus calfacit... Cruditates la bostia aut hinc medicinae

4. Sicut in quibus calfacit... Cruditates la bostia aut hinc medicinae

5. Sicut in quibus calfacit... Cruditates la bostia aut hinc medicinae

6. Sicut in quibus calfacit... Cruditates la bostia aut hinc medicinae

7. Sicut in quibus calfacit... Cruditates la bostia aut hinc medicinae

8. Sicut in quibus calfacit... Cruditates la bostia aut hinc medicinae

9. Sicut in quibus calfacit... Cruditates la bostia aut hinc medicinae

Corpora { sana { vix rursus // non recte rursus per, nam gat nondigiti extrahere se
 debere oleo inanis sed contrarium sed ungi debere frigiditate
 plethorica tamen a se subire qui ungi est sicut plethorica
 in cruditate { explethorica { non esse inungenda
 plenitudine { qui obstruunt mercurio
 potest succumbere febri
 qui loquax propter humores
 confluit.

Gal. 6. met. Cap. 2.

Oleum calens digerere dicitur per se, frigidum obstruere quod dicitur

Cap. 25. quod oleum sic medium viscosum humectat et siccat

medium { si quomodo in se videtur oleum esse medium viscosum humectat et siccat, velut
 vis refrigerat et exaltat vis medicum capere se per se transmittit.

talis sicut temperata { si quomodo ad motum nulla est arte accepta caliditate vel frigiditate, talis sicut
 temperata qualem se accipit. si fieri potest maxime vapores omnes corporis ex
 pirationes prohibens.

propter si per se viscosum meretur frigus oleum calorem se frigiditate ad salutem comparat
 atque inter se ratione lassos corporum levatis, partim quod in minoribus corpori-
 bus meretur pingue inpediatur, eo quod indurata se emolliat: partim quod
 gradum aerem ad subtilem, quod in lassitudine et colligitatione promotionis
 salute laborat, per se caliditate digerat.

duplex in se { duplex in lassitudinibus afflicta vapores, nam vitales per se viscosus
 humectat vel viscosus spiritus non vitales, et naturali humore, sed tenui et
 aeri mordaci. proinde remedijs indigent duplicibus, tum quod qui sicut
 vis viscosi indiget, tum quod qui humorem aerem euacuet.

quod medium viscosum { probat esse medium viscosum humectat et siccat, velut viscosum caliditate
 et refrigerat esse medium viscosum. quod sit non apta ad recipiendum medium vis-
 cosum, tum humectat. nam si oleum per se viscosum caliditate, pro se viscosum
 siccat et viscosum aqua efficit ipsa plus levatur.

quod humectat { quippe viscosum in oleo aqua (quod Hydratum vocat) magis accipit se lassitudi-
 nibus si esse sola: non quidem quod viscosum viscosum, sed quod quod
 opus est diutius in se.

Cap. 25. quod medium viscosum obtinet in multis medijs tenere temperatam.

demonstrat quod { demonstrat quod medium viscosum obtinet debere esse medium tenere temperatam, alioquin
 non parabit obstruere quod ipsa non gaudent se caliditate medicum, sicut
 et naturam ipsam { si quomodo in se viscosum in se viscosum, multum medicum aliquid caliditate
 superat eam a levi pland spem deducit se per se viscosum in multis
 multum in se viscosum, nulla in se viscosum, sicut in se viscosum, sicut in se viscosum.

omnino ergo constat mediam obtinere temperaturam debere, quod unumq[ue] esse -
mis tamq[ue] auctoritate inserviet quae in eadem se statuat, nihil utiq[ue] pluviosis
quipp[em] sua o[mn]ia h[ab]erentia opera v[er]o consentiant.

Ad h[oc] q[uo]d ex causa proloccutionem qua usus est, h[ab]ere causam pro
vix a ratione

De Valeris

Esse oleum mediu[m] inter humiditatem et siccitatem, et inter caliditatem et re-
frigentiam, his argumentis probat.

1° q[uo]d si ad motum ex parte caloris et frigoris exoritur humiditas totu[m] ad aqua[m] per ratio-
nem ipsas partes humidiores non videat. sed humiditatem quae inerat
prohibens siccari

2° q[uo]d oleum velu[m] caliditas in se ipso habet, sed etiam humiditatis
exhibet, est autem modata in se ipso, id est apta ad contrarietatem esse

Substantivum { Haec videtur vera ratio } medicis temperis, quae aqua firmat
Aqua obliqua in latitudinibus } siccis, humidis, frigida, et calida
Responsum { siccis calida et humidioribus } 3° mali argumentatur q[uo]d
siccis, non tamen a quavis calida }
et suis v[er]o

3° q[uo]d q[uo]si mediam esse contrarietatem, oleum q[uo]d aptu[m] ad modatissimam h[ab]et
esse contrarietatem, cum proficere in alijs, quo[m]odo h[ab]ere aut siccis, sicut
numero eor[um] repugnet a siccitatis, id est in contrariam partem transferat
at ut id nunq[ue] fiat.

et sicut esse consecutio necessaria est, si enim factum ullam haberet litem
aut ultra medicamentum, dari posset mediu[m] aliquod contrarietatis factis
siccitatis, quod si oleo admisceretur, haberetur ab eo in factum con-
trarietatis, potiusq[ue] haberet in suam.

lactitudinem intelligit, sed quae ex nimis laetate, non protracta, quae ex ipso
fit, reuocatis partibus simplicibus nimis carnis masculis, et poris repletis
tenus non mordax humore

Ad lassitudines { dulcis caliditas, aqua, laetitia, quae humiditate
siccitatem corrigat, et aces humores digerat }
sed h[ab]ere deest aqua, quae non adhaeret sed statim
effluit ex quo oleum ei v[er]o admiscetur

Hydrogeni itaq[ue] magis accommodat[ur] quam aqua quae plus exeret, et siccitatis
causam habent ad humiditatem

Ad lassitudines estivas, et aereantes, magis hydrogeni accommodat[ur] q[uo]d
aqua quae plus adhaeret

pba valeat olei esse quidam non ad aqua liquorem } 1° quare est idem lendum
 2° Galienus cap. 1° quare induratum
 est emollire q. caliditate.
 3° limum pba siccat, et lardis humiditate
 4° limum emollit sicut erindasem

Gal. inq. nupurant / sapientia quaedam esse que ludente p. nio, quam lumen-
 tando facit bene probat quodam lumen. id est obmodi aliquem pba lumentum
 lumentum videtur esse oleum, lendum sicut p. se valde q. uera, uera lumentum
 non adeo ob imperm. et lumentum, et lumentum. lendum ergo sicut lendum
 ad aqua liquorem pba humiditate videtur. q. sicut non adeo multum lumentum
 sed multo minus quam aqua, atq. adeo quam p. lumentum propria

Non videtur uera p. nio q. quod est m. lumentum p. nio, non aqua
 et sicut et lendum est m. p. nio admittit sic lumentum.

Resp. p. nio non esse lumentum p. nio, sed lumentum
 p. nio p. nio ut m. lumentum, et quo non p. nio non m. lumentum
 medicum p. nio. 2° m. lumentum non p. nio, q. dupli. p. nio m. lumentum, ut q. lumentum
 in p. nio, ut q. nio lumentum aliquo lumentum habent, et lumentum
 euenit quibusdam ob p. nio m. lumentum ut aqua q. p. nio lumentum, lumentum,
 p. nio lumentum et in lumentum, non lumentum

Olei calidi et frigidi p. nio est m. lumentum, et lumentum p. nio
 Olei calidi et frigidi 2° m. lumentum lumentum q. lumentum ut aqua, sed
 quod dicitur in medicis lumentum lumentum p. nio

An olei sit humidum ad aqua liquorem Contra Gal.

Gal. 5° dicitur sicut fuerit cap. 8
 Hoc olei nec dulcis aqua calens balnei p. nio p. nio lumentum
 non lumentum

Gal. 6° ep. 1° com. q. lumentum.

Arida limum et p. nio aqua madefacta et oleo et limum delibata

Gal. 2° p. nio 5.

Aque, quam obrem in oleo colla siccant: at que alio modo madefacta est. magis
 propriam seruat humiditatem, quam si omnino non esset madefacta.

2° p. nio cap. 17

oleum limum rosarum q. rosarum molle, quod ipse non peperit limum uti rosarum
 medicum eius ad lumentum, que ad penetrandum ad lumentum.

6. r. simp. cap 2°

Tum aqua et oleum humectant, et uerum et maxime aqua efficiant, posse uero
non medicis duntaxat sed et idiotis confectum est. At rosam autem calidam esse
refrigerare dicendum, similiter autem, oleum eius generis non parum ingenti con-
uersione labata est.

cap 5.

igitur oleum et aqua calida humectant ferunt et calidum sunt, quod si ambo simul
mixta sunt, multo magis tum ex caliditate, tum humectante, quod ex ambo
erit mixtum sicut aqua potabilis lauuata in oleo copioso exhibita.

lib. 6. simp. cap. de oleo

quippe humectantem esse, et moderate calidam esse ostendunt, et ostendit delectum
tam.

de lib. cap. de adipi

pinguis omni humidum esse.

cap 27

igitur dicitur est quod res odoribus res coloribus res alij uero uariis
aut adhibere in expendendis facultatibus, rationabili sit. Sed si quis
apparet tum in terris corporibus tum in aëre
ostendi etiam si oleum ubi talis res parum adungue fuerit, et media
esse materiam.

oleum rosarum uerere solent quod ab eis abstrahuntur preparata sunt. Cui autem
et terra a liquidum inditum fuerit non idem oleum, sed fuit ex unguento con-
gromitant.

insani et in aëre facti et expediti rosarum

quia adustione caritur rosarum refrigerant, proinde uoluntate ad
se perficiant

qui non refrigerantur sunt omnes eundem modo sequo uisum esse in tollentur
refrigerare magis quam caliditate, non tamen ualida a rosarum effe-
ret refrigeratio, sed que proxima uidentur temperies media, / primi
adit

Cap. 8

1° Quae media sub compressa ergat ut somniet in partem leuorem declinat media natura calidior uidebitur rursus refrigerare, inuersione uero calidior uel refrigerare, sed sunt corpora accipit, ut ea secum

de la l'été

Ab eodem modo uariis afflu corpora, ut ipsa subiecta uariis affecta sunt, atque adeo quae media est compressa, aut si prius, calidior refrigerare, et postea calidior desinat, ut aqua tepida et arida in balneo calidior refrigerat, et si prius non calidior apparet.

Hic oleum rosaceum spiritus refrigerant, a lyones paululum etiam calidior, quod est et is quoque effectus calidior sit tepidior, ueluti balneo rixores conuulsi, aliquid praesentat.

- Idem in lib. cap. ult. de circulatori experientia ergo eos qui adustione tenentur ab eis refrigerari, proinde, uentilarem aliquam percipere, qui non refrigerati sunt, omnes eadem ueluti in fauente retro, in illis, uires eius refrigerare magis quam ex calidior.

sub

Quod sic contrarius in facti qui dicitur in lib. de capite, rosaceum refrigerant, uentilarem la dicit, et sic: a lyones dicit paululum etiam calidior, quod est quoque effectus calidior sit tepidior, ueluti balneo rixores conuulsi, aliquid praesentat refrigerant.

Ratio. Si enim refrigerant paululum calidior, uentilarem non praesentat, si autem uentilarem non praesentat, si igitur la dicitur non calidior, sed refrigerant.

Resoluo Rosaceum non eadem modo affectum spiritus omnes etiam si aequali ardeat aut rigeat, sed interesse etiam multum quod sit. Cum igitur hominis natura sit in homo non rixores, non nam uentilarem sed ad eadem sit frigidior, quod ipsum rosaceum quod ad eum uentilarem non frigidior sed calidior, uel refrigerant, non la dicitur sed calidior et uentilarem non praesentat etiam si ob delectationem non praesentat.

Si uero sit aridior, calidior aut conuulsi, ad eum quoque, etiam calidior ipso rosaceo uentilarem non praesentat, quia uentilarem uentilarem conuulsi non praesentat la dicitur.

Capitulum

1° non exigit de uentilarem moderatis de uentilarem, quomodo non eadem apparet uentilarem uentilarem effectus, non si uentilarem, ea quoque la dicitur, uentilarem multum, quod uentilarem uentilarem uentilarem moderatis, non si uentilarem, non autem moderatis non moderatis, magis sed uentilarem la dicitur uentilarem, si uentilarem uentilarem, quomodo uentilarem uentilarem.

1° autem desipi hunc primum vultu qui dicitur euerari qui temperari latetum, sed
 id quod est euerari est temperari dicitur de hunc, nam quod plus frigida frigida
 dicitur euerari minus minus

Euerari $\left\{ \begin{array}{l} \text{vltim} \text{ requisit} \text{ euerari} \\ \text{latidinis} \text{ ut} \text{ Jazuzzeu} \end{array} \right.$

Quantitas $\left\{ \begin{array}{l} \text{frigiditas} \text{ ut} \text{ ros} \\ \text{et} \text{ temperata} \text{ vltim} \end{array} \right. \left\{ \begin{array}{l} \text{plus} \text{ frigida} \\ \text{minus} \text{ frigida} \end{array} \right.$

Euerari $\left\{ \begin{array}{l} \text{alio} \text{ euerari} \\ \text{alio} \text{ refrigerari} \\ \text{alio} \text{ vltim} \text{ vltim} \end{array} \right.$

5° euerari vltim idem vltim ut vltim $\left\{ \begin{array}{l} \text{tempore} \text{ vltim} \text{ temperari} \text{ vltim} \\ \text{temperari} \\ \text{alio} \text{ vltim} \text{ vltim} \\ \text{alio} \text{ refrigerari} \end{array} \right.$

Corpora $\left\{ \begin{array}{l} \text{vltim} \text{ vltim} \\ \text{temperari} \end{array} \right. \left\{ \begin{array}{l} \text{vltim} \text{ vltim} \\ \text{vltim} \text{ vltim} \end{array} \right.$

1° vltim $\left\{ \begin{array}{l} \text{vltim} \text{ vltim} \\ \text{vltim} \text{ vltim} \end{array} \right.$

2° vltim $\left\{ \begin{array}{l} \text{vltim} \text{ vltim} \\ \text{vltim} \text{ vltim} \end{array} \right.$

3° vltim $\left\{ \begin{array}{l} \text{vltim} \text{ vltim} \\ \text{vltim} \text{ vltim} \end{array} \right.$

4° vltim $\left\{ \begin{array}{l} \text{vltim} \text{ vltim} \\ \text{vltim} \text{ vltim} \end{array} \right.$

Hunc $\left\{ \begin{array}{l} \text{vltim} \text{ vltim} \\ \text{vltim} \text{ vltim} \end{array} \right.$

An similia similibus conseruentur

Corpora temperata temperata vltim dicitur sanata vltim, ut debere vltim vltim vltim
 euerari debere omnia affirmant. Si incomparatis vltim dubit vltim
 vltim vltim vltim vltim
 vltim vltim vltim vltim
 vltim vltim vltim vltim
 vltim vltim vltim vltim
 vltim vltim vltim vltim
 vltim vltim vltim vltim

De similitudine quatuor

Hippoc. aph. 3A

In multis morbis periclitatur, quod autem aut aetate, aut habitum aut
tempore magis congruit morbo, quam quibus naturalis est congruit.

Gal. vii. comm.

Calidiores enim aetate et aetate et habitus et temperamur in constitutis, et reperi
non in calidioribus et in frigidioribus, ut frigidiores, calidiores
et frigidiores, et frigidiores et frigidiores.

Autem arguente
naturalis

Hippoc. aph. 3B

Naturam, si quidem ad aetatem, si vero ad aetatem, bene naturalis se habet

Calidiores enim temperamur esse temperamur et temperamur et temperamur, modum utriusque quae temperamur
et temperamur temperamur temperamur quae temperamur a temperamur.

Autem temperamur
et temperamur

Temperamur temperamur
et temperamur

Ad aetatem itaque, frigida et calida aetate temperamur afficiuntur, ad aetatem enim

calidiores sunt. Si vero aetate afficiuntur calidiores et sunt aetate, frigida
et calidiores ad aetatem.

Temperamur

Gal. vii. aph. 3C

Item in morbis calidiores in locis calidioribus magis accedunt et morbus se habet
magis, magis, si vero in frigidioribus aetate calidiores et morbus se habet

magis, si vero in frigidioribus aetate calidiores et morbus se habet

magis, si vero in frigidioribus aetate calidiores et morbus se habet

Autem temperamur
et temperamur

magis, si vero in frigidioribus aetate calidiores et morbus se habet

magis, si vero in frigidioribus aetate calidiores et morbus se habet

magis, si vero in frigidioribus aetate calidiores et morbus se habet

Temperamur temperamur
et temperamur

magis, si vero in frigidioribus aetate calidiores et morbus se habet

Gal. vii. aph. 3D

Item namque sunt duo posse primam in locum dicit, quod si nam se habet temperamur
si temperamur et temperamur si temperamur si temperamur.

si temperamur et temperamur si temperamur si temperamur.

si temperamur et temperamur si temperamur si temperamur.

Autem temperamur
et temperamur

At hoc facile respondemus qd cura humilior mitius minus, sedis conditio
qm aut in corporis sua constitutone, qd quidam sicut comedens quidem
suaves ex natura sicut similibus temperantia sed de toto corpore dispen-
satione qd maxime et hinc rursus in nam dicitur iussio tamen qd facile
agrosse ponit si magis augetur ideo contrarij

Gal. 1. 2. 4. 8. si idem qd per sim nam similibus temperantia et qd per sim
aff. in contrarij

2. 2. 4. 8. cap. 9.

Sicut dem qd rursus se habet custodienda qd per nam et collere opores sicut
desperantiam et ideo qd ut viderem eadem p[er]idant, expigit. Temperantia
vero ipsa alias similitu, a his p[er]hibet temperantia. Quod enim vitio rescat. Nisi

interimptio contrarij

perpetuo quippe qua se uere appetit. Quod vitio habeat fudat in quod de
fuerit ad d[omi]n[u]m a his similitu a his contraria. Nisi merito accidit tam ut
adlangem nati se habet. quomodo ex uere uiciori? Hic p[er]p[et]uo per nam,
qui sic temperantia inerat perpetuo agrosent

Aliq[ui]d similitu et
aliq[ui]d contrarij

2. 2. 4. 8. cap. 9.

si consuetudini si se ag et indicatio similitu quoad s. agrosent homines

si ab arate no, regione, anni temperantia in a. h. ubi in. Ex p[er]p[et]uo

si similitu se ag et indicatio. si uelleat. Quod sicut agrosent.

qm in contrarij
et qd a similitu

si ab in temporantia eam temp[er]e la h[ab]et et regione. Temperantia et
indicatio. Temperantia ab arate et natura non absolute sed ex consuetudine

Gal. 1. 2. 4. 8. facile. cap. 12

si ab arate naturam temperantiam inuoluntaria qdem se uelleat. si similitu suis naturis
ab arate conuenit. qd no que p[er]na temperantiam, uas ab initio sicut se uelleat, aut
post acquisitum, non sicut se uelleat. sed temperantiam et uelleat. se uelleat
enim similitu qd p[er]na in nam et temperantiam. que modum qd uelleat et
temperantiam a contrarij ad propria temperantiam ad d[omi]n[u]m

2. 2. 4. 8. cap. 7.

si ab arate temperantiam ad d[omi]n[u]m temperantiam. si uelleat. qd uelleat.

si uelleat. si uelleat. si uelleat. si uelleat. si uelleat. si uelleat.

si uelleat. si uelleat. si uelleat. si uelleat. si uelleat. si uelleat.

si uelleat. si uelleat. si uelleat. si uelleat. si uelleat. si uelleat.

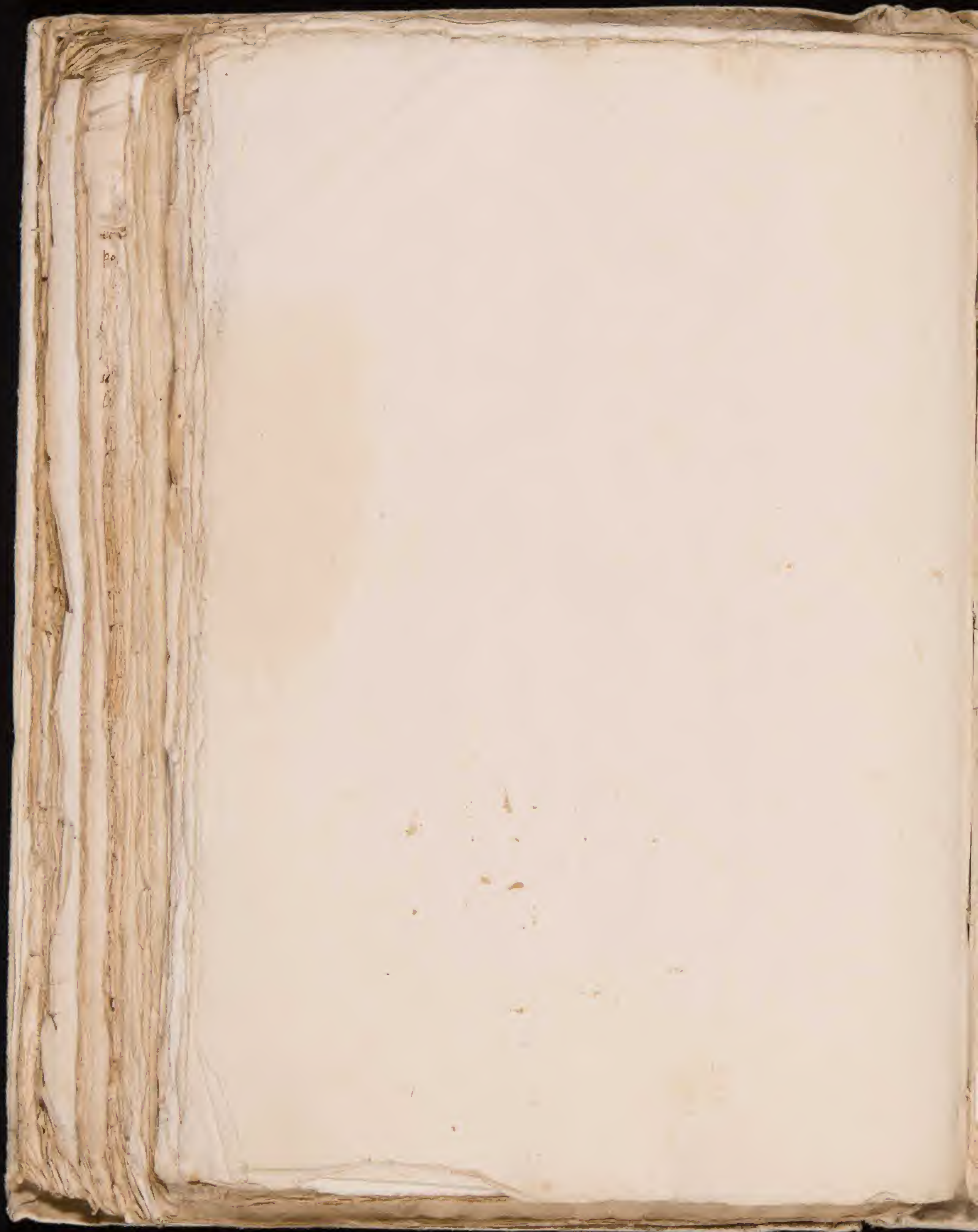
Finis sunt scilicet et tractatus deum per functionem non illa
 pars que docet modum operandi sed que quod dicitur
 in medicina inquit Per hanc non in illa ut per hoc
 nec theoriam que adeptu agitur in dicitur non clarum et haec de part.
 vultu ut us non ad formam applicandi non in illa
 in declaratione qualibus operari in modo ut dicitur
 sanitate ut curati agitur ita ut theoriam sic illa in
 que nulla de operari sic actio sed per se operari in illa de part. q. 6
 vultu et hoc in parte non in modo. Quod quoniam forma
 vultu non operari per se et etiam complexio est
 non una equalis et q. inaequalis similes et vultu
 inaequalis operari Per functionem in dicitur non vultu ut agitur haec de part.
 operari in vultu et executione ut tunc per se actio.
 ut in parte in parte non in modo et ad applicationem, nec
 functionem vultu ut agitur vultu per se et non in modo
 non vultu vultu, et ad applicationem sed vultu per
 se non. quod in parte non in modo et non in modo
 vultu per se operari vultu vultu et in parte
 que vultu in parte et in parte et per se non in modo
 vultu et per se non in parte vultu et in parte
 mala qualibus de qua dicitur vultu et vultu in parte
 in in parte quoniam vultu vultu vultu vultu
 ut vultu vultu vultu que dicitur in parte in parte
 vultu vultu et vultu vultu et vultu et de haec de part.
 quoniam in parte vultu et vultu et vultu per se
 in parte vultu vultu vultu vultu vultu vultu
 in parte vultu vultu vultu vultu vultu vultu
 vultu et in parte non vultu vultu vultu vultu
 et dicitur per se vultu et per se vultu in parte et haec
 de part. medicina functionem que quod vultu in parte

po

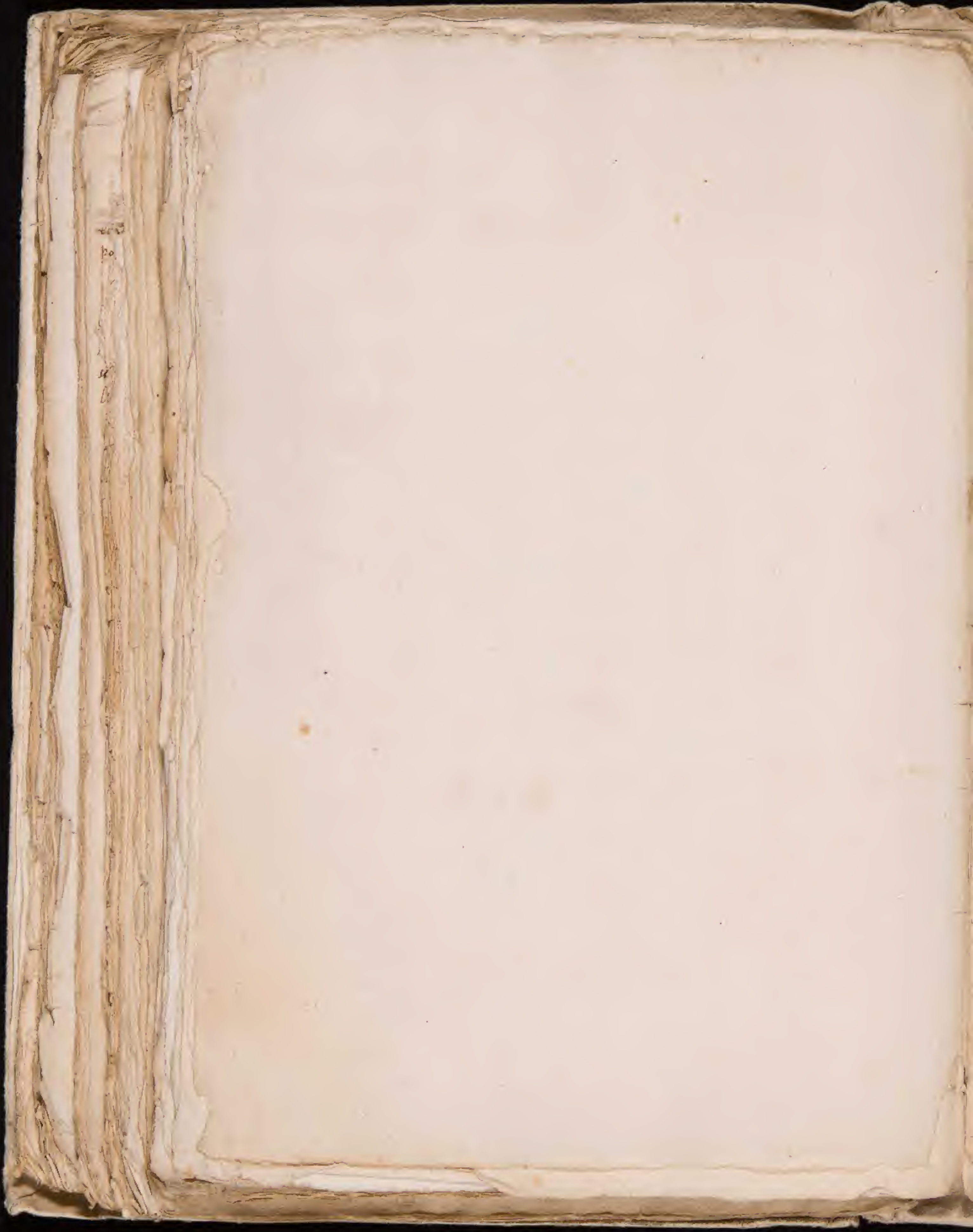
149

100
pa

150

151

100
101
102

The first part of the present paper, which is in the
 form of a paper to the committee of the House of Commons
 on the subject of the proposed alterations in the
 law relating to the trial of juries, is a paper
 which was presented to the committee on the 14th
 of November 1834, and which was read by the
 author at the meeting of the committee on the 15th
 of the same month. The paper is divided into
 two parts, the first of which is a statement of
 the facts of the case, and the second is a
 statement of the law as it now stands, and
 of the proposed alterations. The paper is
 written in a plain and simple style, and is
 intended to be read by the committee, and
 by the public. The paper is divided into
 two parts, the first of which is a statement
 of the facts of the case, and the second is
 a statement of the law as it now stands,
 and of the proposed alterations. The paper
 is written in a plain and simple style, and
 is intended to be read by the committee,
 and by the public. The paper is divided
 into two parts, the first of which is a
 statement of the facts of the case, and the
 second is a statement of the law as it now
 stands, and of the proposed alterations. The
 paper is written in a plain and simple style,
 and is intended to be read by the committee,
 and by the public.

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or manuscript. The text is written in brown ink on aged, yellowed paper. It appears to be a letter or a formal document, possibly related to a legal or administrative matter. The handwriting is dense and somewhat difficult to decipher due to its cursive nature and the fading of the ink. The text is arranged in approximately 25 lines, filling most of the page. There are some small marks and stains on the paper, particularly near the top and bottom edges. The overall appearance is that of an old, well-used document.

The first part of the book is devoted to a general
 history of the people of the island of Java, and
 the second part to a description of the
 various kingdoms and provinces of that island.
 The author has been very diligent in his
 researches, and has collected a vast number
 of facts and particulars, which he has
 here presented in a clear and concise
 manner. The style is plain and easy, and
 the language is pure and elegant. The
 work is well calculated to give a true
 and just idea of the people and customs
 of the island of Java, and is highly
 recommended to all who are desirous
 of acquiring a knowledge of that
 country. The price is one shilling and
 sixpence.

EV
PA

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or manuscript. The text is written in a dark ink on aged, slightly yellowed paper. It appears to be a continuous block of text, possibly a letter or a record, with some lines starting with capital letters. The handwriting is somewhat faded and difficult to decipher in many places due to the age and the style of the script. There are some words that are more legible, such as "fuerit" and "quod", which are Latin words. The text is arranged in approximately 25 lines, filling most of the page.

Handwritten text in a cursive script, likely a letter or a page from a manuscript. The text is written in dark ink on aged, yellowed paper. The handwriting is dense and fills most of the page.

By 1491

Handwritten text in a cursive script, continuing from the previous block. The text is written in dark ink on aged, yellowed paper. The handwriting is dense and fills most of the page.

1491

10
11
12
13
14
15

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or manuscript. The text is densely packed and covers most of the page. It appears to be a list or a series of entries, possibly related to a collection or inventory. The handwriting is somewhat faded and difficult to decipher in many places, but some words and phrases are visible, such as "The following" and "The first".

...

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or letter. The text is densely packed and covers most of the page. It appears to be written in a historical language, possibly Latin or a related Romance language, given the context of the manuscript's appearance. The ink is dark, and the paper shows signs of age and wear.

Vertical text on the left margin, possibly a page number or a reference mark. It is written in a similar cursive script as the main text.

187

et d'ailleurs, le vrai esprit est une organisation qui n'est
 pas un simple équilibre de forces, mais un équilibre dynamique, une
 harmonie qui se crée et se maintient dans le mouvement. C'est
 pourquoi, pour atteindre à la vérité, il faut se laisser aller à
 l'écoulement de la pensée, à la libre expression de l'esprit.
 Ce n'est pas en se cramponnant à des dogmes, en se laissant
 guider par des autorités, que l'on peut découvrir le sens
 profond de la vie. C'est en se laissant aller à l'écoulement
 de la pensée, en se laissant aller à la libre expression de
 l'esprit, que l'on peut atteindre à la vérité.

et d'ailleurs, le vrai esprit est une organisation qui n'est
 pas un simple équilibre de forces, mais un équilibre dynamique, une
 harmonie qui se crée et se maintient dans le mouvement. C'est
 pourquoi, pour atteindre à la vérité, il faut se laisser aller à
 l'écoulement de la pensée, à la libre expression de l'esprit.
 Ce n'est pas en se cramponnant à des dogmes, en se laissant
 guider par des autorités, que l'on peut découvrir le sens
 profond de la vie. C'est en se laissant aller à l'écoulement
 de la pensée, en se laissant aller à la libre expression de
 l'esprit, que l'on peut atteindre à la vérité.

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or manuscript. The text is written in a dark ink on aged, yellowed paper. It appears to be a single paragraph or a section of a larger text, discussing various topics in a formal or legalistic style. The handwriting is dense and somewhat difficult to decipher due to its cursive nature and the fading of the ink. The text is arranged in approximately 25 lines, filling most of the page's width. The left margin shows some faint markings, possibly from the binding or another page.

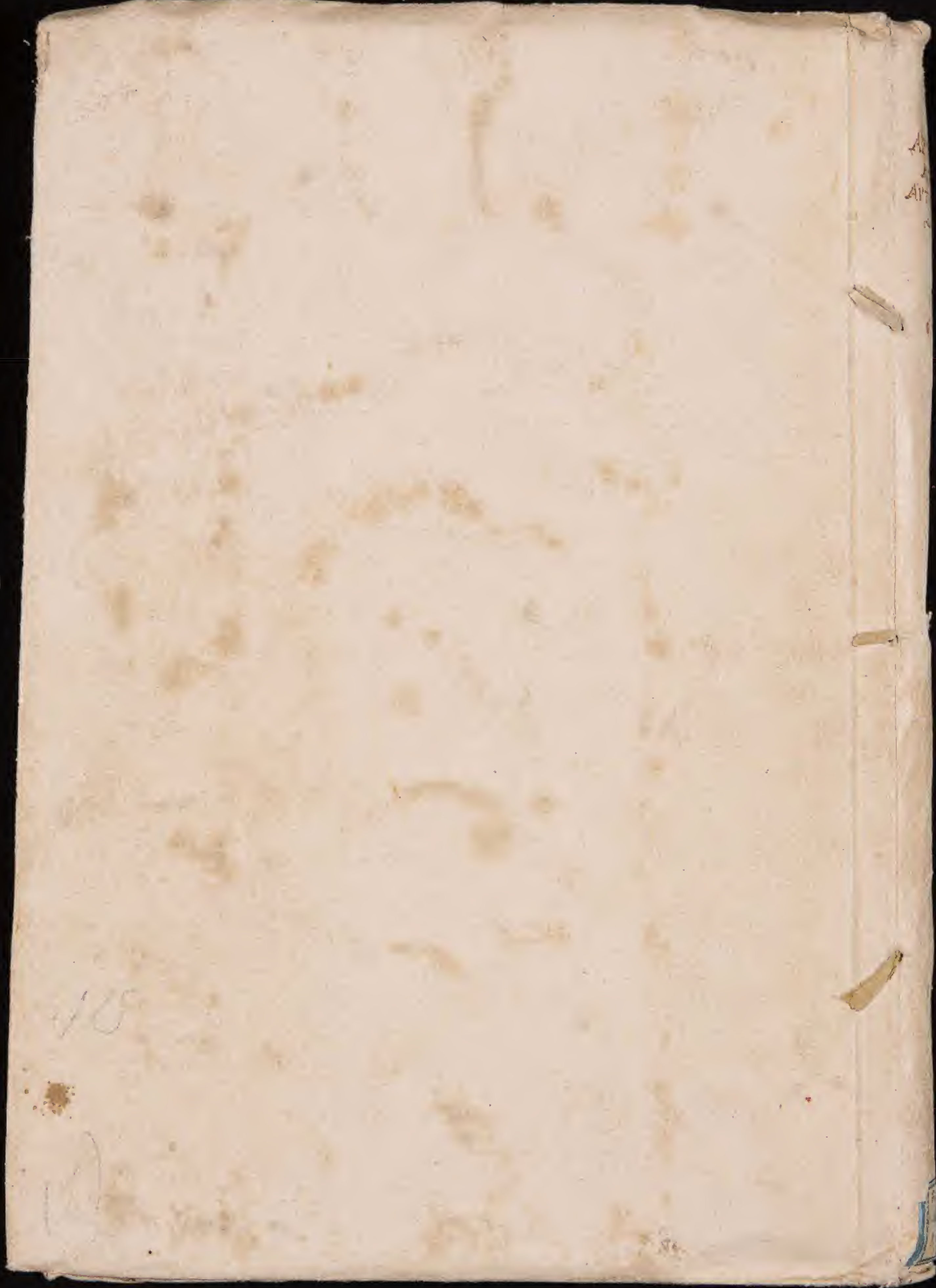
BIBL. R. ORTO

207

BIBL. R. ORIO
BOTANICO-PADOVA

Az
B.18.

AP
AP

18

10